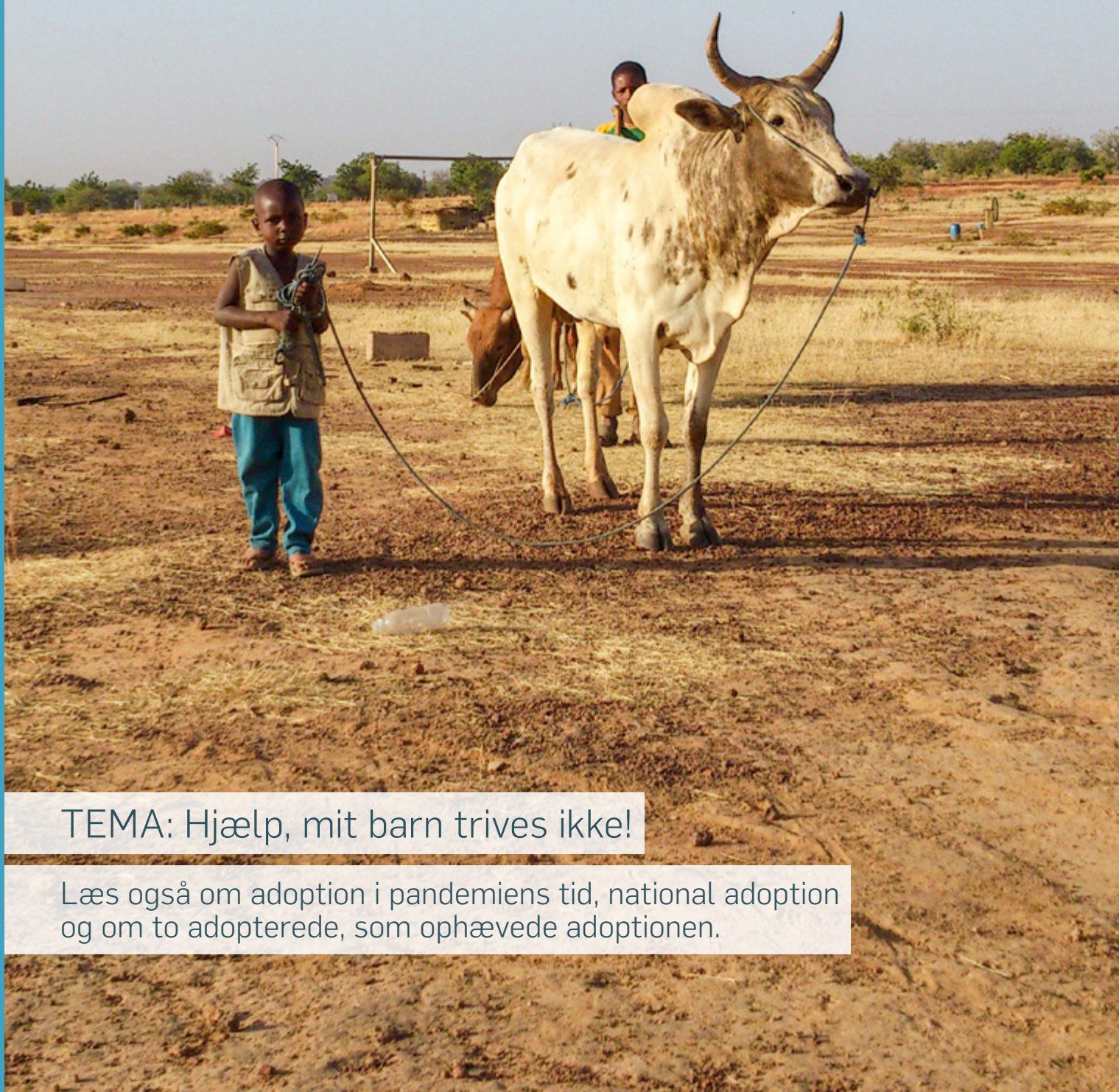


adoption

& samfund



TEMA: Hjælp, mit barn trives ikke!

Læs også om adoption i pandemiens tid, national adoption og om to adopterede, som ophævede adoptionen.

Én samlet og ensartet indgang til adoption



MICHAEL PAASKE,
FORMAND

De seneste år er der som bekendt sket en væsentlig ændring i det, vi kan kalde adoptionsbilledet i Danmark. Ikke alene er antallet af adopterede til Danmark faldet; også antallet af ansøgere er faldet. Der er nu også kommet en øget interesse for nationale adoptioner, især politisk, da det er regeringens målsætning at få flere danske børn bortadopteret.

Tallene taler for sig selv. Sidste år blev der gennemført 23 internationale adoptioner, mens tallet for nationale adoptioner udgjorde 40 – en voldsom stigning fra otte i 2018. Det skal selvfølgelig tages med, at den besværlige rejsesituation på grund af corona har haft en vis indflydelse herpå.

Som omtalt andetsteds i magasinet, viser informationer fra vores medlemmer, at der lægges et ikke ubetydeligt pres på ansøgere til adoption. Familieretshuset opfordrer ansøgerne til at søge national adoption frem for international adoption. Ankestyrelsen sendte i begyndelsen af året desuden et brev til alle godkendte ansøgere, hvor man »reklamerede« forholdsvis stærkt for nationale adoptioner.

Det er som udgangspunkt helt i orden at forsøge at få flere til at interessere sig for adoption, og om det er internationale eller nationale adoptioner er for os underordnet. Men der kan komme en uheldig skævvridning i forhold til dem, der oprindeligt har ønsket at adoptere et barn fra udlandet. De føler sig udsat for et pres i en særdeles sårbar situation, og det har de ikke brug for. Vi mener, at

det skal være helt op til ansøgerne selv, om de vil vælge international eller national adoption.

Og fra politisk hold er der faktisk et klart flertal for at bevare international adoption som en god mulighed for at skabe en familie og tage vare på et barn, der ikke har bedre alternativer i oprindelseslandet. Alle partier bortset fra Socialdemokratiet og Enhedslisten pålagde nemlig i efteråret social- og ældreminister Astrid Krag at lade adoptionsformidlingen fortsætte gennem en NGO, og ministeren blev desuden pålagt at afsøge mulighederne for et mere formaliseret og praktisk samarbejde i Norden. Vi har forelagt vores ideer og konkrete forslag på dette punkt for alle de politiske ordførere.

Næste logiske skridt vil være at samle al adoptionsformidlingen i en NGO (DIA). Der er allerede et klart politisk flertal for, at DIA skal fortsætte, og at der skal ses nærmere på den økonomiske sikkerhed, så DIA ikke fremover er så afhængig af udsving i formidlingerne, og så man kan sikre, at adoption ikke kun er for de mest velstillede. Hvis ikke det sker, vil der fortsat være en himmelråbende ulighed mellem national og international adoption.

Endelig vil det være det eneste rigtige at gøre ud fra almindelige retssikkerhedsmæssige synspunkter, at man flytter nationale adoptioner ud af Adoptionsnævnet og Ankestyrelsen, så der reelt bliver tale om et to-instanssystem med en tydelig adskillelse mellem formidlingen og klage-/ankemulighederne for såvel adopterede som adoptanter. ■

INTERVIEW: Forandringer på vej på adoptionsområdet	4
Robert Jonassen fra DIA fortæller om fremtidens adoption i Danmark.	
INTERVIEW: Flere nationale, men færre internationale adoptioner	6
Michael Paaske, formand for A&S, kigger på den politiske side af adoption.	
AKTUELT	8
ANMELDELSER OG OMTALE	13
INTERVIEW: Plads til de positive oplevelser	21
Formand for Adoption & Samfund Ungdom, Kasper Hjort, vil skabe gode oplevelser.	
ARTIKEL: Barndommen begynder ved undfangelsen	23
Ny viden gør op med tanken om, at et nyfødt barn er et ubeskrevet blad.	
 INTERVIEW: Kvinden, der kappede båndene	26
Netra Sommer har skåret båndene til sine adoptivforældre over.	
PERSONLIG FORTÆLLING: Vejen væk fra adoption	30
Ikayla Nemeth skriver om, hvorfor hun har ophævet sin adoption.	
 TEMA: Hjælp, mit barn trives ikke!	33
Magasinet samler en række råd til, hvad forældre kan gøre, hvis deres barn ikke trives.	
KOMMENTAR: Fra mor til ikke-mor til eftertragtet mor	42
Malene Fibiger oplevede godkendelsesprocessen som bizar og ubehagelig.	
 INTERVIEW: Adoption i pandemiens tid	44
Corona rasede overalt, da en familie rejste til Burkina Faso for at hente deres datter.	
MINITEMA: Racisme 2021	49
Magasinet har taget temperaturen på racisme i Danmark.	
INTERVIEW: Født og adopteret i samme land	52
Lisbeth Mortensen fortæller om foreningen for familier med danskadopterede børn.	
INTERVIEW: Status på national adoption	54
Lone Strömngren fra Ankestyrelsen gør status over nationale adoptioner.	
AKTIVITETSUDVALGET	55
 PERSONLIGE FORTÆLLINGER	56
Tre meget forskellige fortællinger fra adoptionens verden.	
DEBAT: Jeg har brug for en proaktiv forening, som deltager i debatten på mine vegne ...	64
Lokalfora & grupper	65
Kolofon og hovedbestyrelse	66



På forsiden er der et foto af en dreng med en okse i det afrikanske land Burkina Faso. Landet er et af verdens fattigste og er nu også truet af terror. I december 2020 rejste en dansk familie til hovedstaden Ouagadougou for at hente deres datter. Læs om rejsen på side 44.

Foto: Maljaarsreinier123 / Pixabay

Forandringer på vej på adoptionsområdet

Robert Jonassen er daglig leder for DIA, Danish International Adoption. Adoption er et område i forandring, og som har mødt en del udfordringer de seneste år. Men Robert Jonassen er ikke slået ud af hverken adoptionskritikerne eller pandemien.

AF ANNA BRIDGWATER

»Grundlæggende tænker vi, at international og national adoption er gode muligheder, men barnet skal være i centrum.«

»Udfordringen er, at familiedannelsesområdet er i forandring. National adoption er en større mulighed i dag end for blot nogle få år siden. Hos DIA mener vi, at adoptionstanken – at man kan tage et barn til sig som sit eget – er en god måde at hjælpe og støtte børn, når der fagligt er noget, der taler for det. Der er meget, der peger på, at den psykosociale udvikling tjenes bedre ved adoption end ved institutionsanbringelse eller skiftende plejefamilier.« Robert Jonassen erkender også, at det er en kompleks problemstilling, men at børneret bør gå forud for forældreret.

I 2020 var der 23 internationale adoptioner til Danmark. Til sammenligning var der 586 internationale adoptioner til Danmark i 2005. Men trods det enorme fald i antallet mener Robert Jonassen, at der i fremtiden vil være internationale adoptioner til Danmark.

»Det er et politisk spørgsmål, men jeg vil tro, at denne måde at danne familie på fortsat vil være en mulighed. Ikke på det samme niveau som tidligere, og det, synes vi, er rigtigt. I dag kan vi arbejde meget tæt på landene og sammen med Ankestyrelsen om de enkelte sager. Jeg vil tro, at vi om fem år vil have en 25-30 internationale adoptioner om året. Der kommer løbende nye ansøgere; vi har en 30-40 familier på venteliste.«

»Hos DIA er vi glade for, at man politisk har valgt at sige, at det skal være

en mulighed også at danne familie gennem international adoption. Der kan blive færre internationale adoptioner, fordi der bliver flere nationale. Derfor arbejder vi videre, som vi har gjort hidtil, men vi tilpasser organisationens størrelse til antallet af ansøgere.«

Færre samarbejdslande og medarbejdere

Når Robert Jonassen ikke tror, at der kommer et større antal internationale adoptioner i fremtiden, så handler det om, at behovet for internationale adoptioner i mange lande ikke er til stede. »Vi forholder os meget kritisk til, hvilke lande der har brug for den mission, det er at hjælpe børn – og det er det, vi mener, som udgangspunkt sker gennem international adoption. I Sydkorea har vi for eksempel støttet enlige mødre. Den indsats har sammen med andre indsatser båret frugt, og den sydkoreanske regering har fået øjnene op for, at det er vigtigt at støtte enlige mødre, og der er dermed behov for færre adoptioner derfra. Og derfor overvejer vi at standse adoptioner fra Sydkorea. Det er en god ting. Vi skal ikke skaffe børn til familier, men familier til børn. Det er noget, vi vil kigge meget på i 2021 og omstille os. Skal vi være i 11 lande? Skal vi hellere fokusere vores indsats på seks-syv lande? Det kunne være, at vi stoppede med at formidle børn fra Burkina Faso, Colombia, Sydkorea, Bulgarien og måske Filippinerne. Men der kan komme flere lande, som vi holder op med at samarbejde med.«

DIA er en slankere organisation end dengang, der var mere end 500 internationale organisationer om året til Danmark.

»Vi er ni medarbejdere nu, hvoraf fire er på deltid. Da vi var flest, var vi 20-25. Vi er sikret finansiering fem år frem, og det er driften, der er finansieret, så det afhænger ikke af antallet af adoptioner eller folk på venteliste. Så der er ikke noget økonomisk incitament til at lave flere adoptioner. Men der er stadig en forhandling i gang om økonomien.«

Robert Jonassen slår også fast, at der skal nye kræfter til for at fortsætte arbejdet med international adoption til Danmark. »Vores bestyrelse arbejder frivilligt, og der skal ske et generatonskifte i bestyrelsen. Vi håber meget på, at udskiftningen kan gennemføres i 2021.«

Corona

Men der er andre konkrete udfordringer, erkender Robert Jonassen: »Så er der pandemien, som giver udfordringer, når familier skal rejse ud, og når børnene skal blive længere på børnehjem. Men familierne går meget langt for at hente deres børn, de går i karantæne både her og i udlandet, og de rejser også nu helt op til det nordlige Indien.«

I februar 2021 var der ingen vordende adoptanter, som ventede på at hente et barn, men som ikke kunne rejse på grund af pandemien.

»Vi er godt tilfredse set i lyset af, hvor voldsom pandemien har været. DIA havde lukket indtil september

2020, men verden åbnede noget op i sidste kvartal af 2020, og det har skiftet i forhold til, hvilke lande har lukket. Nogle lande har fundet måder at gennemføre adoptionerne på, for eksempel Sydafrika og Thailand. Vi står meget bedre nu, så der er ingen familier, som aktuelt er i klemme. Men retsprocesserne kan tage længere tid, fordi medarbejderne er hjemsendt.»

Mod flere nationale adoptioner

Socialministeriet har nedsat en arbejdsgruppe, som skal komme med anbefalinger til, hvordan adoption i fremtiden skal se ud i Danmark. Det er ikke nogen hemmelighed, at socialministeriet har gjort det for at undersøge, hvordan antallet af familier på den nationale venteliste kan øges. DIA er med i socialministeriets arbejdsgruppe, men i skrivende stund kan Robert Jonassen ikke sige meget om opgaven.

»Arbejdet starter først til marts. Regeringen er meget klar på, at der skal flere adoptanter på den nationale venteliste, og vi er positive over for, at holdningen fra politisk side er, at adoption er en god måde at danne familie på. Vi er også positive over for, at det handler om børnenes rettigheder, ikke forældrenes rettigheder. Vi er positive over for, at der skal være fokus på børnenes tarv. Vi kan være bekymrede for om fagligheden følger med. DIA er med i arbejdsgruppen for at komme med noget faglighed, og vi har erfaringerne. Det kræver faglighed og erfaringer, fordi adoption er en livslang proces for alle parter i adoptionstrekanten. Der er nogle andre grundvilkår, der kommer i spil i adoptivfamilier end i andre. Og det er afgørende vigtigt, at man lærer af de erfaringer, man har fået fra international adoption. Det handler ikke kun om, at barnet skal flyttes, men en intervention, der er så indgribende som national eller international adoption, bør være det sidste skridt, når der absolut ikke er nogen udsigt til, at et barn kan få den rette stimulering hos sin biologiske familie.«

Robert Jonassen ser også gerne en fornyelse af godkendelsesprocessen. »Det handler også om at få kigget på, om man er for hård med hensyn til godkendelse af nye adoptanter. Det

er et spørgsmål om at få godkendt de rigtige. Måske ligger barren lige lovlig højt nu.«

DIA har ikke noget ønske om at overtage arbejdet med at stå for nationale adoptioner. Men Robert Jonassen kan godt forestille sig, at nationale og internationale adoptioner kom til at ligne hinanden mere. »Måske vil man en dag slå områderne sammen, så det ikke koster væsentligt forskelligt, om man adopterer nationalt eller internationalt.«

Kulegravning

I skrivende stund har den hollandske justitsminister netop bremset alle internationale adoptioner til Holland i kølvandet på en rapport, der antyder eller afslører magtmisbrug og korruption i adoptioner til landet. Robert Jonassen frygter ikke en lignende afsløring i Danmark.

»Jeg er meget tilhænger af, at vi kender fakta, kommer ind til benet og afdækker eventuelle problemer. Jeg ser ikke adoption som værende sort eller hvid. Til det har jeg alligevel været for længe på området. Men det gælder om hele tiden at være konstruktivt kritisk. Hver dag, når jeg går på arbejde, tænker jeg på, hvor vildt det er at være med til at lave det skift for et barn, som adoption lægger op til – og særligt international adoption. Det vil jeg også gerne have alle mine medarbejdere til at tænke og føle. Den dag, den følelse ikke er der, så mener jeg ikke, at vi skal arbejde med adoption.«

»Så nej, jeg frygter ikke en kulegravning, men der kan godt have været nogle uregelmæssigheder. Der var en anden måde at tale om adoptioner på tidligere, men det er ikke det samme som, at der var ulovligheder. Jeg synes, det er vigtigt at se på og lære af, hvordan man gennemførte adoptioner dengang. Man skal se på de lovkrav, der var dengang, adoptionerne blev gennemført, i stedet for ukritisk at tordne mod hele området. Hvis vi for eksempel kigger på de danske adoptioner fra Chile, så var der private adoptioner. I 50 procent af sagerne fortrød mødrene, og så blev adoptionerne ikke gennemført. Der er retskendelser i alle sagerne, og vi kan ikke umiddelbart se nogen ulov-

ligheder i de sager, vi har gennemgået. Men vi kan på nuværende tidspunkt ikke afvise eller med sikkerhed gennemskue, om der er sket noget i Chile i forbindelse med de danske adoptioner.«

»Jeg forstår godt, at der kigges med løftede øjenbryn på international adoption. Det er en meget kompleks proces, hvor personer med forkerte hensigter kan udnytte systemet. Det tager jeg naturligvis afstand fra. Jeg savner faktisk, at adopterede ville være med til at nuancere debatten en smule og stille nogle konstruktive krav – det er med hjælp fra de adopterede og selvfølgelig også adoptanter samt de biologiske forældre, at vi skal holde adoptionstanken og den model, der ligger bag, i live.«

»Jeg ved, at min egen biologiske mor blev rådgivet og måske presset af sin egen familie til at opgive mig til adoption. Jeg vælger at holde fast i, at hun traf det mest kvalificerede valg, hun kunne. Jeg nåede beklageligvis aldrig at møde hende, fordi hun døde fire år før, at jeg opsøgte min biologiske familie. Det er noget, jeg lever med – noget, jeg nok aldrig helt kommer over, men er kommet igennem. Jeg ville gerne have fortalt hende, at det var et godt valg, hun traf. Adoption er belagt med belastninger for alle de involverede parter, men heldigvis også store mængder af berigelse. Jeg kan blive trist til mode, når tænker på de sager, hvor belastningsdelen fylder mere end berigelsen. Det er som om, at de to fænomener særligt i adoption går hånd i hånd. Jeg selv prøver at fokusere rigtig meget på berigelsesdelen. Men fra tid til anden gribes jeg også af noget belastende, som er adoptionsrelateret – også selvom jeg i dag er 56 år. Jeg taler også en del med mine børn om det, de mærker til, at deres far er adopteret. Men jeg finder også, at der er meget, jeg kan give dem med som god ballast, netop fordi jeg er adopteret og er kommet ind i verden på den særlige måde.«

Robert Jonassen slår fast, der ikke er noget vigtigere, end at grundlaget for frigivelsen til adoption er i orden – ikke kun juridisk, men de psykologiske og sociale aspekter skal ligeledes veje tungt, før der skrides til at gennemføre en adoption. ■

Børn i både Danmark og andre steder i verden har brug for nye familier, mener formand for A&S, Michael Paaske.

Flere nationale, men færre internationale adoptioner

På tærsklen til 2020 sagde statsminister Mette Frederiksen, at hun ville arbejde for at sikre, at flere danske børn blev bortadopteret. Dette politiske ønske kommer sandsynligvis til at påvirke internationale adoptioner til Danmark, mener A&S' formand, Michael Paaske.

AF ANNA BRIDGWATER

Meget er i forandring på adoptionsområdet i Danmark. Antallet af nationale adoptioner stiger, og der er et politisk ønske om, at der skal være et højere antal nationale adoptioner i Danmark. Dette politiske ønske ser ud til at blive

indfriet. I 2018 var der ni nationale adoptioner, og i 2020 var der 40. I dag mangler der familier på den nationale venteliste, og imens falder antallet af internationale adoptioner – i løbet af 10 år har der været et fald på 90% i antallet af internationale adoptioner.

Hos Adoption & Samfund ser formand Michael Paaske med bekymring på udviklingen.

»Det er ikke, fordi jeg er imod national adoption, men der er også børn andre steder i verden, der har brug for forældre.«

Pres på familierne

Helt konkret sker der det, at Familieretshuset er begyndt at fremhæve muligheden for at adoptere nationalt over for kommende adoptanter.

»Der er et pres fra Familieretshuset, når de taler med adoptanter. Familieretshuset har sendt et brev ud til godkendte adoptanter, hvor de opfordrer adoptanterne til at søge national adoption. Myndighederne forsøger at presse

adoptanter over på den nationale venteliste. Det er en uhørt indblanding i, hvad disse mennesker har valgt. Når man som ansøger vælger at adoptere et barn fra for eksempel Colombia, så der en masse forberedelser og følelser involveret i det valg.«

Michael Paaske fortæller, at brevet fra Familieretshuset fremhæver adoptionens økonomiske aspekt: »Jeg synes, det var ret chokerende, at der står noget i retning af, 'der er ingen omkostninger forbundet med at adoptere et barn fra den nationale liste'. Myndighederne slår på, at det er gratis at adoptere nationalt, og at man har flest helbredsoplysninger om de børn, der er født i Danmark. Så myndighederne prøver at fremhæve, at det er en bedre, billigere og hurtigere løsning at adoptere nationalt.«

Michael Paaske ser Familieretshusets initiativer som forsøg på at efterleve politiske beslutninger, ikke på at varetage børnenes tarv.

»Det er et forsøg på at få Mette Frederiksens ønske opfyldt. Men vi

mener, at man kunne forsøge at se på, hvordan man kunne hjælpe familierne bedre, inden adoption kommer på tale.«

Men lige nu er det svært at vide, hvad konsekvenserne af de politiske tiltag bliver, mener Michael Paaske. »Politisk har man valgt at satse på, at de danske børn får en familie. Dog har en lang række fageksperter for nylig gennemhullet regeringens forslag om blandt andet flere tvangsfjernelser, fordi der mangler klar evidens for, at det er bedre at fjerne barnet end at forebygge og styrke indsatsen i de familier, der har brug for det.«

To slags adoption

Michael Paaske understreger, at han og Adoption & Samfund ikke har noget imod nationale adoptioner: »Vi foretrækker ikke det ene frem for det andet. De to måder at adoptere på bør være der.«

Men Michael Paaske har et ønske om, at nationale og internationale adoptioner bliver sidestillet.

»Jeg vil gerne se en ligestilling mellem danske og internationale adoptioner på alle felter med hensyn til forberedelse, betaling og godkendelse.

Vi havde et møde med Ankestyrelsen for nylig, hvor vi pegede på, at de mennesker, der kommer på den nationale liste, skal have det samme niveau af forberedelse som dem på de internationale ventelister. Der skal for eksempel udarbejdes materiale specifikt til dem.«

Godkendelsesprocessen er den samme, hvad enten adoptanter vælger at adoptere nationalt eller internationalt. Men Michael Paaske mener, at kravene er for høje.

»Jeg vil også gerne have, at vi får en godkendelsesramme, der kan rumme almindelige mennesker, som kan være gode forældre til børn, der mangler en familie. I dag er godkendelsesrammen så bred, at man skal kunne acceptere mange udfordringer. Derfor ser vi, at op imod 50 procent af ansøgerne får afslag på grund af manglende ressourcer, fordi myndighederne vurderer, at opgaven er for stor.«

Ifølge Michael Paaske er der ikke behov for forældre med superevner til de børn, der adopteres internationalt i dag.

»DIA oplyser, at de børn, der kommer i dag, er ikke helbredsmæssigt dårligere

end for ti år siden. Så vi vil undersøge, hvorfor så mange får afslag,« siger Michael Paaske. Og Ankestyrelsen oplyser, at fire ud af de 40 børn, som blev adopteret nationalt i 2020, faldt uden for den almindelige godkendelsesramme.

Alligevel er der for eksempel ansøgere til adoption, som får afslag om at blive godkendt, fordi de har været sygemeldt med stress.

»Man kan spørge til relevansen af for eksempel stress som en forhindring. Stress er en udbredt helbredsrisiko i 2021, men skulle man ikke kunne tage vare på et barn efter et veloverstået stressforløb? Her er vi ikke enige.«

Tidligere var det over 90 procent af alle ansøgere, der blev godkendt til adoption, og Michael Paaske mener ikke, at de mange godkendelser har været problematiske.

»Jeg tror ikke, man har været for hurtig til at godkende tidligere. Men hvis man i dag for eksempel ikke kan blive godkendt, fordi man har haft stress, hvad er det for superforældre, man skal være? Selvfølgelig skal man helbredsmæssigt have sandsynlighed for at leve så længe, at barnet kan vokse op sammen forældrene, så man skal undersøge ansøgernes helbreds-tilstand. Men man skal være varsom med at kræve, at ansøgerne er supermennesker, som også har penge nok.«

Arbejdsgruppe

Socialministeriet har nedsat en arbejdsgruppe, som blandet andet har til formål at se på, hvordan man får flere familier på de danske ventelister. I februar fik Adoption & Samfund to uger til at komme med foreningens input til gruppens arbejde.

»Vi har på lige fod med for eksempel Korea Klubben og andre interessenter fået brev fra Ankestyrelsen, fordi man forventer at høre vores forslag til arbejde,« fortæller Michael Paaske.

Arbejdsgruppen har formuleret tre hovedopgaver, og det er tydeligt, at det politiske ønske om flere nationale adoptioner er gruppens vigtigste fokus, forklarer Michael Paaske. »Gruppen skal se på ventelisten til de nationale adoptioner og kigge på det ændrede formidlingsbillede – er godkendelsesrammen for bred i forhold til, hvad man

skal kunne som adoptant; er der behov for at ændre godkendelsesforløb og -ramme? Og så skal gruppen kigge på andre forslag, der kan sikre adoptanter til de danske børn.«

Michael Paaske siger desuden, at gruppen muligvis også skal se på eventuelle juridiske udfordringer i den nationale adoptionsproces. Michael Paaske er glad for muligheden for at komme med input, og han er især positiv over for tanken om, at godkendelsesrammen måske ændres. Men han er kritisk over for den meget korte tidsfrist, da interessenter kun har fået to uger til at formulere en respons. (I skrivende stund havde A&S ikke formuleret deres svar til arbejdsgruppen, red.)

Adoptionsstop

Et af de lande, som Danmark ofte sammenligner sig med, er Holland, og her har justitsministeren valgt at lukke – i al fald midlertidigt – for internationale adoptioner på grund af uregelmæssigheder og lovbrud. Men Michael Paaske frygter ikke, at noget lignende sker i Danmark.

»Det er gamle sager, man har undersøgt i Holland, og man har ikke kunnet garantere, at der ikke stadig kan ske uregelmæssigheder. Men man har i Danmark haft stor fokus på etik og samarbejdspartnerens arbejde, og processerne er blevet mere gennem-sigtige. At nogle tidligere har snydt i et sted i systemet, er meget sandsynligt. Men selvom man går mange år tilbage, tror jeg ikke, at man vil finde de samme udfordringer som i Holland.«

Alligevel er Michael Paaske bange for, at muligheden for familiedannelse gennem international adoption forsvinder. »Det kan man godt frygte. Den ensidige fokus på national adoption kan overskygge, at der er andre måder at adoptere på.«

»Det får jo nok den konsekvens, at internationale adoptioner mere eller mindre forsvinder inden for en kort årrække. Det er den vej, det ser ud til at gå. Heldigvis har et stort flertal af Folketingets partier i socialudvalget pålagt ministeren at indlede et mere formaliseret samarbejde med de andre nordiske lande for at sikre, at international adoption kan fortsætte.« ■

Holland har i mange år
adopteret børn
fra Brasilien.

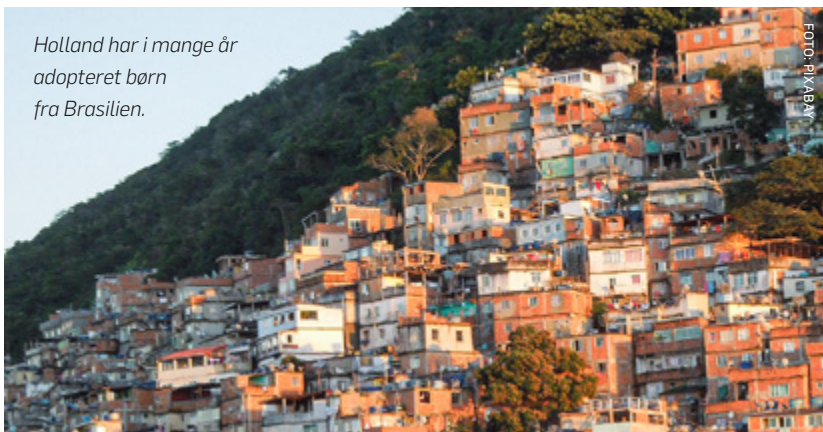


FOTO: PIXABY

Stop for adoptioner til Holland

I Holland har en kommission nedsat af regeringen undersøgt regeringens rolle i internationale adoptioner til landet i perioden fra 1967 til 1998. Kommissionens rapport konkluderer, at adoptioner til Holland har været præget af ulovligheder og manglende etik.

Kommissionen fik navnet Joustra efter dens formand, Tjibbe Joustra. Kommissionens rapport havde deadline 1. oktober 2020, men rapporten blev forsinket på grund af modstand mod arbejdet og blev først offentliggjort i februar 2021.

Årsagen til, at Joustra-kommissionen blev nedsat, var oplysninger om ulovlige adoptioner fra Brasilien til Holland i 1970'erne og i 1980'erne.

Dengang var der en politiundersøgelse af adoptionssagerne, og det blev afsløret, at nogle forældre havde overtrådt loven, og at nogle embedsmænd havde samarbejdet om lovovertrædelserne. Men ingen blev retsforfulgt.

Joustra-kommissionens arbejde fokuserede på adoptioner fra Bangladesh, Brasilien, Colombia, Indonesien og Sri Lanka og afdækkede en række problemer: bortførelser, trafficking, korrup-tion, forfalskede og stjålne dokumenter, uetisk opførsel af embedsmænd samt falske oplysninger. Desuden hævder rapporten, at den hollandske regering har været opmærksom på misbrug på adoptionsområdet siden slutningen af

1960'erne. I en række tilfælde var repræsentanter for den hollandske regering involveret.

Da nogle af disse uregelmæssigheder stadig foregår, anbefaler Joustra-kommissionen et stop for internationale adoptioner til Holland. Kommissionen mener også, at Holland skal komme med en officiel undskyldning for at have muliggjort uetiske adoptioner fra de pågældende fem lande. Desuden skal der være en officiel anerkendelse af den smerte, adoptionerne har påført de berørte børn og forældre fra de fem lande.

Straks efter offentliggørelsen af rapporten valgte justitsminister Sander Dekker midlertidigt at bremse alle internationale adoptioner til Holland. Kun adoptionssager, hvor det juridiske arbejde er færdiggjort, kan gennemføres, men først efter yderligere undersøgelser. Justitsminister Dekker kalder beslutningen svær, men han tvivler på, at det er muligt at skabe et adoptions-system uden misbrug eller bedrag.

Anbefalingerne har ført til skænderier mellem de involverede ministerier: udenrigsministeriet og justitsministeriet. De to ministerier er uenige om, hvor de største fejl er sket, og hvilket ministerium der skal undskylde og ud-betale eventuelle erstatninger. ■

KILDER: COMMITTEE ON THE INVESTIGATION OF INTERCOUNTRY ADOPTION, HOLLAND OG NRC.NL
AB

Video viser svensk racisme

I Sverige optog 19-årige Sofia Vu en video, der viste den racisme og de fornærmelse, hun mødte i et videochatforum, og så delte hun videoen på de sociale medier. Siden er hun blevet både rost og udskældt.

Sofia Vu oplevede, at andre deltagere på videochatten ofte kommenterede hendes udseende, inden hun overhovedet havde sagt et ord. En del af kommentarerne handlede om, at hun nok kom fra Kina, og anklagede hende for at være årsag til coronavirussen.

»Så snart nogen ser mig på chatten, er deres første indskydelse at trække ud i øjnene, sige 'ni hao' eller efterligne kinesiske lyde eller ord.«

Politianmeldt

Sofia Vu klippede de videoer, hvor hun blev udsat for racisme, sammen og offentliggjorde den sammenklippede version på de sociale medier. Bagefter har Sofia Vu mødt en masse opbakning, men hun har også mødt had og trusler. I videoen op-trådte mindreårige, og derfor valgte Sofia

Vu at fjerne videoen igen og erstatte den med en anonymiseret udgave.

»Forældrene til nogle af de børn, der er med i videoen, har politianmeldt mig for bagvaskelse og injurier. De siger, at jeg hænger deres børn ud på internet-tet,« siger hun.

»Men de forældre burde tænke på, at deres mindreårige børn deltager på et onlineforum for folk over 18 år. De burde tage en snak med deres børn i stedet for at give mig skylden for problemerne.«

Pakket ind i humor

Sofia Vu siger, at hun er vant til, at andre mennesker råber krænkende eller

racistiske udtryk efter hende. Samtidig tror hun ikke, at flertallet mener deres racisme alvorligt, når de siger »ching chong« eller »hundespiser«.

»Hver gang jeg eller nogle, jeg kender, forsøger at diskutere racisme mod østasiater, så vil folk ikke tro på det, el-

ler også siger de, at det er for sjov, og at man bare skal grine med. Derfor følte jeg, at jeg var nødt til at optage videoen.«

Tobias Hübinette er lektor ved universitetet i Karlstad og forsker i racisme. Han siger også, at racisme mod asiater bortforklares som humor.

»Racisme specifikt rettet mod asiater er pakket ind i humor. Det er derfor svært at bekæmpe – netop fordi humor opfattes som noget positivt.« ■

KILDE: SVT, DECEMBER 2020
AB

Svensk kvinde i chilensk adoptions-skandale

I 1970'erne og 80'erne blev mellem 8.000 og 20.000 chilenske babyer adopteret af familier i Europa og Nordamerika. De biologiske mødre var typisk meget unge og meget fattige, og adoptionerne var led i en national strategi med det mål at udrydde børnefattigdom.

Internationale adoptioner fra Chile havde fundet sted i flere årtier, inden Pinochet kom til magten i 1974. Men i 1978 blev det en del af regeringens politik at promovere adoption. Regeringen ønskede ikke kun at udrydde fattigdom: Man ønskede også at reetablere de diplomatiske bånd med omverdenen – bånd, som mange lande havde skåret over efter militærkuppet i 1973. Pinochets regering ville bruge adoption i en slags babydiplomati, især i forhold til lande, som havde taget imod chilenske flygtninge, og som havde været kritiske over for Chiles brud på menneskerettighederne.

Den strategi passede godt sammen med tidens overbevisning i den vestlige verden. Der var en udbredt opfattelse af, at adoption af børn fra fattigere lande var en god måde at gøre en positiv forskel for andre.

Men allerede i starten af 70'erne var der rygter om, at socialarbejdere overtalte fattige, chilenske kvinder til at opgive deres babyer. Andre nybagte

mødre fik at vide, at deres børn var døde eller døde kort tid efter fødslen. De mødre, som forsøgte at gå til politiet, blev behandlet som psykisk syge. Nogle socialarbejdere bortførte børn og hævdede, at de var hittebørn. Men ikke alene var mange af mødrene fattige, de tilhørte også det oprindelige mapuche-folk, som længe havde været forfulgt af regimet. De var lette ofre for de babyhøstere, som fik penge for at formidle spædbørn til institutioner.

Antallet af internationale adoptioner røg i vejret. Staten brugte sin magt til at forhindre fattige familier i at være forældre, og landets militaristiske machokultur forhindrede mødrene i at protestere.

I Chile stod en svensk kvinde ved navn Anna Maria Elmgren for formidlingen af chilenske babyer til den svenske organisation Adoption Center. Anna Maria Elmgren boede i Chile og undersøgte muligheden for at adoptere et chilensk barn på vegne af sin søster, som var ufrivilligt barnløs. I første omgang hjalp hun søsteren med at adoptere tre babyer. Men hun hævder i en dokumentar, der er lavet om de chilenske adoptioner, at hun var chokeret over, hvor dårligt de underernærede børn på de statslige børnehjem havde det. Den svenske organisation Adoption Center hørte om Anna Maria Elmgren, og hun begyndte at formidle babyer til adoption gennem organisationen. Hun siger, at hun aldrig selv havde kontakt til de biologiske forældre, men brugte en række socialarbejdere, som skrev rapporter om børnenes baggrunde. Anne Maria Elmgren siger også, at hun ikke gjorde det for pengenes skyld. Men i 1987 betalte Adoption Center hende mere end 2000 dollars om måneden – eller omkring 20 gange mere end gennemsnitsindtægten i Chile.

Allerede i 1975 undersøgte det chilenske politi påstande om, at Elmgren

var med til at sælge chilenske babyer i udlandet. En retssag afgjorde, at hverken Adoption Center eller Anna Maria Elmgren havde begået kriminelle handlinger. Adoption Center lagde i 1975 afstand til Anna Maria Elmgren og beskrev hende som en »ensom ulv«.

Først i 2017 blev en chilensk undersøgelse af de mange internationale adoptioner sat i værk. I 2019 blev der offentliggjort en rapport. Konklusionen er, at Pinochets regering vendte det blinde øje til, mens myndighedspersoner tjente penge på adoptionerne, og at adoptionerne var et brud på menneskerettighederne.

De internationale adoptioner fra Chile begyndte, inden militærdiktaturet tog magten, og fortsatte nogle år efter, at Pinochet afgav magten i 1990. Den sidste adoption fra Chile til Sverige fandt sted i 1992. Derfor ligger ansvaret ikke alene hos militærregimet. Den chilenske dommer, som undersøger sagerne, siger, at ansvaret ligger i datidens holdning til adoption. Dommeren mente ikke, at der var bevis for systemisk udnyttelse af fattige mødre eller deres børn, og ingen er endnu blevet anklaget for at have overtrådt loven ved deres medvirken til adoption.

I Sverige har Adoption Center udtaget, at man har gennemført adoptioner fra Chile i overensstemmelse med svensk og chilensk lovgivning, og at samfundets holdning til biologiske forældres rettigheder har udviklet sig siden dengang, Adoption Center formidlede børn fra Chile. Men Kerstin Gedung fra Adoption Center erkender, at der kan sættes spørgsmålstejn ved, om myndighedernes begrundelser for at fjerne børn fra deres biologiske familier var etiske. ■

KILDE: THE GUARDIAN
AB



FOTO: CONVERTKIT / UNSPLASH

Adopterede skal tænke sig om, inden de flytter til udlandet og stifter familie, for deres børn kan blive regnet for at være af ikke-vestlig herkomst. Dermed vil de for eksempel kunne rammes af ghettoloven.

Adopterendes børn mindre »danske« end de adopterede selv

Forældrenes fødeland og statsborgerskab er et afgørende kriterium for at blive klassificeret som person med dansk oprindelse, og derfor defineres internationalt adopteredes børn ikke som borgere med dansk oprindelse, medmindre den anden forælder er født i Danmark og dansk statsborger.

AF MARIANNE ØSTERGAARD

Adopterede og adoptivforældre har tidligere haft fokus på, om man kan identificere adopterede ud fra CPR-nummeret. Og man kunne rent faktisk for årgangene 1971-84 se på CPR-nummerets løbenummer (de sidste fire cifre), om en person var adopteret, men den praksis blev stoppet efter massive protester fra adoptivfamilier. I dag siger løbenummeret ikke noget om adoption. Heller ikke oplysningerne i CPR-registret fortæller noget om adoption. Det, man kan udlede, er, om man er indrejst som barn og først efter et stykke tid bliver dansk statsborger. CPR-registret indeholder foruden personnummeret oplysninger om navne, adresse, fødselsregistrering, statsborgerskab, medlemskab af folkekirken, forældre og børn (kun angivet med CPR-numre),

civilstand og enkelte andre oplysninger – men ikke direkte oplysning om adoption.

I takt med de sidste årtiers stigende skelnen mellem forskellige etniske befolkningsgrupper i lovgivningen – som blandt andet kan lade sig gøre på basis af oplysninger i CPR-registret – er det relevant for adopterede at vide, hvad deres og deres børns status med hensyn til nationalitet egentlig er. Et eksempel på lovgivningens skelnen mellem forskellige etniske grupper er ghettoloven, som blev vedtaget i november 2018. Et hovedkriterium i definitionen af ghettoområder er, at mere end 50% af beboerne er indvandrere og efterkommere med ikke-vestlig baggrund. Tallene opgøres ud fra en definition af herkomst, som Danmarks

Statistik har udarbejdet til deres statistiske arbejde.

Herkomsttyper

Danmarks Statistik opererer med tre herkomsttyper: dansk oprindelse, indvandrer og efterkommer. Efterkommere er født i Danmark, og ingen af forældrene er både født i Danmark, men i besiddelse af dansk statsborgerskab. Inden for indvandrere og efterkommere skelnes der mellem vestlige og ikke-vestlige. Landelisten med kategorierne vestlig eller ikke-vestlig er ligeledes defineret af Danmarks Statistik, og næsten alle internationalt adopterede er født i ikke-vestlige lande. Man opererer ikke med en særlig herkomsttype for internationalt adopterede.

Herkomstdefinitionen er baseret på forældrenes fødeland og statsborgerskab. Hvis mindst en af forældrene er født i Danmark og er dansk statsborger, bliver barnet kategoriseret som værende af dansk oprindelse. Hvis ingen af forældrene er født i Danmark og ikke er danske statsborgere, er det forældrenes (primært morens) fødeland, der afgør, om barnet kategoriseres som vestlig eller ikke-vestlig. Fødested rangerer over statsborgerskab i tildelingen af herkomsttype, og hvis en indvandrer bliver dansk statsborger, ændres herkomsttypen ikke til dansk, fordi vedkommende jo ikke er født i Danmark.

Adopterendes og deres børns herkomsttype

Adoptionsloven fastslår, at adopterede børn juridisk er fuldstændig sidestillede med biologiske børn. Og det gælder ty-

pisk også for tildeling af herkomststype – altså i første led.

En internationalt adopteret person får tildelt dansk herkomststype, hvis mindst en af forældrene er født i Danmark og har dansk statsborgerskab. Men når en adopteret født i udlandet selv får børn, vil disse ikke anses for at have dansk oprindelse, medmindre den anden forælder er født i Danmark og dansk statsborger. Et barn af to internationalt adopterede vil være efterkommer, hvis barnet fødes i Danmark, men hvis barnet fødes i udlandet, vil det være indvandrer. Hvis for eksempel et par bestående af to adopterede født i Vietnam tager til deres oprindelsesland og dér får et barn, vil barnet være indvandrer med ikke-vestlig baggrund. De samme regler gælder, hvis en adopteret får børn med en indvandrer, og barnet fødes i udlandet.

Normalt betyder det næppe meget for den enkelte, hvordan man figurerer i statistikkerne, men når der laves lovgivning på baggrund af statistikken herkomststyper – så som ghettoloven – kan det få praktisk betydning for adopteredes børn. Paradoksalt nok vil børn af en internationalt adopteret jo kunne få tildelt ikke-vestlig herkomst, mens det samme ikke gælder for den adopterede selv.

Med tanke på deres børns muligheder i det danske samfund skal par af adopterede tænke sig ekstra grundigt om, hvis de har planer om at rejse og bosætte sig i udlandet. Og det er selvfølgelig ærgerligt i en tid, hvor flere og flere arbejder internationalt, og hvor adopterede i stigende grad har ønske om at vende tilbage til oprindelseslandet – ikke nødvendigvis for at repatriere, men for at lære kulturen og måske den oprindelige familie at kende. ■

Kilder

Danmarks Statistik.

CPR-kontoret.

Knud Vilby: Hvad vil det sige at være vestlig eller ikke-vestlig. pov.international/hvad-det-vil-sige-at-vaere-vestlig-eller-ikke-vestlig/.

Monica C. Madsen: Sladrer CPR-nummeret om adoptionen? Adoption & Samfund, nr. 2 2018.

Internationalt adopterede får arbejde

Sociolog Jonas Christensen satte sig for at undersøge, om internationalt adopterede har nemt eller svært ved at træde ind på arbejdsmarkedet, og om det gør en forskel, hvilken verdensdel de er adopteret fra. Resultaterne af undersøgelsen peger ikke overraskende på, at jo højere uddannelse de adopterede har, jo nemmere oplever de, at det er at komme i job – især for de adopterede, som er født i Asien. En tidligere undersøgelse har påvist, at adopterede fra Sydkorea generelt får højere karakterer end gennemsnittet, og de høje(ere) karakterer kan være en mulig forklaring på, at adopterede fra Asien oplever det som nemmere at komme ind på arbejdsmarkedet end andre adopterede.

Men når de adopterede først er kommet i arbejde, spiller uddannelse ingen større rolle for, hvor anerkendt de føler, de bliver for deres arbejde.

Let ved at få arbejde

144 unge adopterede svarede på Jonas Christensens spørgeskema, og deres svar peger på, at de fleste unge internationalt adopterede har forholdsvis nemt ved at komme ind på arbejdsmarkedet.

Helt præcist er det to ud af tre adopterede, der synes, de har let ved at få arbejde. De oplever ikke, at de har svært ved at komme til samtale eller få en kontrakt.

Gruppen af adopterede fra Asien oplever det i det hele taget lettere at komme ind på arbejdsmarkedet end adopterede fra andre verdensdele. Hvis man samtidig kigger på data fra VIVE (Det nationale forsknings- og analysecenter for velfærd), viser det sig desuden, at adopterede fra Sydkorea får højere karakterer end jævnaldrende danskfødte unge – og det forklarer måske, at de har let ved at komme i gang med arbejde. (VIVE's undersøgelse spurgte ikke til adopterede fra andre asiatiske lande).

Forskel på uddannelser

Det er »nemtest« for de unge adopterede at komme ud på arbejdsmarkedet,

hvis de har en mellemlang videregående uddannelse, dvs. en uddannelse, der tager tre til fire og et halvt år, som for eksempel journalist, farmakonom, socialrådgiver eller lærer. De unge adopterede med en lang videregående uddannelse kom ind på andenpladsen med hensyn til, hvor let det var at komme i gang med at arbejde, dvs. specialiserede uddannelser som jurist, læge eller lignende.

I gruppen af unge adopterede med en kort videregående uddannelse var det kun omkring halvdelen af de adspurgte, som syntes, det var let at komme ind på arbejdsmarkedet.

Generelt havde adopterede unge med korte uddannelser eller erhvervsuddannelser det sværest ved at komme ind på arbejdsmarkedet. Men der var ikke mange fra denne gruppe, som besvarede spørgeskemaet, så det er et lidt tyndt grundlag for at hævde, at gruppen generelt har det svært ved at finde et job.

Anerkendelse

Overordnet set er det nemmere for de unge adopterede at komme ind på arbejdsmarkedet end at føle, at de bliver anerkendt for deres arbejde. Og anerkendelse hænger ikke altid sammen med uddannelsesniveauet. Et højt uddannelsesniveau betyder ikke nødvendigvis noget for, om de unge følte, at de blev anerkendt for deres arbejde.

Dog havde de unge med det laveste uddannelsesniveau vanskeligt ved at føle, at de blev anerkendt for deres arbejde. Under halvdelen af de adspurgte med et lavt uddannelsesniveau følte, at de blev anerkendt og integreret på en arbejdsplads.

Endelig peger tal fra en national undersøgelse med en halv million danskere på, at flere adopterede får en mellemlang eller lang videregående uddannelse sammenlignet med deres danskfødte jævnaldrende (kilde: det tidligere SFI, nu VIVE). Det betyder, at internationalt adopterede generelt klarer sig »godt« på arbejdsmarkedet, da uddannelse er lig større jobchancer. ■

AB



PR-FOTO

Sov godt-dukke til urolige børn

Mange adoptivforældre savner dukker, der ligner deres barn. Løsningen til de mindste børn er måske Lulladukken, en sovedukke, som findes i tre hudfarver, og som er designet til at give urolige børn en bedre søvn.

En islandsk mor ledte efter en måde at hjælpe en veninde, hvis for tidligt fødte pige lå alene i kuvøse og især

om natten var urolig og fik det dårligt. Den islandske mor vidste, at nærhed og lyden af moderens hjerteslag og åndedræt giver småbørn bedre søvn og større velvære. Derfor ledte hun efter noget, der efterlignede hjertelyd og åndedræt, men uden held.

Løsningen var at opfinde den bløde stofdukke, der fik navnet Lulladukken.

Produktionen blev finansieret gennem crowdfunding, og de første dukker blev udsolgt inden for få uger.

Lulladukken efterligner fysisk nærhed ved at spille lyden af hjerteslag og åndedræt for at skabe en følelse af, at der ligger et menneske ved siden af barnet, når det ikke er muligt for en omsorgsperson at ligge ved barnets side. De rytmiske lyde gør det lettere for barnet at falde i søvn, og søvnkvaliteten bliver bedre.

Dukkens overflade er lavet af blødt stof, som kan optage duften af et andet menneske, inden dukken lægges ned til barnet. Lyden kan indstilles på tre forskellige styrker, og dukken kan fastgøres med velcro til for eksempel tremmerne på en tremmeseng. Desuden kan dukken vaskes i vaskemaskine. ■

*Find dukken på farmorsoutlet.dk.
Prisen er omkring 580 kroner.*

AB

Fokus på moderskab og adoption i Cinemateket i 2021

AF MARIE-CLAIRE SCHAT

Man kan være mor på mange måder. Men uanset hvilken mor man er, er moderskabet fyldt med kærlighed, udfordringer, bekymringer og glæde. Når en adoption finder sted, opstår der pludselig et moderskab, hvor to mødre er forbundet for altid, oftest uden at kende hinanden.

Skildringer af moderskab i kulturhistorien – ikke mindst i filmkunsten – bliver et centralt tema i Cinemateket i 2021. Der sættes i denne forbindelse særligt fokus på moren i adoptionsforløb, både adoptivmoren, den biologiske mor, og når den adopterede senere selv bliver mor. Et emne, der sjældent bliver belyst, men som fortjener hyldest, respekt og opmærksomhed.

I tæt samarbejde med Adoption & Samfund viser Cinemateket en række rørende og spændende film om adoption fra hele verden – både dokumenta-

rer og spillefilm, alle med moderrollen i centrum.

Blandt andet vises den franske spillefilm *I trygge hænder*, der beskriver et lille barns første tid: Fødslen og den biologiske mors beslutning om at bortadoptere sit barn, barnets ophold på hospitalet og hos en plejefamilie, samt det system, der bringer barnet videre til en adoptivmor. Det er ikke smertefrit, og der er mange forskelligrettede og forvirrende følelser involveret.

Cinemateket viser også den finske dokumentar *Moon Child*, instrueret af Anna Korhonen, der selv er mor til en datter adopteret fra Thailand, og som med en helt særlig sensitivitet skildrer et adoptionsforløb.

Visningen af filmserien finder sted i september med events og besøg af oplægsholdere, der vil fortælle og inspirere til videre dialog. Der bydes også



på vin og snak efterfølgende i Cinematekets Asta Bar.

Hold øje med Cinemateket.dk, hvor vi opdaterer det fulde program. Men sæt foreløbigt kryds i kalenderen den 9. + 14. + 22. september, alle dage kl. 19. ■

Hvis du vil vide mere eller har input, kan du kontakte mariem@dfi.dk.

ANMELDELSE

Made in ...

Sæson et og to af podcasten Made in er nu tilgængelige, og de er værd at lytte til for alle, som er interesseret i at høre forskellige historier om, hvordan det kan opleves at leve som internationalt adopteret i Danmark.

AF ANNA BRIDGWATER

»Det er et vilkår. Så vi skal navigere i det. Det er sådan, vores liv er startet, og vi kan hverken gøre fra eller til. Vi kunne sætte os ned og være kede af det, men det tror jeg ikke, vi får noget ud af.«

Det er et af de første udsagn i podcastserien Made in. Skaberne af podcasten hedder Thea Egestrand og Nanna Sutter Rolighed. De er født i 1995 og 1993 i Kina. De boede på børnehjem sammen, og senere blev de adopteret til Danmark på samme tid. Nu har de sammen lavet en podcast om at være adopteret, og målet er at være med til at nuancere debatten om international adoption. I hvert afsnit er der en gæst,

som har en særlig vinkel på international adoption. I første sæson er der fokus på de personlige historier, mens der i anden sæson er lagt vægt på gæster med en faglig tilgang til emnet.

Nuancerne formidles gennem de medvirkendes positive og mindre positive oplevelser med at være adopterede, og resultatet er en rundtur i holdninger til og oplevelser med at være adopteret.

Blandede oplevelser

Podcasten tager udgangspunkt i Theas og Nannas egne oplevelser. Som udgangspunkt synes de to kvinder ikke,

det er synd for dem, at de er adopterede. De har gode forhold til deres danske forældre, og de siger, at de var heldige og boede på et børnehjem, som ikke manglede ressourcer. De nævner, at det er svært for et barn at forholde sig til sit fødeland, mens det er barn og i fuld gang med at danne identitet i det land, de bor i. En af dem fortæller om at ligge på hotelværelset i Beijing og græde, mens forældrene bare vil ud og opleve Kinas kultur.

De to unge kvinder virker meget reflekterede om, hvem de er. De er klar over, at deres identitet er påvirket af den kontekst, de befinder sig i: De er kun anderledes, fordi andre synes, de er anderledes. Når andres øjne hviler på dem og har holdninger til det, at de er adopterede, påvirkes Theas og Nannas virkeligheder. »Andres oplevelse af mig stemmer ikke overens med den oplevelse, jeg har af mig selv,« siger den ene. Og den anden supplerer: »Andre har forventninger og behov til ens tilværelse, som man ikke selv har.«

Podcasten skildrer, at det ofte er i mødet med omverdenen, at dilemmaerne i deres liv opstår. En af gæsterne, Emma Helbo, fortæller, at den biologiske families forventninger til hende har været problematiske. Flere medlemmer af hendes biologiske familie tog kontakt til hende og sendte et væld af beskeder til både hende og en masse af hendes Facebookkontakter.

For Emma var beskederne grænseoverskridende, men hendes reaktion gav hende dårlig samvittighed, fordi hun fravalgte den genforening med den biologiske familie, som mange andre adopterede længes efter, men ikke kan få.

Emmas dilemma er bare et af de nuancerede åbne spørgsmål, som podcasten stiller, og åbenheden er podcastens store og beundringsværdige force. Indimellem er det tydeligt, at podcasten ikke er lavet af professionelle. Det er sommetider svært at vide, hvem der taler, og lydkvaliteten er i nogle afsnit svingende. Men indholdet er interessant for alle, der gerne vil sætte sig ind i den til tider hidsige debat om adoption på en fredelig og venlig måde. ■

Hent podcasten Made in, der hvor du plejer at hente dine podcasts.



ILLUSTRATION: CATHERINE BRANDENBORG

INTERVIEW

»Det er vigtigt at evaluere«

Thea Egestrand og Nanna Sutter Rolighed står bag podcasten Made in om livet som internationalt adopteret i Danmark. Undervejs har de lært meget om fænomenet adoption, men de synes stadig grundlæggende, at de har det godt.

AF ANNA BRIDGWATER

Hvorfor lavede I podcasten?

Nanna: »Jeg har altid tænkt, at der manglede et talerør for adopterede. Der manglede noget repræsentation. Jeg er vokset op med Sporløs som den eneste fortælling i medierne, der handlede om adoption. Det er fantastiske og virkelige historier, der er med i programmet, men det er meget den samme fortælling. Det var ikke en fortælling, jeg kunne genkende mig selv i. Efterhånden som jeg blev ældre, følte jeg, at der manglede mere nuancerede fortællinger, og jeg undersøgte derfor, om der var nogen, der formidlede forskellige nuancer af adoption. Var der rollemodeller at spejle sig i? Det kunne jeg selv have brugt, da jeg var yngre. Men jeg syntes kun, jeg fandt den samme fortælling med de samme følelser og den samme person-type. Jeg havde brug for en bredere og mere nuanceret repræsentation, men den fandtes ikke. Så måtte vi selv skabe den, og Thea og jeg havde begge tænkt, at podcast ville være et fedt medie.«

Hvad handler podcasten om?

Thea: »Den handler om adoption på et større niveau end mig selv. Min agenda var at gøre op med historien om, at adoption er børnehandel. Det er ikke sådan, jeg oplever mig selv. Jeg vil ikke betragte mig selv som en vare; jeg vil hellere tage ejerskab over min egen historie. Jeg vil ikke pådutte andre den samme historie som mig, men jeg vil

gerne give mulighed for at være stolt af at være adopteret. Vi er nice, fordi vi er adopterede.«

Nanna: »Podcasten handler om at dele viden, skabe samtale og give hinanden plads og respekt. Vi internationalt adopterede er her. Vi findes. Det er et vilkår, og nu deler vi, hvad de vilkår betyder for os. Vi skaber muligheder for at mødes og for at styrke vores fælles stemme. Vi er jo meget forskellige. Adopterede er ikke ens, selvom nogle livsbegivenheder ligner hinanden. Vi 'gør' adoption forskelligt, og det vil vi gerne give plads til – så det ikke kun bliver Sporløs-formatet.«

Hvorfor var det vigtigt for jer?

Thea: »Der er meget fokus på de dårlige sider af adoption, fordi det er dem, der udgør en historie. Der er også stor nysgerrighed om adoption. Men vi oplever, at venner og bekendte har svært ved at spørge os om adoption, fordi det virker tabubelagt. Vi ville gerne gøre det lettere at være åben.«

Nanna: »Thea og jeg har begge oplevet, at adoption var tabu. Nogle gange taler folk ikke om det, fordi folk tænker, at vi er ligesom dem, og de tænker ikke over, at vi er adopteret. Men hvis de holder sig tilbage, fordi de ikke tør, er det ærgerligt. Jeg føler igen, at repræsentation er et nøgleord for mig: Det handler lidt om, at der er mange stereotyper og forestillinger, både i for-

hold til adopterede, men også i forhold til hvilket land man er født i. Stereotyper er primært sjove, synes jeg, hvis det er tydeligt, at det er karikaturer, og det karikerede bliver tydeligt, når mangfoldigheden bliver repræsenteret.«

Hvorfor er emnet adoption tabuiseret?

Thea: »Jeg tror, at emnet er tabu for nogle, fordi nogle måske har den opfattelse, at vi har mistet en forælder, ikke at vi har fået forældre. Mange spørger, om jeg har lyst til at finde min biologiske mor. Det har altid irriteret mig, men andre kan jo slet ikke sætte sig i mit sted, når de ikke selv har oplevet det. Det er klart, at tanken om ikke at kende sin biologiske mor er vild for et barn, der ikke er adopteret.«

Hvad synes I om den kritik, der er p.t. af adoption?

Thea: »Det er blevet en meget enssporet debat. Enten er man en glad adopteret, eller også er man helt imod. Vi vil gerne have fokus på begge sider, og jeg befinder mig også selv i midten af debatten nu. Jeg synes, der er problemer med adoptioner, men uden at have været på alle børnehjem tror jeg ikke, et børnehjem er et godt sted at vokse op. Jeg har fået to omsorgspersoner, som har lagt al deres energi i mig. Men dem, vi snakker mest med i podcasten, er folk, der er kritiske på forskellige måder. Der er også nogle af dem, som er med i podcasten, som er kritiske over for Adoption & Samfund. Der er ting, man kunne have gjort bedre før. Tidligere har der ikke været fokus på, hvad det vil sige at have et barn, der ser anderledes ud. Og PAS er for eksempel kommet relativt sent.«

Nanna: »Jeg tror, at noget af kritikken er berettiget. Der er mange aspekter, og lige nu fylder yderpolerne i debatten mest. Dem, der er for, og dem, der er imod. Men det er meget mere komplekst. Der findes for eksempel en dokumentar om et barns politikkens i Kina, der hedder One Child Nation. (Den kan ses på DR.DK indtil 2024, red.) Man ser, hvordan en god tanke om at redde uønskede børn kan ende med blive en industri i Kina, fordi de mennesker, der afleverer børnene på børnehjemmene, får en dusør. Det, der måske starter med gode intentioner,

kan ende med at være motiveret af profit. Adoption findes også, fordi der findes ulighed, så der er triste omstændigheder bag adoption. Men jeg kender mange voksne adopterede, der ligesom jeg ikke tænker over adoption, medmindre de bliver mindet om det, og adoptanter, som bare elsker deres børn. Så der mangler nuancer; det hele bliver hurtigt dramatisk, hvis man kun følger debatten på de sociale medier.«

Thea: »Undervejs i processen er jeg blevet mere åben over for de adopterede, der ikke har haft en god oplevelse. Det har ikke flyttet mit eget forhold til mine forældre, men jeg har fået øje på nogle strukturelle problemer. Det er vigtigt at evaluere og se på, om det stadig er en god løsning. Er det stadig noget, man kan stå inde for?«

Hvilke emner dukker ofte op, når adopterede sidder og taler sammen?

Thea: »Det er mest det med at se anderledes ud og de spørgsmål, man har fået, som handler om, at folk ikke kan forstå, at man kan se sådan ud og stadig være dansk. Det vender sig lidt i maven, når man får de spørgsmål. Man får en fremmedgjort følelse. Også når man får spørgsmålet, om man vil finde sin mor.«

Nanna: »Vi ender altid med at snakke om mikroaggressioner og specifikt sætningen 'hvor kommer du fra?' Når man så siger 'Jylland', siger de derefter 'nej, hvor kommer du rigtigt fra?' Vi taler meget om den der fremmedgørelse, fordi andre kan se på en på en anden måde, end man ser sig selv. Og så taler vi om biologisk ophav; det fylder hos mange. Det er meget forskelligt, hvad folk tænker – om det er noget, de savner eller ej, men de fleste har tænkt og taget stilling. Generelt fylder fædrene ikke så meget; der kommer til at være meget fokus på mødre. Måske lidt som med fertilitetsbehandling er der fokus på mødre, fordi det er dem, der bærer børnene. Mødrene har måske lidt et større tab og afsavn end resten af den biologiske familie. Det er selvfølgelig rent gæsteri.«

Hvordan har omverdenens forståelse af adoption ændret sig de senere år?

Thea: »Nu særligt efter Black Lives Matter-demonstrationerne er der kom-

met et sprog for de oplevelser, som det tidligere har været svært at sætte ord på. Black Lives Matter har virkelig sat nogle gode snakke i gang, også hjemme hos mine forældre. Særligt det med racisme. Nu kan de godt forstå, at det er pisseirriterende at blive spurgt, hvor man kommer fra. Nu kan de se, at der må være noget om det, det er ikke kun Thea, som er sart.«

Nanna: »Det er svært at få en reel fornemmelse af debatten. Men jeg føler, at der er blevet mere plads til at tale om mikroaggressioner og racisme og måske have samtaler med fokus på de adopterede, hvor der i mange år har været fokus på forældrene. Så der er blevet et større rum for de adopterede at sige, hvordan de har det. Men hvis man følger debatten på de sociale medier, er det stadig meget polariseret. Der er de meget kritiske, og man møder stadig den holdning, at man er utaknemmelig, hvis man ikke værdsætter, hvor man er endt. Men den følelse af ikke at være taknemmelig kunne man også have som biologisk barn, og folk ville ikke løfte øjenbrynene med samme bebrejdelse. Jeg er spændt på, hvor debatten ender. Vi internationalt adopterede ender måske med at være en sjældenhed.«

Hvilke reaktioner har I fået på podcasten?

Thea: »Det er en god måde for adopterede at have noget at spejle sig i.«

Nanna: »Vi har fået meget god feedback. Lytterne siger, at der er meget, de ikke vidste. Mange synes, de lærer noget og sætter pris på, at vi skaber plads til samtale. Men samtale er den eneste måde, man kan blive mere nuanceret på.«

Hvilket afsnit ville I anbefale til lyttere, som måske ikke har hørt podcasten endnu?

Thea: »Afsnit nummer tre i sæson to, hvor Sidsel Vestertjele er gæst. Hun er super reflekteret, positiv og kritisk reflekteret og glad for, hvor hun er i dag.«

Nanna: »De to afsnit med Emma Helbo i sæson et kan noget specielt. I det ene snakker hun om taknemmelighed, og i det andet fortæller hun om,

at hendes biologiske ophav tog kontakt til hende, og hvordan hun håndterede det. Jeg havde nok gjort det på næsten samme måde, kan jeg afsløre. Der er også et mere fagligt afsnit med en PAS-rådgiver på vej: Det er et virkeligt godt afsnit; jeg lærte også en masse, da vi lavede afsnittet.« ■



Nanna Sutter Rolighed er opvokset i Nordjylland uden for Hjørring, bor i dag i Aarhus og arbejder som læge i Esbjerg.



Thea Egestrand er opvokset på Djurs og læser i dag litteraturvidenskab i Aarhus.

Hvis du vil vide, hvordan Emma Helbo håndterede henvendelsen fra sin biologiske familie i Vietnam, skal du høre afsnit to og tre i sæson et af podcasten Made in.

OMTALE

Amerikanske babyer

I mange år var sex uden for ægteskabet ildeset i store dele af den vestlige verden. En ny bog fortæller, hvordan USA fejede ugifte mødres »umoralske« handlinger under gulvtæppet.

AF ANNA BRIDGWATER

I samfund, hvor der ikke er fri adgang til prævention og abort, og hvor kvinder ikke kan bestemme over deres egen krop, opretholdes samfundets normer ofte ved hjælp af skam. I mange af disse samfund er børn født uden for ægteskabet skampletter i samfundets øjne. Sådan er dele af verden stadig i dag. Og sådan var store dele af den vestlige verden indtil udbredelsen af prævention, især p-piller.

Bogen *American Baby* beskriver et sådant samfund. Bogen handler om adoption i USA i 1950'erne og 1960'erne. Selvom efterkrigsårenes USA kan synes langt fra vores virkelighed i dag, skildrer bogen klart de mekanismer, der gennem historien har ført til mange tusinder adoptioner verden over.

Efter 2. verdenskrig havde den vestlige verden fået fred og velstand og kastede sig ud i at skabe familier. Det var baby-boomernes årtier. Idealet var kernefamilien, og kønsrollerne var traditionelle. Mændene arbejdede, kvinderne blev mødre og husmødre.

Uden for normerne

Men der var massevis af mennesker, som faldt uden for den skabelon. Der var mænd og kvinder, som ikke ønskede at leve efter normerne, der var mænd og kvinder, som var ufrivilligt barnløse, og så var der mænd og kvinder, som havde sex uden for ægteskabet. Hverken de ufrivilligt barnløse eller de ugifte mødre levede op til normerne, og de fik samfundets fordømmelse at mærke.

Løsningen var adoption. Der var barnløse ægtepar, som gerne ville adoptere de børn, som var født uden for ægteskab. På den måde kunne de ugifte mødres skam viskes bort. Mellem 1950 og 1975 blev der bortadopteret mindst 2,77 millioner amerikanskfødte babyer – det højeste antal på et år var 175.000 adoptioner i 1970.

Mange af disse adoptioner blev faciliteret af kristne eller jødiske netværk. USA var præget af forskellige og stærke trossamfund, som havde institutionerne og netværket, der skulle til for at formidle børn til barnløse par – samtidig med, at trossamfundene opretholdt de moralske normer, de selv stod for.

Trossamfundene etablerede adoptionsorganisationer og mødrethjem til de vordende, ugifte mødre. Babyerne var eftertragtede. Mødrene var det ikke. Derfor skulle de unge, ugifte og gravide kvinder gemmes væk fra verden, indtil bar-

net var født. Derefter blev babyerne flyttet til plejefamilier eller børnehjem, indtil adoptionen blev gennemført. Og mødrene blev lukket ud i det pæne samfund igen.

Racerenhed

Men bogen *American Baby* går lidt videre i sin afdækning af adoption. For babyerne var – indtil de landede hos deres nye familier – perfekte genstande til videnskabelige forsøg og afprøvning af teorier om race og intelligens og debatten om arv og miljø.

Udgangspunktet var, at babyerne skulle adopteres af familier, som tilhørte samme trossamfund som mødrene. Men der blev gjort en stor indsats for at sikre, at babyerne også var af samme etnicitet som de familier, de blev adopteret af. Man kunne naturligvis bare have spurgt mødrene om, hvem fædrene var, men da mødrene havde bevist, at de var upålidelige, da de blev gravide, tog man ikke deres ord for gode varer. De blev i det hele taget anset som andenrangsborgere. En forsker beskrev de ugifte mødre som »dominerende, aggressive, narcissistiske og indædt fjendtlige«.

Hvis en baby var racemæssigt blandet, blev det vurderet ud fra barnets fysiske karakteristika, om det var »kaukasisk« eller »negroidt«. De børn, som fik stemplet »kaukasisk«, fik adoptivfamilier. Racemæssigt blandede eller sorte babyer risikerede at vokse op på børnehjem. Sorte familier kunne i teorien adoptere, men det skete sjældent, da de havde sværere ved at blive godkendt. Og tanken om, at sorte eller brune babyer kunne få hvide adoptivforældre, var meget kontroversiel.

I New York afgjorde en forsker ved navn Harry Shapiro babyernes etnicitet ved at studere neglerødder, kranieform og eventuelle mongolpletter (de mørke pletter på huden, som er almindelige på babyer af afrikansk eller asiatisk oprindelse). Det gjorde han på vegne af en jødisk adoptionsorganisation, selvom det kun var et par årtier efter, at nazisterne havde brugt nogenlunde samme metoder for at identificere jøder med henblik på at udrydde dem.

Forsøgskaniner

Ikke alene skulle babyernes udseende og etnicitet passe til adoptivforældrenes. Det skulle deres personlighed og intellekt også. Derfor blev der udført forsøg på babyer for at afgøre, om der var tale om et intelligent barn eller ej. Et forsøg

gik ud på at påføre babyerne smerte. Hvis babyen ikke reagerede med det samme, vurderede forskerne, at han eller hun var mindre intelligent. De babyer, der reagerede meget langsomt eller ikke græd ret meget, blev vurderet til at være hjerneskadet og uegnet til adoption.

Der blev også udført forsøg med tvillinger og trillinger for at afgøre, hvilke roller genetisk arv og opvækstmiljø spiller i et individs liv. Man adskilte tvillinger og trillinger og lod dem vokse op under forskellige vilkår. Forskerne fulgte med i børnenes liv, men uden at fortælle adoptivfamilierne, hvorfor de var interesserede. Disse adskillelser viste sig at have alvorlige konsekvenser for tvillingernes og trillingernes liv, og mange har senere haft depressioner og andre psykiske problemer.

Andre babyer, der ventede på adoption, blev brugt som »øvebabyer« på husholdningsskoler. Babyerne oplevede derfor at blive udsat for skiftende unge kvinder, som de aldrig nåede at knytte sig til.

Ingen dokumentation

Alle disse amerikanske adoptioner var lukkede, dvs. der var ingen kontakt med biologisk familie, og de fleste stater i USA forsegledes adoptionsdokumenterne, hvilket gjorde det næsten umuligt for de adopterede at finde deres biologiske mødre senere i livet. Oven i det havde mange læger den praksis, at de forfalskede de ugifte mødres journaler. Hvis en ugift mor fødte et andet barn senere i livet, skrev lægen simpelt hen i hendes journal, at hun var førstegangsfødende. På den måde kunne en uønsket graviditet i ungdommen skjules og ikke ødelægge en kvindes ry.

De lukkede adoptioner havde andre fordele: Man kunne skjule, hvis en mor led af alvorlig sygdom, var kriminel eller indlagt på et psykiatrisk hospital, så ingen skulle frygte, at barnet måske havde arvet psykiske vanskeligheder. Endelig kunne man lyve. Hvis et katolsk par gerne ville adoptere et katolsk barn, og der ikke var nogen, der var frigivet til adoption, kunne adoptionsorganisationen lyve og sige, at babyens forældre var to troende katolikker. Og man kunne fortælle mødrene, at deres barn ville få helt perfekte forældre og vokse op i en ideel familie.

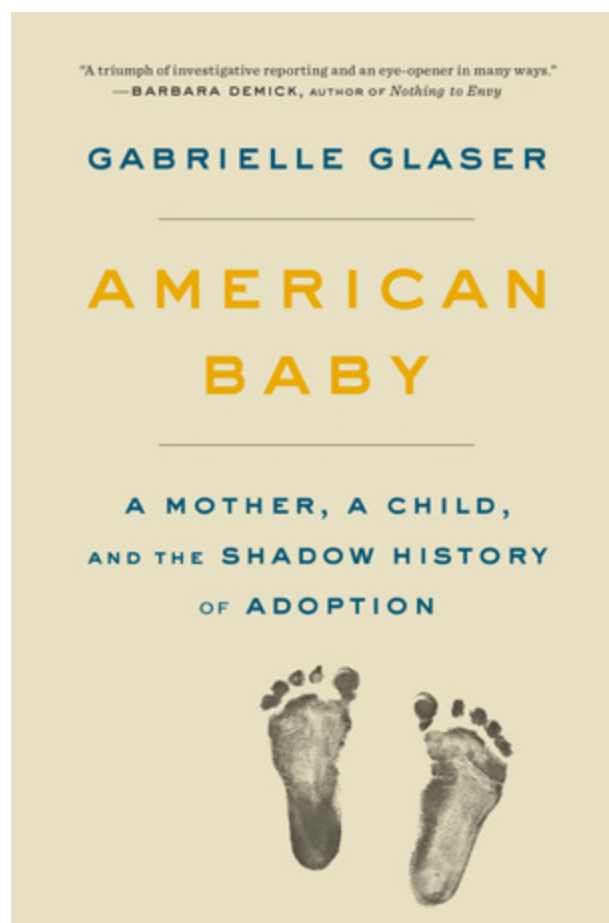
Margarets baby

Bogen *American Baby* følger én mor, Margaret, og hendes barn, Stephen, fra fødsel til genforening. Margaret var 17 og datter af et jødisk ægtepar, da hun fødte Stephen på et hjem for ugifte mødre. Hun blev presset af sin egen mor og den jødiske adoptionsorganisation til at bortadoptere sit barn. Stephen var ti måneder, da han kom til ægteparret Rosenberg og fik navnet David – efter en periode på børnehjem, en periode hos en plejemor og en mislykket adoption.

Margaret blev senere gift med Davids far, George, og de fik tre børn, som var Davids helsøskende. Georges helbred var ikke godt, og han led af en række kroniske sygdomme, blandt andet diabetes. Han døde som 56-årig, mens han ventede på en nyretransplantation. Margaret havde aldrig glemt det barn, hun havde født som 17-årig, men hendes ihærdige forsøg på at finde ham var forgæves.

David voksede op som enebarn hos det jødiske ægtepar, der havde stærke bånd til Israel. De var forholdsvis gamle forældre, og som teenager havde David mange konflikter med dem. Han flyttede til Israel i nogle år og gik ind i den israelske hær, inden han blev gift, fik tre børn og flyttede til Portland, Oregon. Også han havde et skrøbeligt helbred, led af diabetes og fik en nyretransplantation. Men han fik også kræft, og da det stod klart, at han ikke ville overleve, blev det vigtigt for ham at finde sin biologiske familie. En DNA-test førte ham til en biologisk kusine, som havde erfaring med at kortlægge familiers stamtræ. Hun tilbød at søge efter hans biologiske mor – og det lykkedes. Margaret og David – eller Stephen – blev genforenet.

Siden dengang, Margaret blev presset til at give sin nyfødte dreng fra sig, har meget ændret sig: Abort og prævention betyder, at antallet af uønskede graviditeter i USA er faldet. Adoptioner er ikke rutinemæssigt lukkede, der udføres (så vidt vides) ikke forsøg med børn på børnehjem, og der er en forståelse for, at tilknytning til en omsorgsgiver spiller en stor rolle i spædbørns udvikling. Men som et portræt af, hvordan kvinder og børns ønsker og behov tilsidesættes i samfund, hvor sex kan medføre skam, er bogen *American Baby* stadig aktuel og rystende. ■



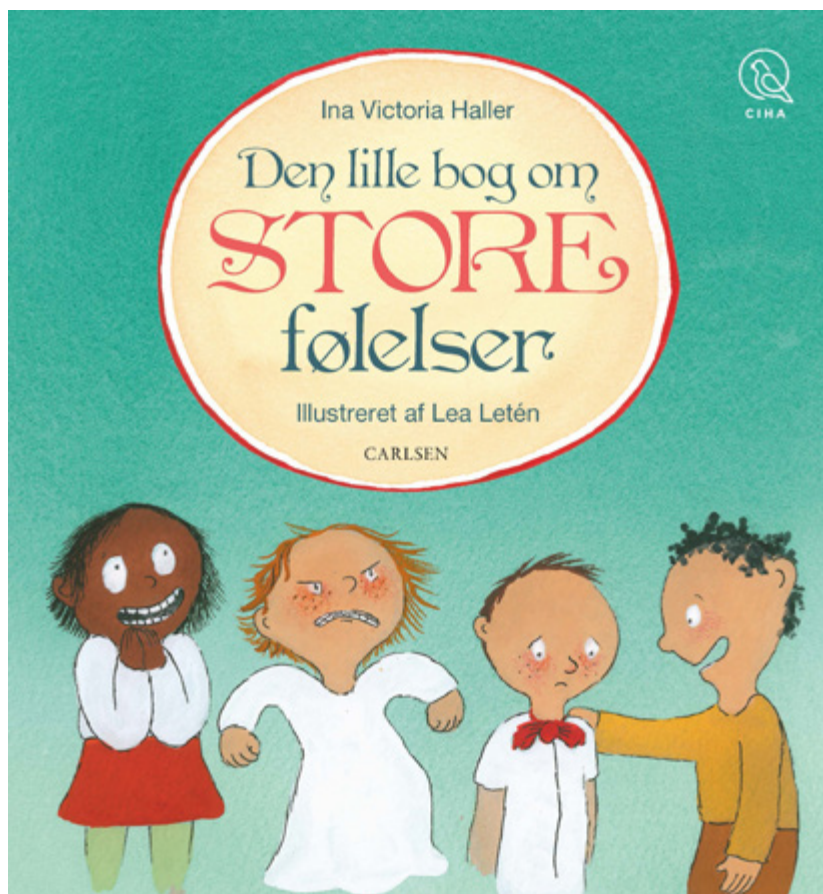
American Baby: A Mother, a Child, and the Shadow History of Adoption af Gabrielle Glaser, 540 sider, Viking Press. Køb den på iBooks eller Amazon eller bestil den fra din boghandler.

ANMELDELSE

Den lille bog om store følelser

En billedbog til de mindste, der lægger op til konkrete snakke om børns egne følelsesoplevelser

AF MARIA ROSLEV



»Det er én, hvor Sofie skal til fødselsdag, og vi kigger på billeder og snakker og læser.«

Sådan beskriver min treårige søn Ina Victoria Haller og Lea Leténs billedbog med titlen Den lille bog om STORE følelser, og hans beskrivelse er ret præcis. Bogen er netop både en billedbog med en enkel fortælling og et oplæg til dialogisk læsning via en række spørgsmål, der inviterer til samtale undervejs i læsningen. Den er nok mest oplagt at læse for børn i børnehavealderen, men lidt ældre børn, der har et mere nuanceret indblik i følelser, ville måske også synes, den kunne være sjov at læse sammen med en forælder, fordi samtalerne, som bogen lægger op til, er interessante.

Følelser i centrum

Bogens fortælling er helt enkel. Vi følger fra morgen til aften Pelle, Ronja og deres forældre, der skal til fødselsdag hos Sofie, og gennem dagen opstår der forskellige følelser hos børnene i deres møde med både begivenheder og mennesker. Hvert opslag i bogen præsenterer en ny følelse, og bogen kommer omkring 17 forskellige følel-

ser i alt. For nogle børn vil det være en stor mundfuld at skulle igennem dem alle i et hug, og så er det oplagt at bide historien over.

Bogens illustrationer tydeliggør de 17 følelser, så det er nemt for børn at beskrive, hvordan en følelse ser ud i et ansigt eller gennem en kropsholdning. Ved hver ny følelse er der forslag til, hvordan man kan tale om følelsen med sit barn, så man både lærer barnet at genkende følelsen i sig selv og aflæse den hos andre. Netop oplægget til samtale er bogens styrke. Det gør følelserne vedkommende og forankrer dem i børnenes konkrete virkelighed.

Min niårige søn lyttede med, da jeg læste bogen højt for hans lillebror, og selvom han er ældre end bogens oplyste målgruppe, blev han fanget af spørgsmålene. »Det sjoveste ved bogen var spørgsmålene efter hver side. Det var sjovt at læse sammen og snakke imens,« svarede han, da jeg spurgte ham, om han kunne lide den.

Identifikation

Noget andet ved bogen, som begge mine sønner lagde mærke til, mens vi læste, var Ronja, den ene af bogens

hovedpersoner. »Jeg tror også, hun er adopteret, for hun er brun ligesom os, og hendes mor og far er lyse.«

Adoption tematiseres ikke i billedbogen, men for mine børn havde det betydning for deres identifikation med karaktererne, at Ronja var brun.

I adoptionssammenhæng kan bogen være et godt udgangspunkt for at tale om nogle af de store følelser. Det kan for eksempel være sorg eller vrede. Forældre skal hjælpe deres børn med at regulere deres følelser, og det skal de naturligvis gøre konstant i alle dagligdags situationer. Men denne bog kan også være et udmærket sted at åbne for en samtale om følelser. Ved sammen at beskrive, hvordan en følelse mærkes i kroppen, giver man sine børn et sprog, så de både kan forstå og beskrive, hvad der foregår inden i dem. ■

Den lille bog om STORE følelser af Ina Victoria Haller og Lea Letén, 48 sider, forlaget Carlsen, 2016, cirka 100 kr.

Læs også interview om bogen på de næste sider.

INTERVIEW

Sæt ord på følelserne

Børn skal udvikle sig motorisk og lære at tale, og på samme måde skal lære at blive kloge på deres egne reaktioner og følelser. Kun på den måde lærer de at håndtere egne og andres reaktioner uden konflikter.

AF ANNA BRIDGWATER

Alle vi mennesker gennemgår et væld af følelser, når vi reagerer på verden omkring os. Og en stor del af det at danne en personlighed handler om, hvordan et barn lærer at takle sine følelser.

Lærer barnet at regulere sine følelser og respektere andres, får det nemmere ved at indgå i sammenhænge med andre. Omvendt, hvis et barn ikke lærer at regulere sine følelser eller have empati for andre, kan resultatet blive sociale vanskeligheder og i sidste ende mobning eller ensomhed.

For at hjælpe børn med at genkende og acceptere deres egne og andres følelser har Mary Fonden i samarbejde med Red Barnets Fri for Mobberi-program og Forlaget Carlsen udgivet billedbogen Den lille bog om STORE følelser.

Bogen lægger op til dialogisk læsning. Det vil sige, at bogen lægger op til, at voksne og børn taler sammen om det, der sker i bogen, og sætter bogens handling i perspektiv i deres eget liv. Metoden er velegnet til alle børn, men måske især børn med sproglige udfordringer. Ved at engagere barnet sprogligt under læsningen bliver barnet udfordret intellektuelt, hvilket resulterer i bedre sprogfærdigheder samtidig med, at barnets abstrakte tænkning stimuleres.

Følelsernes sprog

Cand. pæd. i pædagogisk psykologi Signe-Marie Paludan Bøgeskov er se-

niorrådgiver hos Red Barnet, og hun forklarer, at Den lille bog om STORE følelser desuden kan være med til at bremse mobning.

»Den er forebyggende,« understreger hun. »Den sætter ind, inden der opstår mobning.«

Det er sproget for følelserne, bogen kan hjælpe børn med. »Når de får et sprog for deres følelser og bliver bedre til at aflæse andres følelser, lærer de empati. De kan se, hvis deres kammerat bliver ked af det, inden der opstår en konflikt.«

Bogen Den lille bog om STORE følelser handler om en lille gruppe børn i femårsalderen og følger børnene i løbet af en dag, hvor de skal til fødselsdag, møder en hund, leger, bliver uvenner og til sidst bliver trætte og går i seng. I løbet af dagen oplever børnene følelser som spænding, generthed, vrede, tristhed, kærlighed og træthed. Der er fokus på hele børnegruppen, ikke det enkelte barn, så fortællingen viser, hvordan børnenes følelser ofte opstår som reaktion på andre mennesker.

Reaktioner

En vigtig del af dialogisk læsning er at inddrage barnets egne erfaringer.

»Koblingen til egne oplevelser er vigtig, når man læser bogen,« fortæller Signe-Marie Paludan Bøgeskov. Hun

forklarer, hvorfor det er vigtigt for børn at lære at forstå, hvad der sker, når de reagerer følelsesmæssigt.

»Vi mennesker kan ikke komme igennem en hverdag uden at komme igennem de forskellige følelsesregistre; vi skal bare lære at regulere dem.«

»Man kan bruge bogen til en snak om, hvad følelser er. Den kan hjælpe børn med at lære at mærke på deres egen krop, hvad der sker i dem. Børns følelser kan være meget voldsomme, men de har som små ikke et sprog, så de kan sætte ord på følelserne.«

»Det er vigtigt at lære, at følelser ikke er farlige. Et lille barn kan godt få oplevelsen af, at deres følelser er helt i orden. Det kan godt være, at barnets reaktion ligner en overreaktion, men barnet skal lære at regulere sine følelser, og det kan de voksne hjælpe med ved at sige 'jeg kan godt forstå ...'«

Hvis barnet ikke lærer sine egne reaktioner og følelser at kende, kan det komme til at leve i følelsernes vold.

»Hvis ikke et barn har fået de grundlæggende klodser, hvis det ikke lærer at regulere og afstemme deres følelser – hvis de ikke får de byggeklodser – så kan det blive svært at indgå i et samspil med andre.«

Voksne skal tage ansvaret

Det er de voksnes opgave at give barnet en oplevelse af, at dets følelser er

helt i orden, siger Signe-Marie Paludan Bøgeskov. Derfor er det centralt, at de voksne møder og anerkender barnets følelser. »Hvis barnets følelser ikke bliver mødt af de voksne, så kan følelsen blive vendt indad.«

Et barn, som måske ikke har knyttet sig til en omsorgsperson som lille, kan have manglet en voksen, som trøstede og rummede barnets følelser og på den måde lærte barnet, at dets følelser var helt i orden og ikke farlige.

»Det er aldrig for sent at lære et barn at kende og stå ved sine egne følelser. Men det kræver en voksen, der kan rumme det. Og det kræver endnu mere voksne, som er gode rollemodeller, og som taler om deres følelser.«

Voksne er gode rollemodeller ved at reagere på deres følelser på en ærlig og hensigtsmæssig måde og ved at regulere følelserne, inden følelserne løber af med vedkommende.

»Det er OK, at en voksen bliver vred, men de skal afstemme følelserne og regulere dem og måske sige 'der blev jeg godt nok vred, det må du undskylde'. Det handler om at lære et barn, at hvis man bliver vred eller slår, så kan man godt sige undskyld og reparere skaden. Man kan godt ud fra bogen få en snak om, hvordan andre har det.«

Sæt ord på

Det handler ikke kun om at lære børn at rumme egne og andres følelser. Et barn, der er udsat for mobning, har også brug for at kunne tale om følelserne, siger Signe-Marie Paludan Bøgeskov. Her kan bogen være med til at skabe et åbent og trygt rum.

»Det vigtigste er, at barnet er omgivet af trygge voksne. Så kan det være en hjælp at kunne sætte ord på sine følelser. Hvis barnet én gang har prøvet at række ud og fortælle om mobning, og der ikke er blevet lyttet, så ser de ikke voksne som nogle, de kan bruge. Så bogen er også med til at vise, at man er en voksen, som godt kan lytte og tale om børns følelser.«

Signe-Marie Paludan Bøgeskov fortæller, at børn godt kan komme godt igennem mobning uden langvarig skade, hvis de har de rigtige voksne – eller bare én voksen – i deres liv. »Det

altafgørende er, at der har været en tryk voksen omkring barnet. En lærer eller en forælder, som barnet kan betro sig til. Selv efter langvarig mobning kan en voksen, som kan lide det, give barnet tro på sig selv. Det er den tro på sig selv, som er i fare, når man bliver mobbet.«

Men Signe-Marie Paludan Bøgeskov skynder sig at tilføje, at det ikke kun er det mobbede barn, som der skal fokus på efter en episode med mobning.

»Det er gruppen, der skal genoprettes. Det handler ikke kun om den, der mobber, eller den, der bliver mobbet.«

Voksnes følelser fylder

Bogen Den lille bog om STORE følelser kan også hjælpe med konfliktniveauet i en familie.

»Der kan være søskendekonflikter. Det handler hele tiden om at sætte ord på reaktioner og følelser; så lærer børnene selv at gøre det, og måske kan de lære at forstå den andens følelser.«

De færreste forældre er perfekte, og mange voksne kan også have glæde af at øve sig på at tale om følelser. »De kan også blive bedre til at prøve at reagere og sætte grænser på en god måde, inden de skælder ud. Det er altafgørende for barnet, at det kan mærke, hvor den voksne er.«

»Følelser smitter, så et barn kan godt mærke, hvis mor for eksempel er ked af det. Barnet kan blive uroligt, hvis mor lader, som om hun er glad, men smiler på en ikke så rar måde. Barnet har altid bedre af at få at vide, at mor er ked af det, så længe det ikke er barnets ansvar at trøste mor. Som voksen skal man være den gode rollemodel, som viser, at man kan regulere sine følelser.«

Signe-Marie Paludan Bøgeskov tilføjer, at voksne måske kan blive bedre til at håndtere deres egne følelser. »Det kan være, at man opdager, at man som voksen skal have hjælp, hvis man ikke har lært at regulere sine følelser.«

Racisme

Som en gevinst for mange adoptivfamilier har en af bogens hovedkarakterer, Ronja, brun hud, men uden at hudfarve bliver gjort til et emne i bogen.

Signe-Marie Paludan Bøgeskov fortæller: »Det er meget bevidst, at vi repræsenterer alle børn i det danske samfund. Der er en mørk, en med briller, en med fregner ... vi har en værdi, der hedder tolerance. Vi vil vise, at vi alle sammen er vigtige brikker i det her fællesskab, men udseendet er underordnet. Der er plads til alle.«

Signe-Marie Paludan Bøgeskov taler med Magasinet Adoption & Samfund lige efter, at medierne har dækket en historie om racistisk mobning på Oure Efterskole. Signe-Marie Paludan Bøgeskov kender ikke til detaljerne i den specifikke sag, men når hun bliver spurgt, siger hun, at forældrene til den mobbede dreng har gjort det rigtige.

»Moderen har taget sin søn i forsvar. Hun har gjort det rigtige og har råbt op. Hvis det var min søn, ville jeg også have taget ham ud. Jeg kunne forestille mig, at det ikke kun er den ene dreng, der har oplevet det. Der må være noget galt, siden de ikke har taget det i opløbet, og det undrer mig, at det kan komme så vidt.«

Men Signe-Marie Paludan-Bøgeskov siger, at sagen er ikke løst ved, at den mobbede elev skifter skole.

»Når der er en gruppe, hvor der er mobning – når det barn så går ud, så går der to måneder, inden der er fundet et nyt offer. Det er kulturen, den er gal med. Det har en betydning at få samlet alle op på en god måde. Noget er gået helt galt for dem, der har gjort det.«

Mobning på en efterskole kan virke som et helt andet emne end at lære små børn at tale om deres følelser. Men alligevel ikke – det er lige så vigtigt at kunne tale om reaktioner og følelser, når man er teenager.

»Mobning kan få en langvarig effekt, hvis man ikke får hjælp, hvis man har fået at vide, at man er dum og grim og forkert. Man skal ikke bide det i sig. Og det er et vigtigt signal at råbe op over for skolen, andre forældre, politikere og andre,« siger Signe-Marie Paludan Bøgeskov. Hun slutter af med at understrege, at det altid er de voksnes ansvar at modarbejde mobning. »De voksne må hellere reagere en gang for meget end en gang for lidt.« ■

Plads til de positive oplevelser

ASU – Adoption & Samfund Ungdom – er en gruppe under A&S, som gerne vil være med til at gøre en positiv forskel for unge adopterede. ASU's formand Kasper Hjort fortæller om arbejdet.

AF ANNA BRIDGWATER

»Mange finder venner for livet og holder kontakten også uden for foreningen. Der er også dannet en håndfuld par i foreningen, så det er også en ting.«

Det er Kasper Hjorth, der taler. Han er formand for ASU, Adoption & Samfund Ungdom. Han er 30 år gammel, uddannet finansøkonom, sidder i nogle bestyrelser og er jobsøgende inden for økonomi og HR. I fritiden spiller han brætspil og spiser kage og er i øvrigt forlovet.

Og så er han en af stifterne af ASU – Adoption & Samfund Ungdom.

»ASU fylder 15 år i år. Vi skulle have holdt konfirmationsfest,« siger Kasper Hjorth lidt ærgerligt. »Covid-19 har gjort, at vi ikke kan mødes på caféer, og i 2020 har vi kun mødtes to gange. Så det er svært at skabe synlighed.«

Faktisk er Kaspers eget bryllup også udsat i mere end et år på grund af corona, men han er ikke typen, der opgiver. Trods usynligheden eksisterer ASU endnu og vil genoptage arrange-

menterne i det sekund, det er muligt. De fleste af ASU's arrangementer foregår på caféer, hvor foreningen har en aftale om, at de kan sidde sammen i en større gruppe.

»Vores caféarrangementer er et bærende element i det, vi gør. Det er relativt korte og uforpligtende arrangementer. Man kan bare træde ind ad døren og være med. Til at begynde med må man gerne komme og se, om det er noget for en. Derefter skal man være medlem for at deltage. Første gang er man tit lidt nervøs, så vi opfordrer folk til at komme et par gange, før de afgør det.«

Kasper fortæller, at medlemmerne af ASU gør det så let som muligt for nye medlemmer at dukke op til caféarrangementerne, selvom de måske ikke kender nogen af de andre. »Når de kommer, bliver de budt velkommen. Så sætter vi os, og der er ikke nogen dagsorden. Man kan læne sig tilbage og lytte, eller man kan kaste sig ud i det.

De nye behøver ikke selv bryde isen; de andre skal nok henvende sig.«

Hygge er det vigtigste

Målet med initiativerne er at skabe livsglæde, forklarer Kasper Hjort. »Det er muligheden for at skabe et trygt rum, hvor vi har det sjovt, og alle er ens, uanset hvor man kommer fra. Vi vil bare skabe nogle hyggelige rammer, hvor man for eksempel kan spille et spil og få nye venner. Alle vores deltagere siger, at de kommer for at få nye venner. Måske føler man sig anderledes, når man går til ridning eller fodbold, men her opdager man et sted, hvor man ikke er anderledes. Vi har medlemmer fra alle de lande, der er blevet adopteret fra. Det gør, at det er sjovt at mødes.«

Selvom der tales om alt muligt andet end adoption, bliver emnet altid berørt på en eller anden måde.

»Når vi mødes, så tematiserer vi maden. Vi bruger ret meget tid på at lede efter caféer, hvor vi kan få mad

fra nogle af de lande, medlemmerne kommer fra. Men man behøver netop ikke tale adoption. Jeg har været med til et arrangement, hvor der ikke blev snakket adoption en hel dag – men ud på aftenen kan emnet måske komme op, og så får man måske den snak, man ikke kan have med sine andre venner. Det er i pauserne, den uformelle snak opstår. Det er det, der ofte er værdien i arrangementerne, men der skal være en aktivitet, som fællesskabet og samtalen kan vokse ud fra.»

Skiftende holdninger

ASU har naturligvis lagt mærke til, at offentlighedens holdning til adoption har ændret sig de senere år.

»Det har vi forholdt os til, og vi er begyndt at blive mere politiske. Vi har overvejet spørgsmålet, om der fortsat skal være adoption til Danmark, og om det skal have den form, det har nu. Vi har talt med socialminister Astrid Krag om det og om, hvad vi synes, er vigtigt. Vi bakker op om adoption, og derfor ser vi det som naturligt at fastholde adoption, men ikke, at det skal være så dyrt, som det er nu. De høje priser smadrer systemet. Vi bakker op om den model, hvor driften af den formidlende organisation betales fast af staten.«

Kasper Hjort og de andre i ASU har også overvejet spørgsmålet om, hvorvidt international adoption er en form for kolonisering, hvor de rige lande driver rov på de fattigere nationer.

»Vi synes, at adoption er godt for både afgiver- og modtagerlandene. Med hensyn til, om adoption er med til at bevare en skævvridning mellem landene, er vi åbne over for dialog. Men vi oplever, at vores medlemmer bliver kede af det, når adoption bliver kritiseret – for er det forkert, at de er blevet adopteret? Vores medlemmer er blevet angrebet for at være adopterede, og det er en mangel på anerkendelse af, hvem de er som mennesker i Danmark. Vi er udfordret af konstant negative vinkler fra pressen.«

Kasper Hjorth fortsætter: »Vi anerkender, at der er spørgsmål, som er problematiske, men derfra til at sige, at vi som individer ikke skulle være adopteret, og at alle adoptioner er ulovlige, er der meget langt. Det er vigtigt for os,

at der er en konstruktiv tone i debatten. Det savner vi.«

Kasper Hjort anerkender, at ikke alle adopterede har mødt den omsorg, de havde brug for, i deres danske familier. »Selvfølgelig er der nogle, der har haft dårlige oplevelser, men det findes jo også i mange almindelige familier. Og vi savner, at vi bliver spurgt om vores oplevelser.«

Positive historier

ASU har sat gang i et videoprojekt, som netop skal formidle mere positive fortællinger om adoption. Kasper Hjorth forklarer, at tanken er, at projektet skal stille adoption i et mere positivt lys, end medierne ellers gør. »Projektets tema er 'Den gode historie', og videoerne skildrer forskellige adoptivfamilier, som alle fortæller hver deres historie. De forskellige medlemmer af seks-otte adoptivfamilier fortæller deres historier og filmes af et professionelt filmselskab.«

Målet er at nå ud til mange seere. »Videoerne optages i Odense og bliver teksten på de andre nordiske sprog og engelsk. Man kommer til at se dem på de sociale medier, og vi bruger penge på at distribuere dem. Målgruppen er adoptivforældre, unge adopterede og mennesker, der arbejder med adoption – samt alle andre, der interesserer sig for adoption.«

Som så meget andet er projektet udsat på grund af corona, men videoerne er bestemt ikke droppet. »Det er vigtigt at formidle de gode historier. Der er mange unge i adoptionsverdenen, som ikke kan kende sig selv i de negative historier, som fylder medierne.«

Men Kasper Hjorth vil mere end at kommunikere digitalt. Han vil skabe fysiske møder, når det en dag bliver muligt. »Vores plan er at udvide vores samarbejde med de nordiske lande, for det er ikke lykkedes de andre lande at lave noget lignende. Vi var på NAC (Nordic Adoption Council, red.), og der opdagede vi, hvor unikt det er at samle unge adopterede, og hvor vigtigt det er.«

Kasper Hjort vil meget gerne gøre de unge adopteredes stemmer stærkere ved at slå sig sammen med unge adopterede i de andre nordiske lande.

»Det har altid været et mål for mig at gøre samarbejdet nordisk. Det kunne være fedt at fylde en bus fyldt med adopterede fra Danmark, som sammen kører til for eksempel Sverige.«

I Danmark håber Kasper Hjort, at forældre til store adopterede børn har lyst til at fortælle deres børn om ASU og det fællesskab, der findes der.

»Vi håber, at forældrene tør spørge deres barn, om de nogensinde har tænkt på at tale med andre, der er adopterede. Det er mange gange det, der tænder interessen.« ■

Det praktiske om ASU

- Der er omkring 50 medlemmer i ASU. Så er der omkring 400 aktive deltagere i de forskellige SoMe-grupper. Man skal være mellem 15 og 30 for at være medlem af ASU.
- Geografisk findes ASU i de tre største byer, men foreningens adresse skifter fra formand til formand. Lige nu er den i Odense, fordi Kasper bor i Odense. Men der er medlemmer i stort set hele landet, og bestyrelsen kommer fra hele landet. Bestyrelsen opfordrer folk til at tilslutte sig, uanset hvor de bor, for de prøver at lave arrangementer, der hvor vi ved, at der er mange unge adopterede.
- Kasper vil meget gerne opfordre unge adopterede til at stille op til ASU's bestyrelse.
- Det koster 100 kroner om året at være medlem.
- Desuden findes der støttemedlemmer, som er venner af foreningen. De betaler 365 kroner om året – en krone for hver dag. Det kan være voksne, som gerne vil støtte vores arbejde for unge adopterede. Pengene går til transport, så bestyrelsen ikke selv skal betale for at køre til arrangementer.

Skriv til adoptionsamfundningdom@gmail.com
eller ring til Kasper på 31 17 20 10.

Barndommen begynder ved undfangelsen

Fra det sekund, sædcelle møder æg, begynder individets skæbne at folde sig ud, og fostret påvirkes af alt det, der påvirker den biologiske mor.

AF ANNA BRIDGWATER

Mange tror, at vi mennesker først formes psykologisk fra det øjeblik, vi forlader livmoderen. Myten om det nyfødte barn som et ubeskrevet blad er udbredt. Men den mest risikofyldte udviklingsperiode for barnet er graviditet og fødsel, og nogle psykologer har fokus på, at vi mennesker formes psykologisk, mens vi ligger i livmoderen og under fødslen.

Forskere inden for neurovidenskab og epigenetik mener, at menneskets psyke påvirkes af begivenheder, der finder sted, inden vi bliver født. Det skriver psykolog Henrik Dybvad Larsen i artiklen »Barn hos en anden mor end hende, der bar dig i sin livmoder« i psykologforeningens magasin, P.

Hvis menneskets psyke præges, inden han eller hun trækker det første åndedrag, kan det være med til at forklare, hvorfor nogle spædbørn, der bliver placeret hos kærlige og omsorgsfulde plejefamilier eller adoptivforældre lige efter fødslen, alligevel oplever forskellige psykiske vanskeligheder, og hvorfor nogle mennesker bærer en tilsyneladende uforklarlig tung psykisk bagage med sig.

En adoptivmor, en plejemor og en mor, der har overladt graviditet og fødsel af et barn til en rugemor, kan alle kaldes en social mor: De sociale mødre opdrager og opfostrer barnet, men har ikke født det. Fælles for de tre scenarier er, at barnet vokser op hos en anden mor end hende, der bar det i sin livmoder, den biologiske mor.

Der er naturligvis forskelle på de tre slags mødre og for betingelserne for deres moderskab: Plejemødre kan for eksempel blive nødt til at overdrage barnet til den biologiske mor eller en ny plejemor. Og et barn født af en rugemor kan vokse op hos sin biologiske far og en anden mor end den biologiske. Men fælles for alle disse børn er, at de

på et tidspunkt efter deres fødsel er anbragt hos en anden mor end deres biologiske mor.

Påvirkelige ufødte

Nogle psykologer mener, at fostre er bevidste og lyttende, og at de reagerer på omgivelserne og de indtryk, de udsættes for i livmoderen. På den måde kan fosterperioden og fødslen sætte sig spor i mennesker på de fysiske, følelsesmæssige, mentale, åndelige og relationelle planer.

Teorien er, at alt, hvad en gravid kvinde føler og tænker, kommunikerer til det ufødte barn via neurohormoner. På den måde påvirker moderens angst, depression eller stress også barnets intelligens og personlighed.

Tankegangen går ud på, at hvis et foster eksempelvis er blevet elsket, og den biologiske mors omgivelser har været sunde og imødekommende, så er der sået tillid i fostret. Hvis moderen derimod har haft negative følelser over for fostret, eller hvis omgivelserne har været destruktive, så bliver der sået frygt i fostret. Det, den biologiske mor oplever, oplever fostret også. Det gælder alle børn, ikke kun børn, der vokser op hos andre mødre end den kvinde, hvis livmoder de som foster udviklede sig i.

Stressede mødre

Hvis en gravid mors tanker og følelser er overvejende negative, og hvis hun konstant oplever, at verden er et stressende sted at være, modtager fostret signaler om, at verden er farlig. Fostrets nervesystem bliver til i en tilstand af usikkerhed og udvikler sig i forberedelse på den usikre verden, som fostret ubevidst forudsiger, at det fødes ind i. Det kaldes negativ fosterprogrammering.



Et nyfødt barn har allerede mange oplevelser med i bagagen, inden det overhovedet trækker vejret.

Mødre, der er nødt til at bortadoptere deres barn eller give det til andre, har sandsynligvis flere gange været udsat for stress under graviditeten. Det kan virke oplagt, at denne stress påvirker fostret, idet en kronisk stresset mors foster rent biokemisk »lærer«, at verden er farlig. Man kan kalde det for en form for psykologisk forgiftning, hvor fostret udsættes for moderens bekymrende eller ambivalente følelser.

De psykologer, som forsker i denne fødselspåvirkning af fostret, mener, at konstant stresspåvirkning medfører, at barnets hjerne ikke udvikler en god måde at takle stress på. Derfor bliver det pågældende individ overfølsomt over for stresspåvirkning. Samtidig skades hjernens evne til at opleve nydelse og tilfredshed. Så ikke alene vil barnet fra undfangelsestidspunktet være

programmeret til at opleve verden som et stressende sted – evnen til at berolige sig selv bliver forringet.

Alle disse belastninger påvirker hjernen livsvarigt. Nogle mener for eksempel, at det bliver vanskeligere at aktivere nydelses- og belønningssystemet i en hjerne, som er påvirket af tidlige, ubehagelige oplevelser. Hvis et menneske psykisk har svært ved at opleve nydelse, kan senere misbrug af alle slags ses som forsøg på at mærke noget, der er rart. Andre forandringer kan være øget aggressivitet, fordi der er en konstant forventning om, at verden er et fjendtligt sted, og lavere kognitive præstationer, fordi en del af hjernen konstant er optaget af at være på udkig efter fare.

Tilknytning

Ved tilknytning forstår vi det følelsesmæssige bånd, der udvikler sig mellem mor (og far) og barn. Tilknytningen er fundamentet for en stor del af barnets udvikling. Normalt taler vi om, at tilknytning mellem mor og barn (og mellem far og barn) finder sted efter barnets fødsel.

Der skelnes mellem tryk og utryk tilknytning. Tryk tilknytning til en forælder eller omsorgsperson giver de bedste betingelser for at udvikle hensigtsmæssige strategier til at håndtere livet. Utryk tilknytning er derimod forbundet med uhen-sigtsmæssige strategier, hvor især relationer til andre mennesker bliver vanskelige.

Men når man taler om fostrets og fødselens psykologi, taler man også om prænatal tilknytning, eller fødselstilknytning. Altså, at der skabes et følelsesmæssigt bånd mellem moderen og det ufødte barn.

Henrik Dybvad henviser til et studie, som undersøgte den prænatale tilknytning hos en gruppe adopterede. De biologiske mødre udfyldte et spørgeskema, som skulle afsløre, om den gravide kvinde havde engageret sig i, følt en forbindelse til og oplevet samhørighed med det ufødte barn.

Studiet fandt frem til, at de gravide, som ikke havde følt sig knyttet til det ufødte barn, fik børn, der siden hen var mindre følelsesmæssigt stabile end børn født af kvinder, der følte sig knyttede til deres ufødte børn. Børn, der er følelsesmæssigt ustabile, er generelt mindre gode til at styre deres følelser end andre.

Det viste sig også, at de børn, hvis gravide mødre oplevede en lav prænatal tilknytning, var tilbøjelige til at være plaget af bekymringer og have sværere ved at takle stress end andre.

Omvendt var gruppen af adopterede, hvis biologiske mødre under graviditeten havde følt et bånd til det ufødte barn, mere tilbøjelige til at gå i terapi senere i livet, og de ledte efter deres biologiske ophav oftere end andre.

Undersøgelsen peger altså på, at adopterede børn ubevidst husker oplevelser fra fosterperioden, og at de erindringer kan disponere barnet i retning af mistillid, frygtsomhed og mistænksomhed – eller savn efter at kende sit ophav.

Savnet af livmoderen

Nogle forskere peger på, at det i sig selv er traumatiserende at fjerne et nyfødt barn fra sin biologiske mor. Livmoderen er menneskets første hjem. Når et barn gives til en anden mor end den mor, i hvis livmoder barnet har ligget, flås det væk fra alt, hvad barnet kender.

Det kan opleves som et chok for barnet, når det forsøger at komme i kontakt med sin nye mor, som har en anderledes sind, krop, duft og stemme end den kvinde, i hvis livmoder barnet lå.

Nogle gange er det en fordel for spædbarnet at blive adskilt fra den biologiske mor, hvis den biologiske mor har et misbrug eller psykiske problemer, der forhindrer hende i at drage omsorg for eller etablere en følelsesmæssig tæt kontakt til

sit foster eller nyfødte barn. Men uanset om det er det rigtige for spædbarnet at blive fjernet fra den biologiske mor, vil tabet af den kendte mor betyde smerte, frygt og sorg.

Ligegyldig hvor stor plejemors eller adoptivmors kærlighed er, kan man ikke se bort fra, at hun er mor nummer to. Barnet vil vide det og føle det på et ubevidst plan.

Hvis adskillelsen fra den biologiske mor kun er den første i en række af adskillelser og omvæltninger – for eksempel skiftende plejefamilier eller ophold på børnehjem efterfulgt af en adoption – så forstærkes den oprindelige følelse af tab og adskillelse.

Børn, der udsættes for en række af den slags skift, udvikler typisk flere forskellige følelsesmæssige og adfærdsmæssige vanskeligheder, der sætter sig forskelligartede spor i deres liv.

Måske får barnet og senere den voksne svært ved at skabe tætte relationer, måske har han eller hun et konstant alarmberedskab, vanskeligheder ved forandringer, udviklingsproblemer eller indlæringsvanskeligheder eller er præget af aggressivitet eller trodsighed. Oven i det kan komme ubehagelige følelser som sorg og skam.

Alt dette kan betyde, at et trygt og godt hjem ikke er nok til at afhjælpe barnets skader.

Viden og overblik

Viden giver overblik og en bedre evne til at forstå en situation. Derfor er det væsentligt, at sociale forældre og fagfolk er bevidste om fosterperiodens og fødselens betydning, og hvordan denne periode kan påvirke et menneskes livsbane.

Hvis alle involverede går bort fra at se et spædbarn som et ubeskrevet blad, bliver der plads til at medtænke fosterstadiets og fødselens betydning for individets start på livet.

Forskningen peger også på, at det er vigtigt at forebygge skader allerede under graviditeten, uanset om barnet skal blive hos den biologiske mor eller ej. Alt tyder på, at en god tilknytning i livmoderen kan have en positiv effekt for et menneske hele livet. ■

Henrik Dybvad Larsen er psykolog, specialist i psykoterapi og supervision af psykoterapi.

Læs mere

Læs eventuelt mere i Henrik Dybvad Larsens bog *Fostret og fødselens psykologi*. Kan købes for omkring 300 kr. på Saxo.com.

Artiklen »Barn hos en anden mor end hende, der bar dig i sin livmoder« blev bragt i maj 2020 i psykologforeningens magasin, P.

Kvinden, der kappede båndene

Netra Sommer er født i Indien og adopteret til Danmark. Men hun har aldrig syntes, hun passede ind i den familie, der adopterede hende.

AF INGRID PEDERSEN

FOTO: LASSE LINDHARDT DR

I sommeren 2020 fik Netra Sommer ophævet sin adoption. Det havde hun arbejdet på i ni år. Den unge kvinde, der er født i Mumbai i Indien, og som i dag er 27 år, kom til Danmark i juni 1995, da hun var knap tre år gammel. Hun mener bestemt, at hun var et ønskebarn, men hun passede bare ikke ind i den fynske akademikerfamilie, der adopterede hende.

»Jeg følte, jeg var landet i den forkerte familie,« siger Netra, der i dag læser til social- og sundhedsassistent. Om sommeren bor hun på sin lille lystbåd i Københavns Havn og om vinteren hos venner på Christiania. Hun siger selv, at hun undervejs, efter hun flyttede hjemmefra som 18-årig, har levet et turbulent liv. Men i dag har hun det godt og har skabt sig en selvvalgt familie.

»Jeg er blevet kaptajn i mit eget liv, og jeg elsker min båd. Den er et vigtigt

holdepunkt i livet,« konstaterer hun. En del af hendes voksenliv har også været at få tatoveringer – blandt andet en stor solsikke i hovedbunden, en sommerfugl og en dekoration, der dækker et ar på skinnebenet, som hun fik ved en rideulykke som barn.

»Tatoveringerne er en del af mig. Jeg kan godt lide at udsmykke mig selv. Kunst på kroppen giver mig kontrol over kroppen,« erklærer hun.

Et vildt barn

Netra Sommer fortæller, at hun på mange måder var adoptivforældrenes modsætning. Hun forstår godt, at det kan have været svært for dem at have et anderledes barn som hende.

»Jeg var vild og udadvendt,« forklarer hun. Hun levede ikke op til forældrenes forventninger om, at hun skulle

være hele meningen med tilværelsen for dem.

»Nogle gange mødte de mig med vold, når jeg ikke levede op til deres forventninger,« fortæller Netra, som også husker, at hendes adoptivfar slog hende hårdt, når hun sagde ham imod og i andre situationer, for man kunne aldrig vide, hvilket humør, han var i.

Netras fem år yngre lillesøster kunne meget bedre leve op til forældrenes forventninger. Søsteren, der også er adopteret fra Indien, trives fint i familien. Søsteren siger selv, at hun synes, hun har haft en god barndom, og Netra har i dag ingen kontakt med sin lillesøster. Hun har forsøgt, men har i dag opgivet at reparere forholdet til søsteren.

Familien på Fyn dyrkede meget musik, men det var heller ikke et område,



Netra: »Jeg har købt en sari, der består af fem en halv meter stof for at understrege, at jeg er født i Indien.«

hvor familien kunne finde sammen, selvom Netra beskriver sig selv som musikalsk. Hun husker mest, at de konstant bebrejdede hende, at hun øvede for lidt, og brokkede sig over, at klavertimerne var dyre. Men i dag har hun stor glæde af musikundervisningen, som hun blandt andet trækker på, når hun er i praktik på plejehjem og synger og spiller med beboerne.

Ville ikke holde tale

»Mine forældre var ret borgerlige og syntes ikke, man skulle stikke for meget ud. Det gjorde jeg jo, og det undrer mig, at de ikke viste større forståelse for, hvilket barn jeg var.«

Men Netra stak jo ud, og det kunne hun ikke lave om på. »Jeg var også det eneste mørke barn i skolen, indtil min yngre søster kom i skole. Jeg

oplevede ikke egentlig racisme, men det var med til, at jeg følte mig anderledes.«

Som teenager var Netra så træt af sine forældre, at hun ikke ville holde tale for dem ved sin konfirmation.

»Jeg kunne simpelt hen ikke få mig selv til at sige, at jeg elskede dem,« for-

klarer hun. Hun undrer sig over, at man i familien aldrig snakkede om følelser og om fremtidsmuligheder. Selvom forældrene syntes, hun var forkert, mener hun ikke selv, at hun var mere rebelsk end andre teenagere, der gør oprør.

»Men jeg er den type, der ikke finder mig i noget,« konstaterer hun.

Hun er ikke i tvivl om, at forældrene selv troede, at de gjorde det rigtige i hendes opdragelse, men hun siger, at det virkede, som om det vigtigste for dem var billedet af familien udadtil. Hun oplevede, at forældrene gerne ville have en familie og en god økonomi, så facaden var i orden.

Ingen greb ind

Fordi facaden var i orden, undrer Netra sig ikke over, at ingen voksne greb ind på grund af hendes mistrivsel, da hun var barn.

»Jeg levede lidt et dobbeltliv og fungerede godt i skolen, og jeg havde lært at spille skuespil. Man siger jo ikke til lærerne, at man bliver slået derhjemme. Og mine forældre var veluddannede og velhavende. Det hele så godt ud,« erklærer hun.

»Men både mine forældre og jeg var gode til at skjule, at jeg ikke havde det godt. Alle de ydre ting var i orden. Vi havde to biler, jeg havde pænt tøj og kom i skole til tiden. Måske har folk, der havde en fornemmelse, ikke villet sige noget, fordi de frygtede min eks-fars temperament.«

Netra siger, at hun ikke selv søgte hjælp, fordi hun ikke forstod, at det ikke er barnets skyld, når en familie ikke fungerer.

»Det tænkte jeg ikke over dengang, for der var sådan en opfattelse af, at man skulle være taknemlig over, at

Ophævede adoptioner

Det er ikke usædvanligt, at adoptioner bliver ophævet. Men som regel er der tale om sager, hvor en forælder har giftet sig med en ny partner, som adopterede barnet, men hvor adoptionen senere ophæves.

Man søger om ophævelse i Ankestyrelsen, som oplyser, at der de seneste 10 år er ophævet mellem 20 og 40 adoptioner årligt. Kun et fåtal af dem er internationale adoptioner. De fleste er stedbørnsadoptioner. I 2020 blev kun en enkelt international adoption – foruden Netras – ophævet.

Ifølge adoptionsloven kan en adoption hæves af Ankestyrelsen, når adoptanten og den voksne adopterede er enige om det.

man var blevet adopteret. Jeg havde også hørt, at jeg kom fra et land, hvor piger risikerede at blive slået ihjel,« nævner hun.

Netra tilføjer også, at der blandt forældrenes venner var voksne, der gav hende forståelse og kærlighed, og det samme siger hun om sin farmor, der var både varm og hjertelig. Med hende snakkede hun også somme tider om, hvordan det var at være adopteret. Men ikke om problemerne i hjemmet.

Først som teenager, da hun begyndte at komme hjem hos veninder, gik det op for hende, at tonen i deres hjem var anderledes, og at der var en varm og kærlig stemning i deres familier.

»Jeg troede, vores liv var det normale,« forklarer hun og tilføjer, at hun altid har været meget selvstændig og har villet løse sine problemer selv.

Hjemmefra

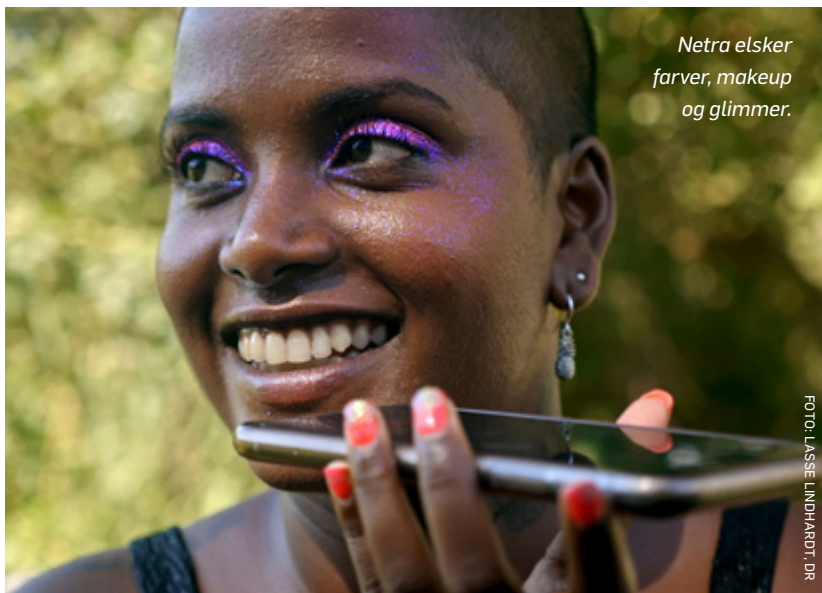
Da Netra var færdig med niende klasse, flyttede hun til København og ind hos en dygtig musiklærer, der var venner med hendes venindes mor. Hun var ikke kæreste med ham, og hun betegner ham bare som en voksen, der tog hende alvorligt. Hun fik job i Føtex og klarede sig selv – blandt andet gennemførte hun en privat musikuddannelse.

»Mine forældre vidste hele tiden godt, hvor jeg var, men de forsøgte ikke at få mig til at komme tilbage – bortset fra til højtiderne, hvor de gerne ville have, at jeg kom på besøg.«

Forældrenes side af historien

Både Danmarks Radio og Magasinet Adoption & Samfund har gennem Netras forældres advokat forsøgt at få forældrene til at bidrage til beskrivelsen af den uheldige adoption. Det har de ikke ønsket. Via advokaten svarer forældrene:

»Det er selvfølgelig et fristende tilbud at få lejlighed til at fortælle vores version af historien, som unægtelig er en helt anden. Men vi magter simpelthen ikke – og har heller ikke overskud til – at rippe mere op i denne dybt tragiske historie, så vi takker derfor nej.«



Netra elsker farver, makeup og glimmer.

FOTO: LASSE LINDHARDT, DR

Da hun var 18 år, flyttede hun formelt hjemmefra. Forældrenes kommentar var, at det var, som om hun ikke kunne komme hurtigt nok væk. Hun vurderer, at selvom forældrene ikke var glade for, at hun flyttede, var de måske også lettede, for de var nok også trætte af alle konflikterne.

Lang proces

Næste logiske skridt for Netra var at få ophævet sin adoption. Men det viste sig at være en meget lang proces. Hun anede ikke, hvordan sådan noget foregår, men på nettet fandt hun frem til Ankestyrelsen, som er den ansvarlige myndighed. I første omgang mente styrelsen ikke, at hun havde tænkt det godt nok igennem, siden var der forskellige administrative problemer, og forældrene nægtede længe at skrive under. Det gjorde de så endelig i sommeren 2020.

»Jeg var ikke i tvivl. De var ikke mine forældre. De havde givet mig mad og tøj, men ikke opført sig som forældre. Jeg ville måske have haft godt af at komme i familiepleje eller noget. De kunne jo godt have sagt, at de ikke magtede opgaven, men de giver mig skylden for, at jeg ikke blev det ønskebarn, de havde håbet på. De ville ikke tabe ansigt, og i dag synes de, det er synd for dem, at jeg ikke har været taknemmelig over at blive adopteret til Danmark.«

Netra undrer sig over, at det har været så vanskeligt for hende at få sin adoption ophævet.

»Jeg forstår ikke, hvorfor man ikke bare kan få den ophævet, hvis man ønsker det, når man bliver myndig,« siger hun og tilføjer, at hun på et tidspunkt levede med den misforståelse, at hun kunne miste sit danske stats-



FOTO: LASSE LINDHARDT, DR

borgerskab, hvis hun fik adoptionen ophævet.

At gøre en forskel

Netra Sommer er sikker på, at hun kan bruge sine erfaringer til glæde for andre. Allerhelst ville hun være pædagog, men det var hendes HF-eksamen ikke god nok til, så derfor har hun valgt SOSU-uddannelsen.

»Der er mange gode job at få, og jeg klarer mig godt på uddannelsen og får både 10- og 12-taller, selvom jeg er ordblind. Jeg forestiller mig, at jeg kommer til at arbejde i psykiatrien, når jeg er færdig om knap et år.«

Allerede nu bruger Netra sin erfaring til at støtte andre unge adopterede, og hun har lånt lokaler, hvor hun har en samtalegruppe.

»Der er stor efterspørgsel på steder, hvor man kan sætte sig ned og snakke om de ting, der fylder hos adopterede. Det er sådan noget som: Hvem er min 'rigtige' mor, og hvorfor føler jeg mig så anderledes?«

Disse spørgsmål tumler hun stadig selv med. Hun kunne godt tænke sig at vide, om hun ligner en af sine biologiske forældre, og om hun har arvet nogle af deres psykiske egenskaber.

»Jeg har en styrke, som måske er genetisk. Det kan man jo ikke vide, når man er adopteret,« funderer hun.

Netra er i kontakt med en dansk adoptionsdetektiv, der måske kan hjælpe hende med at opspore hendes indiske forældre.

»Jeg synes, man har ret til at kende sandheden – eller i hvert fald lede efter den.«

Hun håber på, at hun finder sin biologiske mor, hvis hun stadig lever. »Så vil jeg fortælle hende, at hun er min rigtige mor, for biologi kan ikke vælges fra. Jeg er klar over, at jeg løber en kæmpe risiko, og jeg tror bestemt ikke, alt ender lykkeligt, hvis jeg finder frem til min mor i Indien. Jeg er indstillet på, at jeg kan opdage noget rigtig skidt, hvis jeg finder frem til mine biologiske forældre. Og jeg er klar over, at jeg ikke har

nogen at falde tilbage på, hvis jeg bliver skuffet,« siger hun.

Kritisk over for adoption

Netra fortæller, at hun somme tider føler, at adopterede børn nogle gange betragtes som en handelsvare, som skal leve op til nogle bestemte forventninger – og det gjorde hun ikke.

Hun er kritisk over for hele adoptionssystemet og synes, fattige familier i udlandet kunne hjælpes bedre, hvis de, der har råd og overskud til det, valgte at adoptere en hel familie og lod den blive sammen i det pågældende land og juridisk forpligtede sig til at støtte i en årrække.

»Jeg er klar over, at det ikke løser problemet med barnløshed. Men tit ville det være bedre for børnene,« mener hun.

Selvom ophævelsen af adoptionen har voldt Netra besvær, har det været anstrengelserne værd.

»Jeg er meget, meget lykkelig. Jeg føler mig fri og har aldrig haft det så godt,« siger hun. ■



Mere Netra

Danmarks Radio lavede i sommeren 2020 en serie programmer om Netra: Landet i den forkerte familie. Find dem på DRTV.

Hvis du vil i kontakt med Netra Sommer, kan det ske via hendes instagramprofil: netrasommerfugl.

Netra: »Sommer er et nyt efternavn, jeg har taget, efter adoptionen blev ophævet. Jeg elsker sommer og sommerfugle. Det er derfor det rigtige navn til mig.«

Magasinet Adoption & Samfund har modtaget denne personlige beretning skrevet af Ikayla Nemeth, som har valgt at ophæve sin adoption.

Vejen væk fra adoption

AF IKAYLA NEMETH

Jeg hedder Ikayla Nemeth, og jeg er født på Balassagyrmats børnehospital i det nordlige Ungarn i 1984.

Da jeg var knap tre måneder gammel, blev jeg flyttet fra børnehospitalet til en børneinstitution, hvor jeg boede, indtil jeg var tre år. Så blev jeg flyttet igen, denne gang til børnehjemmet Felsopetsy, som lå omkring 45 kilometer derfra.

Livet på børnehjemmet

Børnehjemmet lå i grønne omgivelser i et lokalsamfund, hvor alle vidste, at børnehjemmet fandtes. Det var et stort, gammelt slot, som inden 1. verdenskrig havde været et kvindehjem. Så var det et fængsel indtil 1950, og så blev det lavet om til et børnehjem. I dag er børnehjemmet nedlagt, men bygningen er fredet.

Da jeg boede der, var vi kun omkring ni børn i den store bygning. Jeg kan tydeligt huske, at vi alle sammen var romabørn. I Ungarn anså man dengang romabørn som et tabu, og selv personalet var tavse om den kendsgerning, at jeg var roma, da jeg blev adopteret.

I betragtning af, at jeg ikke var ret gammel, husker jeg stedet, som om jeg sidst var der i går. Jeg kan huske min barndomsven fra børnehjemmet. Han og jeg var lige gamle og blev tæt knyttet til hinanden og skabte et bånd for livet. Jeg husker, at han tit gjorde oprør og havde kampe med to af de ansatte, som faktisk slog ham. Han kunne blive noget så hidsig og frygtelig ked af det bagefter. Jeg kunne ikke holde ud, at han blev så magtesløs og ked af det, så jeg beroligede ham tit for at få ham til at tænke på noget andet. Vi blev adopteret det samme år, i 1990, begge til Danmark og har stadig kontakt den dag i dag.

Vi sov i køjesenge og havde hver en lille taburet til at lægge vores tøj pænt sammen på. Hvis vi ikke gjorde det, kunne vi risikere at blive straffet med en lussing. Vi havde en legestue, hvor der var

rigeligt med legetøj og tuscher, og der var et tv placeret højt oppe under loftet i en krog. Der var gardiner, der altid var trukket for, og der var gitter foran vinduerne. Mange af os sad tit sammen i en stor klump op ad hinanden. Vi brugte aldrig legetøjet. Jeg kan dog huske, at jeg havde et tøjdyr, som forestillede den lyserøde panter, og at jeg havde den med overalt. Allerede som fireårig tegnede jeg kom en tiårig, og jeg tegner og maler stadigvæk i dag.

Adoptionen

Dagen kom, da jeg mødte mine adoptivforældre. Det var i januar 1990. Jeg kan huske, at personalet var overfladiske, overdrevent glade og venlige. Jeg var nu blevet fem år, og jeg vidste godt, jeg skulle adopteres. Så blev mine nye forældre vist rundt, og jeg viste dem stolt min seng, og min mor lagde sig op hos mig i min køje.

Der blev tegnet, krammet og holdt i hånd, jeg var så lykkelig og glad. Min mave kildrede indeni af glæde, og efter kort tid kaldte jeg mine forældre mor og far. Dog sagde jeg det på ungarsk – papu og mamu.

Nogle dage efter tilbragte vi nogle få dage på det lokale hotel inden vores rejse til Danmark. Jeg husker tydeligt hotellet, som var gammeldags, men rigtig hyggeligt. Min nye adoptivfar tog mig med til en lokal romakonzert i nærheden. Jeg kan huske, at jeg sad på gulvet og var helt vild med de rytmske toner. Jeg etablerede straks en dyb kontakt til musikerne på scenen, og efter koncerten kom de hen til mig og sagde til min far. »Vi kan se og mærke på din pige, at hun er roma.« Min far sagde med forsigtighed, at det var jeg.

Den ene af musikerne spurgte, om jeg skulle adopteres væk. Min far sagde ja, og de spurgte, hvor jeg skulle hen. Jeg husker tydeligt, at den ene af de musikere var interesseret i at adoptere mig og spurgte om tilladelse, da romafolket

helst ikke bortadopterer deres børn af roma-afstamning. Min far blev forarget, og det endte med, at vi gik derfra.

Men tanken om og følelsen af, at jeg kunne have fået et liv og en fremtid i mit eget land var vild. Jeg fik ikke lov til at vælge, da jeg var mindre-årig. Men tanken om at kunne vælge at blive boende skar mig i hjertet. Det var svært for mig, som lige var blevet adopteret, at stå med to fædre, der hev i hver sin arm. Den følelse af splittelse, da jeg rejste fra mine rødder, satte spor i mig. I dag ville jeg stadig ønske, at jeg var blevet bortadopteret til en ungarsk romafamilie i stedet for en dansk familie.

Dagen kom, da vi skulle rejse, og vi ankom til Budapest efter en lang køretur. Vores tolk kørte os. Han hed Laszlo, og jeg husker ham tydeligt. Han var en høj, slank gut og venlig af sind. Jeg var rigtig glad for Laszlo og husker ham som meget interesseret i mig. Jeg opfattede ham som en god ven og lidt af en faderlig type. Han havde så meget kærlighed, at jeg fik tanken om, at jeg skulle være hans datter. Jeg var forvirret om, hvor jeg skulle hen og med hvem.

1990 til 1997

Jeg kom til Danmark den 20. februar 1990. Jeg husker SAS-flyet, som vi var med. Vi ankom til Københavns lufthavn, hvor alt bare var nyt med så mange indtryk af forbipasserende og støj. For mig var det hele bare larm i mit hoved, jeg var træt og brugt og græd flere gange af udmattelse. Jeg havde ikke sovet på hele flyveturen og mærkede kaos og uro i min krop.

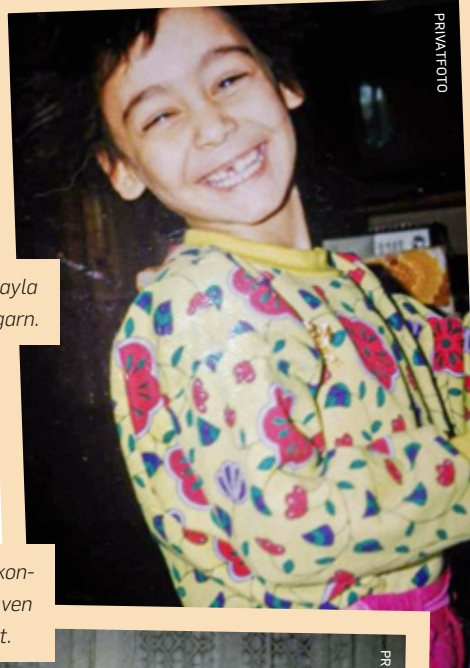
Allerede på det tidspunkt var det svært for mine adoptivforældre at håndtere situationen. Efter jeg kom til Danmark, opdagede jeg hurtigt, at jeg fik en ny bror – mine forældres biologiske søn. Forholdet var nyt og spændende, men desværre så jeg ham aldrig som min egen bror. Ellers var forholdet mellem os normalt, og han var tit irriterende og drillede mig meget efter kort tid. Men jo ældre jeg blev, jo mere fik vi et søskendeforhold.

Jeg kom i børnehaven efter et års tid i Danmark. Børnehaven lå midt i byen og var et hyggeligt sted, hvor jeg havde gode stunder i omkring et år. Jeg var stor i forhold til de andre, men befandt mig godt.

Højtider

Jeg husker ofte, at der var store sammenkomster og fødselsdage. I starten var det svært for mig at skulle forholde mig til, at jeg var mellem en masse lyse mennesker, og der stod jeg i midten med store brune øjne som familiens sorte får. Men jeg fandt hurtigt ud af, at jeg ikke var den eneste

En smilende Ikayla som barn i Ungarn.



PRIVATFOTO

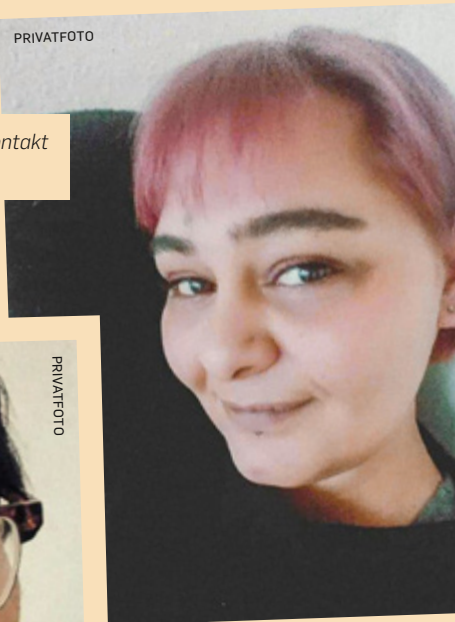
Ikayla har stadig kontakt til sin bedste ven fra børnehjemmet.



PRIVATFOTO

Ikayla har i dag ingen kontakt til sin adoptivfamilie.

PRIVATFOTO



Ikayla har for nyligt fundet sin biologiske mor i Ungarn. Hendes biologiske far er død, og Ikayla har betalt for hans gravsted.



PRIVATFOTO

i familien, der var adopteret. Min mors søster, min moster, havde en søn, som var adopteret. Han var noget ældre end mig, men vi klingede godt sammen og blev pot og pande. Han havde bare en anden mentalitet end de andre, og det var godt og trygt for mig.

Desuden havde min kusine dengang en kæreste fra Iran, som hed Shayan. Han og jeg knyttede også et bånd, der var anderledes end andre. Jeg mærkede igen et savn efter mit hjemland og mennesker, der lignede mig. Jeg var seks år og så meget op til Shayan. Til de fleste familiesammenkomster legede vi sammen, og han brugte tid på mig, når jeg trak mig væk i børnerummet. Desuden var der ikke andre børn i vores familie. Allerede på det tidspunkt blev jeg altid meget overladt til mig selv, og jeg følte mig ensom og forladt. Mine forældre trak sig længere og længere væk fra mig, jo ældre jeg blev. Allerede som seksårig følte jeg et tomrum og et svigt.

Skoletid og vold

Det lyder trist, men det blev klart værre i folkeskolen. Jeg var den eneste i min klasse, som kom fra et andet land og havde en anden hudfarve. Jeg var meget reserveret og stille i skoleårene. Min indlæringsevne var tydeligvis dårlig, selvom jeg kæmpede for at følge med. Jeg måtte gå børnehaveklassen om, til dels fordi jeg ikke kunne tale og forstå dansk godt nok. Jeg fik heller ikke trænet sproget før skolestart.

Mine adoptivforældre var begge uddannede lærere med viden inden for specialundervisning og faglige uddannelser på handelsskolen. Jeg kunne tydeligt mærke allerede i femte klasse deres forventninger om, at jeg skulle blive til noget stort. Mine forældre prøvede i starten at bruge ekstra tid på mig med mit skolearbejde, men jo sværere det blev, jo mere sad jeg fast. Lektielavning blev derfor erstattet med vold. Jeg følte et enormt pres

og frustration, fordi jeg var magtesløs. Volden blev værre og værre, indtil jeg endte med at få næseblod hver gang.

Jeg husker tydeligt en aften efter et slag, at jeg fik så kraftig næseblod, at vi måtte til læge. Lægen var meget mistænksom og forklarede, at mine slimhinder og blodkar var blevet sprængt, og at jeg havde mistet en del blod.

Begge mine forældre løj lægen lige op i hovedet og forklarede, at jeg var faldet. Jeg følte mig som en fange i et bur og sad fortabt på bagsædet på vejen hjem. Derefter blev jeg undgået, og jeg gik i seng. Den nat gjorde mit hjerte ondt inde i, og jeg var klar over, at jeg ikke var elsket.

Jeg forsøgte flere gange at stikke af som barn. Jeg blev hver gang fundet efter få dage. Jeg var blevet 14 år, da jeg gjorde mit sidste forsøg. Volden havde nu stået på i otte år. Så stablede min far brænde op ude foran mit vindue, så jeg ikke kunne komme ud, og han låste min dør. Pludselig kom jeg ikke i skole mere, og jeg mistede mine kammerater. Der var nogle af dem, der kom for at besøge mig, men de blev afvist af min far. Midt i det hele blev jeg i ottende klasse sendt på efterskole.

Jeg har ikke set mine forældre ret meget, siden jeg kom på efterskole og heller ikke som voksen. De har aldrig sagt undskyld for det, de gjorde mod mig – fra lige efter min adoption og otte år frem.

2020

Jeg har mange gange været ked af det og rasende, fordi ikke blot min far, men også min mor slog mig. Det er utilgiveligt, og jeg spekulerer på, hvordan de er blevet godkendt til at adoptere mig i 1990.

Jeg har i 2020 endelig modtaget papirerne fra min adoptionssag og har gennemgået dem nøje. Jeg kan se, at alt er galt. De har ikke taget kurser eller været medlemmer af foreninger eller støttegrupper. De har ingen viden haft, før min adoption fandt sted.

Jo mere jeg indså, hvor gruelig galt, det har stået til lige fra dag et, jo mere har jeg fundet styrken til at ophæve min adoption med Ankestyrelsens hjælp. Jeg er blevet mere og mere klar over, at min adoption ikke har været noget værd for mig.

Jeg vil fortsætte med fornyet styrke, og noget af styrken har jeg fundet igennem Adoption & Samfund og ved at læse de mange historier der. Jeg har taget navneforandring og har ikke længere mine adoptivforældres efternavne. Jeg er godt i gang med at samarbejde med en tolk, som har fundet mine biologiske forældre. Desværre er min biofar død, men min biomor er i live.

Som man siger, hvor der vilje, er der en vej. Min vej er vejen tilbage fra adoptionen. ■

Om Ikayla Nemeth

I dag bor jeg i Tranbjerg ved Aarhus. Som barn boede jeg med min adoptivfamilie i Nordjylland i en lille provinsby, som hedder Aars. Jeg er på førtidspension, og jeg ikke har taget niende klasses afgangseksamen eller andre uddannelsesforløb.

Min danske bror var 12 år gammel, da jeg kom til Danmark, og vi har ikke kontakt i dag. I dag har jeg ingen kontakt til nogen fra min danske familie. Min mor arbejdede på en specialskole for voksne med handicap og lettere udviklingshæmmede. Min far var handelsskolelærer og mentor.

Grunden til, at mine biologiske forældre bortadopteret mig, var fattigdom og mange børn. Min biologiske far er desværre død, men min mor lever og er nu 64 år gammel.

Lige nu er jeg både i gang med helt at ophæve min adoption og venter samtidig på at høre, om min biologiske mor vil have kontakt til mig.

HJÆLP

mit barn trives ikke!

Hvad kan du gøre, hvis dit barn ikke trives i sin institution eller skole, og du har talt med en PAS-rådgiver, pædagoger, lærere og ledelse? Så er du måske nødt til at selv at søge den hjælp, din familie har brug for. Magasinet Adoption & Samfund forsøger her at hjælpe lidt på vej.

AF ANNA BRIDGWATER

Få støtte til forældrerollen

Forældre, hvis børn ikke trives, kan opleve, at det er en labyrint at finde den rigtige hjælp til deres barn.

Skolen siger måske et, forældrenes intuition siger noget andet, og internettet flyder over med gode råd. Imens står adoptivfamilien og føler sig på herrens mark.

I den situation kan forældre have brug for en vejviser. Sådant en vejviser kunne være socialrådgiver Lise Rytter Krogh. Hun har tidligere været frivillig rådgiver hos Adoption & Samfund, og

nu er hun selvstændig med et rådgivningstilbud, der hjælper forældre med at få den rigtige hjælp til deres barn.

Flertallet af de forældre, Lise Rytter Krogh taler med, henvender sig, fordi de ikke kan finde den hjælp, de har brug for. »Hvem er det, der kan hjælpe med spørgsmål om skolen, daginstitutionen, om overgangen til voksenlivet? Meget tit er familierne blevet sagsbe-

handlere i deres egne liv – men det skal de ikke være. De kører trætte og er ikke uddannet til det. Jeg kan hjælpe, så de ikke føler sig klientgjort. Det er ofte afmagten og klientgørelsen og utilstrækkeligheden, der fylder.«

Lise Rytter Krogh er selv adoptivmor, og hun ved fra sig selv og rådgivningssamtaler med andre adoptivforældre, at de offentlige tilbud kan have

Skal dit barn have særlig hjælp?

Borgere i Danmark er omfattet af serviceloven, som egentlig hedder Lov om social service, og som udstikker rammerne for rådgivning og støtte til at forebygge sociale problemer samt for at tilbyde ydelser til borgere med nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne eller særlige sociale problemer.

Det er din kommune, som skal sikre, at serviceloven overholdes. Hvis dit barn har brug for noget andet, end en almindelig institution eller skole kan tilbyde ham eller hende, er det din kommune, som skal sørge for, at din familie får den nødvendige hjælp.

Siden 2007 har kommunerne håndteret handicapområdet, men der er store problemer med sagsbehandlingen, som er for langsom og alt for ofte forkert. Samme myndighed, der skal bevilge, skal også betale. Og ikke alle kommuner bruger specialister og tilbud uden for kommunen, fordi det koster penge.

Omkring halvdelen af alle klagesager vedrørende hjælp til handicap blev ifølge Ankestyrelsens afgørelser behandlet forkert i 2019. I 2019 var omgørelsesprocenten for børn med handicap 51 procent. Det viser en undersøgelse fra efteråret, som Analyse Danmark har lavet for Danske Handicaporganisationer (DH). Inden for de sidste fem år har 39 procent af deltagerne i undersøgelsen købt privat hjælp, fordi de var utilfredse med hjælpen fra det offentlige.

Flere end syv ud af ti personer med handicap, der har svaret på undersøgelsen, siger, at de ikke har fået at vide af deres sagsbehandler, hvilken hjælp de havde krav på.

30.000-35.000 børn får hjælp efter serviceloven.

Kilde: Politiken

et stort fokus på at søge svar i diagnoser.

»Forældre kan blive mødt med 'det må vi have udrett'. Der kan blive rodet meget rundt for at finde en forklaring på, hvorfor barnet ikke følger sine jævnaldrende kammeraters udvikling. Men det er ikke sikkert, at de diagnostiske forklaringer giver mening i lige det enkelte barns tilfælde.«

Også i de tilfælde, hvor en familie har brug for udredning og diagnose, kan forældre have brug for hjælp til at stå fast. »Det er et vilkår, at børn nogle gange skal udredes for at få den støtte, de har brug for. Men jeg kan hjælpe forældrene i at stå fast i forælderrollen og i ikke at blive rendt over ende af forslagene fra skolen, kommunen osv. Mit fokus er, at forældre skal føle sig stærke og rustede til at træffe valg for deres barn,« siger Lise Rytter Krogh.

Andre vilkår

Ofte står adoptivforældre med en anderledes forældreopgave end andre forældre. Et adopteret barn lærer ikke nødvendigvis dansk som sit første sprog, har måske været vant til at bo på børnehjem eller har haft lange perioder på sygehus, for at nævne nogle almindelige oplevelser, som adopterede børn kan komme ud for. Og alle adopterede børn har mistet deres første mor. De oplevelser kan præge et barn.

»Jeg har en oplevelse af, at mange fagfolk sætter lighedstegn mellem biologiske børn og adopterede børn. I mødet med de fagprofessionelle, for eksempel socialsystemet og skolen, bliver adoptivforældre måske ikke mødt i øjenhøjde og kan opleve manglende anerkendelse af deres ressourcer. Problemfokus tager over, og ressourcerne træder i baggrunden,« mener Lise Rytter Krogh. Hun synes, at systemet mangler forståelse for, at adopterede børn ikke har haft samme vilkår som andre, og at disse vilkår kan have sat deres spor på børnene. Forældrene har måske en fornemmelse for, at det er livsvilkårene, der skaber udfordringerne. Men den fornemmelse bliver ofte overhørt.

»Nogle bliver mødt med 'det måtte man forvente'. Underforstået, at forældrene selv har bedt om udfordrin-

ger, når de valgte at adoptere. Det med, at forældre kan støttes i at være adoptivforældre, sker sjældent. Jeg kan hjælpe dem ud af at være sagsbehandlere i egen sag, og jeg kan stå på sidelinjen i forhold til den rolle, det er at være adoptivforældre.«

Junglen

Både professionelle og alle andre står klar med gode råd til, hvordan forældre skal hjælpe deres børn. Her kan Lise Rytter Krogh hjælpe med få et overblik. »Jeg kan hjælpe og finde vej gennem de gode råds jungle. Alle har jo en mening.«

Der står et hav af behandlere parat til at hjælpe adoptivfamilierne, men den private behandlerjungle er både dyr og forvirrende.

»Jeg er ikke terapeut, men jeg kan være sparringspartner. Jeg kan hjælpe med at dykke lidt ned i tilbuddene. Jeg har mødt forældre, som vil prøve hvad som helst. Det er bedre at skabe en strategi og få råd om, hvad man skal være opmærksom på.«

Så tilføjer Lise Rytter Krogh: »At nogle af de terapeuter kan se sig selv i øjnene ... Bare man skriver 'tilknytning' i en annonce, så skal forældrene nok komme. Forældre er jo meget sårbare.«

Og selvom forældre finder et godt tilbud, som kan hjælpe deres barn, så hjælper tilbuddet måske ikke barnet videre i livet. En god terapeut kender ikke nødvendigvis vejen gennem systemet.

Men Lise Rytter Krogh kan sagtens forstå de forældre, som vælger private løsninger i stedet for at presse deres barn ind i det offentlige behandlersystem. For det første varierer tilbuddene meget fra kommune til kommune, og sagsbehandlingen kan være langsom og fejlbehæftet. Og så er der spørgsmålet, om barnet er tjent med at få en etiket. »Det kan være en idé lige at 'trække vejret' og ikke lede efter for eksempel autismespektrumforstyrrelser, ADHD eller andre diagnoser, hvis barnet måske 'blot' har udfordringer på grund af selve adoptionen.«

Samarbejde med fagfolk

Mange forældre kender fornemmelsen af, at de helst ikke vil være de besvær-

lige forældre i daginstitutionen eller skolen. Der er ofte en frygt for, at deres krav og spørgsmål kan gå ud over barnet i hverdagen. Lise Rytter Krogh anerkender den bekymring og har gode råd til et godt samarbejde med fagfolk.

»Stil nogle krav og giv dig selv lov til at stille de krav. Bed om, at aftaler bliver skrevet ned, i stedet for at man laver aftaler med pædagoger i døråbningen på vej ud. Man skal turde bede fagfolk om at bruge deres faglighed.«

Lise Rytter Krogh anbefaler også, at forældre sørger for en god, sober kommunikation. »Man skal ikke anklage eller tale ned til fagpersoner. Vi blomstrer alle, hvis vi mødes som partnere – det gælder også fagpersoner.«

Forældre kommer også længere, hvis de har konkrete forslag eller spørgsmål. »Man kan for eksempel spørge om rammerne. Kan man måske foretage den undersøgelse af mit barn i hjemmet? Man kan tale om, hvordan man kan skabe gode strukturer i hverdagen. Det kan være et vigtigt punkt at tale om med skolen. Man kan også være opmærksom på, hvad der bliver skrevet om ens barn, for det har man ret til at se. Men det kræver alt sammen udholdenhed, og at man udviser en vis ihærdighed.«

Endelig siger Lise Rytter Krogh, at det kan være en god idé at finde nogle, man som forældre kan sparre med og drøfte situationen med, hvis samarbejdet med fagfolk er vanskeligt. »Man kan kontakte sådan en som mig, som kan tage noget af presset. Man har brug for fagpersonerne og for, at de sender ens barn videre. Så det er en god idé at trække på lidt hjælp til samarbejdet, hvis man synes, det er op ad bakke.« ■

Om Lise Rytter Krogh

Lise Rytter Krogh har en bred socialfaglig baggrund og mere end 27 års erfaring. Desuden er hun mor til to adopterede børn på 14 og 17 år. Hun holder til i Nordjylland, men rådgiver forældre i hele landet.

Kontakt

Via hjemmesiden dinsupervision.dk eller på mail lise@supervision.dk

Der findes et utal af behandlere, som står klar med hver deres metode til at hjælpe børn og voksne, som ikke trives. Magasinet **Adoption & Samfund** gennemgår her en række metoder, som gennem behandling af kroppen søger at helbrede sindet og på den måde hjælpe børn, der ikke er tilpas i verden.

THERAPLAY

Heling gennem leg

Kærtegn, øjenkontakt og omsorg er med til at lære et barn, at verden er et trygt sted at være.

Hjernens udvikling i de første levemåner spiller en meget stor rolle for, hvordan et menneske møder verden. Allerede i de første måneder formes hjernens neurale netværk, som regulerer et menneskes evne til at falde til ro, bevare øjenkontakt, integrere sansindtryk, fokusere opmærksomheden, regulere kropstemperaturen og vurdere, om verden grundlæggende er et trygt eller utrygt sted. Alt dette sker i et samspil med forældre eller andre omsorgsgivere og senere gennem andre vigtige relationer. Med andre ord, det er gennem kontakt til andre mennesker, at vi lærer at forholde os til andre mennesker og til verden omkring os.

Uro og ubehag i kroppen

Men et barn, som mangler omsorg, tryghed og kontakt i de første levemåner, lærer ikke at være tryk i verden. Hos nogle svigtede børn, som har manglet menneskelig kontakt i den første tid, sætter den manglende omsorg og stimulering sig i kroppen som »noget« – et ubehag eller en tilstand af konstant vagtsomhed, kropslig uro, en tendens til at trække sig og holde andre mennesker på følelsesmæssig afstand, manglende evne til at mærke sult eller mæthed, emotionel følelsesløshed, en trang til at ødelægge eller slås, opgivenhed eller stort behov for at være i kontrol.

Disse vanskeligheder kan adoptivforældre og andre omsorgsgivere

afhjælpe gennem Theraplay. Det er navnet på en terapeutisk metode, som gennem leg skaber øjeblikke af nærvær og nydelse, som kan virke helende på et sårbart barn.

Theraplays lege er fysiske aktiviteter, hvor de, der deltager i legen, aflæser hinanden og afstemmer følelserne til hinanden. Det er en efterligning af det, der er til stede i trygge, sunde forhold mellem et spædbarn og dets forældre. Det er i det følelsesmæssigt trygge rum, at tryk tilknytning skabes, og barnets sanser udvikles.

Men Theraplay er ikke fri leg. Den voksne sørger for struktur og forudsigelighed, som fortæller barnet, at det er trygt at være i legen. Den voksne skal være omsorgsfuld og engageret, så barnet oplever, at det bliver set og

Fakta om Theraplay

Theraplay er først og fremmest udviklet til børn i halvanden- til tolvårsalderen, men metoden kan også anvendes til teenagere og voksne. Et Theraplay-forløb indledes altid med et grundigt interview med barnets forældre efterfulgt af en såkaldt MIM (analyse af samspil mellem barn og forældre) for at kortlægge barnets emotionelle alder, som ofte ikke er det samme som den biologiske alder. Herefter kommer forældre og barn til en terapisesession cirka en gang om ugen – typisk igennem et halvt til et helt års tid.



FOTO: STEEN JANSDAL

Theraplay er en terapeutisk metode, som bruger struktureret leg mellem forælder og barn.

hørt. Og barnet bliver udfordret og oplever, at det får flere kompetencer og øget selvtillid.

Omsorgsfulde familier

Janne Hovgaard Rasmussen er psykoterapeut og bruger Theraplay i sin praksis. Hun fortæller, at fælles for de adopterede børn, hun har arbejdet

med, er, at de i en tidlig alder er kommet til omsorgsfulde adoptivforældre i Danmark. »Alligevel har nogle af dem sociale og følelsesmæssige vanskeligheder, som hverken de selv eller omgivelserne forstår eller ved, hvad de skal gøre ved.«

Det kan være svært for forældrene at vide, hvordan de skal hjælpe deres adopterede børn med at leve trygt og i balance med sig selv og omgivelserne. Forældrene oplever måske, at alle deres kærlige ord preller af på barnet, som bliver ved med at være utrygt.

»På baggrund af omkring ti års erfaring med terapi og behandling er det min overbevisning, at den bedste hjælp findes i terapeutiske metoder, som primært arbejder med kroppen, følelserne og de førsproglige samspil,« siger Janne Hovgaard Rasmussen. Hun fortæller, at fordi den manglende omsorg og stimulering fandt sted, før

barnet fik et sprog, så er terapi, der er baseret på samtale og sprog, ikke den bedste metode til at overvinde udfordringerne.

»De erfaringer, et barn får i de tidligste levemåned, præger barnet i de dele af hjernen, som ligger før udviklingen af sprog og bevidst tænkning. Det er de dele af hjernen, som man ofte refererer til som henholdsvis 'sansehjernen' og 'følehjernen'. Derfor bruger Theraplay primært førsproglig og følelsesmæssig kommunikation. Det vil sige øjenkontakt, ansigtsmimik, berøring, toneleje, rytme og afstemt respons,« forklarer Janne Hovgaard Rasmussen.

Hun beskriver nogle af de aktiviteter, som Theraplay kan bruge. »Afhængigt af barnets emotionelle alder og behov for udvikling kan en session eksempelvis indeholde 'tegne på ryggen', gættelege, balancelege, vuggeviser, fingerspidsmassage, håndklappelege og

Om Janne Hovgaard Rasmussen

Janne Hovgaard Rasmussen har en psykoterapeutisk praksis, LivZonen, i Næstved. Hun tilbyder Theraplay-forløb, psykoterapi og kropsterapi. Hun har arbejdet professionelt med børn, unge og familier siden 2006 og har tidligere arbejdet som lærer og behandlingsansvarlig på en dag-behandlingsskole.

Se mere på www.livzonen.dk.

'borte-tit-tit'. I terapien forsøger vi at genskabe det samspil, som det spæde barn eller lidt ældre barn skulle have været mødt med, hvis omsorgen i de første levemåned havde været tilstrækkelig.«

Forandring er mulig

Janne Hovgaard Rasmussen forklarer, at hjernen er plastisk og foranderlig livet igennem, og at den kan stimuleres til udvikling. »Vi ved fra hjerneforskningen, at de systemer i hjernen, der aktiveres på en gentagen og struktureret måde, udvikles, mens de systemer, der ikke aktiveres eller understimuleres, forbliver uforandrede eller umodne. Derfor skaber vi en tryk ramme, som vi gentager uge efter uge,« siger Janne Hovgaard Rasmussen.

Bente Ankjær Henningsen har adopteret tre børn fra Sydkorea. Hun fortæller, hvordan Theraplay har hjulpet hendes familie: »Efter to måneder med Theraplay kunne vores datter Mathilde give udtryk for, hvornår 'kroppen skældte ud'. Så i stedet for at blive udadreagerende kunne hun sætte ord på, og vi havde redskaberne til at hjælpe.«

Bente fortæller også, at datterens klasselærer meddelte, at datteren var blevet mere rolig og i balance i skolen. »Theraplay har reddet vores datter fra uro og evige konflikter.«

Men Janne Hovgaard Rasmussen siger, at det kræver tid at forandre hjernens mønstre. »At udvikle, modne og støtte et tidligt stresset og omsorgssvigtet nervesystem kræver stor tålmodighed og mange, mange gentagelser. Hjernemønstre, som er skabt under stor følelsesmæssig intensitet, sætter dybe spor og ændres ikke nemt. Det kræver mange, mange, mange gentagelser og oplevelser med ro og kontakt at få skabt nye mønstre i hjernen. Emotionelt og tidligt omsorgssvigtet børn har hjernemæssigt brug for mange og strukturerede gentagelser og oplevelser med ro og kontakt for at udvikle et mere trygt tilknytningsmønster. På den måde skaber vi personlighedsmæssig modning og udvikling gennem fælles øjeblikke, engagement, omsorg og kontakt.« ■

Kort om andre behandlingsformer

■ Spædbarnsterapi

Spædbarnsterapi går ud på at sætte ord på et traume, et menneske har fået, før det fik sprog. Spædbørn kan blive traumatiserede af et sygdomsforløb, en voldsom fødsel, tab af en omsorgsperson eller omsorgssvigt.

Ved at sætte ord på traumet eller traumerne frigøres den energi, der har været bundet i traumet. Metoden kan bruges på helt små børn, større børn, unge og voksne. Ifølge tilhængerne kan metoden også bruges på børn, der ikke har fået et talesprog, for små børn forstår, når man taler til følelserne.

■ Body-SDS

Kan bedst beskrives som en dybdegående massageform, som frigør fysiske og psykiske spændinger i kroppen. Teorien er, at kroppen husker, alt, hvad et menneske oplever. Gamle, uforløste oplevelser og traumer kan gemme sig i kroppen og give symptomer som stress, angst, smerter, muskelømhed, fordøjelsesproblemer, infektioner osv. Tanken er, at når der arbejdes med krop og sjæl, kan klienten blive i stand til at mærke og rette de adfærdsmønstre, som belaster vedkommende og hans/hendes krop. Læs mere om metoden i magasinet Adoption & Samfund 01-17.

■ Holdingterapi

Terapien går ud på at holde et barn tæt ind til sig og rumme dets modstand, sorg og angst, som forhåbentligt forvandles til ro. Konkret går det ud på at sidde og holde sit barn fast i babystilling og insistere på tæt krops- og øjenkontakt. Processen kan tage timer, og barnet vil typisk stritte voldsomt imod, inden det så overgiver sig og falder til ro i mors eller fars arme. En terapeut deltager og guider og støtter. Ifølge holdingterapeuter er metoden velegnet til børn, som er blevet forstyrret i deres udvikling.

■ Kraniosakralmassage

Behandleren bruger sine hænder til at løsne op for spændinger og blokeringer især omkring hoved, rygsøjle og bækken. Terapien arbejder med knogler, muskler, bindevæv og organer og påvirker nerver, hormoner, immunsystemet og dermed hele kroppen.

■ Sansemotorisk træning

Stimuleres et spædbarn ikke tilstrækkeligt, lærer sanserne ikke at sende de korrekte beskeder til hjernen: Ser øjnene for eksempel en bold, skal hånden række ud efter og gribe bolden. Men hvis sanserne ikke er helt udviklede, får hånden beskeden for sent. Det gør det svært for kroppen at fungere optimalt: Den ved ikke, hvordan den skal reagere i forskellige situationer, og det kan give uro, koncentrationsbesvær, motoriske vanskeligheder eller ubehag.

Sanseøvelser træner hjernen i at sortere i de indtryk, den får. Gennem træningen får hjernen en masse forskellige sansestimuli, og sanserne har lettere ved at falde til ro. At træne motorikken er desuden med til at skabe nye forbindelser i hjernen, så hjernen udvider sit netværk. Læs mere om metoden i magasinet Adoption & Samfund 02-19.

■ EMDR

Bogstaverne står for Eye Movement Desensitisation and Reprocessing. Metoden bruges til behandling af traumer og for eksempel PTSD. Man kan oversætte det engelske navn med »desensibilisering og omprogrammering gennem øjenbevægelser«. EMDR-terapien kan hjælpe til at mindske de erindringsbilleder og følelser, som er knyttet til selve traumet og fungerer bedst, hvis der er tale om konkrete episoder eller traumer. Metoden kan ifølge EMDR-behandlere hjælpe klienten til at kunne tænke anderledes om sig selv og til at danne et nyt billede af sig selv.

Magasinet vil i de kommende numre se nærmere på nogle af de behandlingsformer, vi endnu ikke har været i dybden med.

Når skolen ikke er et rart sted

Ondt i maven, ondt i halsen, ondt i hovedet. Mismod og lyst til at blive under dynen. Hvis skolen ikke er et rart sted for et barn at være, kan det være svært for forældre at få øje på årsagen.

Det er langt fra altid pjæk, når et barn bare ikke vil i skole, slår ph.d. i pædagogisk psykologi, forfatter og psykoterapeut Tine Basse Fisker fast. Hun optrækker fire former for fravær:

Der er pjæk, når der er noget, der er mere spændende end skolen. Man gider ikke.

Der er skoletilbageholdelse, når forældre ikke synes, det er helt nødvendigt at gå i skole. Det kan være på grund af rejser, psykisk sygdom hos forældrene eller forældre med misbrug, som ikke magter opgaven med at få barnet i skole.

Så er der skolevægring, hvor barnet gerne vil i skole, men ikke kan. Det er en løsning på et andet problem for barnet.

Endelig er der skoleeksklusion, som handler om, at skolen ikke tilbyder det, som barnet har brug for.

Tine Basse Fisker pointerer, at de sidste to former for skolefravær kan være svære at skelne imellem. »Når der ikke tages hånd om barnets behov, får barnet ikke noget ud af at være der.«

Alle aldersgrupper

Tine Basse Fisker underviser lærere og psykologer, og så har hun en privatpraksis, hvor hun møder mange børn, som af forskellige grunde ikke vil eller kan komme i skole.

Hun forklarer, at de første tegn på skolevægring kan se meget forskellige ud. »Især for de store børn kan det være for eksempel være, at de går i skole, men ikke er til stede mentalt. Kroppen er der, men sjælen er ikke med. Der kan være koncentrationsproblemer. Hos de små børn – men også de store – ser man fysiske symptomer. Kvalme, ondt i maven, halsen eller hovedet.«

Ifølge Børns Vilkår er der ikke forskel på drenge og piger, når det handler om skolevægring, og problemet findes hos børn i alle aldre, siger Tine Basse Fisker. »I statistikkerne ser vi, at jo æl-

dre børnene er, jo mere skolefravær er der. Men jeg ser flest børn i fjerde klasse, lige når skolen er startet efter sommerferie. Børnene skifter fra indskoling til mellemtrin og fra SFO til klub, som kan ligge langt væk. Der er nye voksne og færre voksne, man skal følges med kammeraterne hen i klubben, man mister sine indskolingslærere, alt er nyt. Jeg ser mange børn i begyndelse af fjerde klasse, som kommer med ondt i maven. Men jeg ser det i alle aldersgrupper, også i gymnasiet. I gymnasiet tales der meget om stress og præstationspres, og jeg ser mange unge, der kæmper sig derhen, fordi de gerne vil, men fysisk får de det dårligt.«

Svært at gennemskue

Tine Basse Fisker ser et utal af forældre, som ikke forstår, hvorfor deres barn ikke vil af sted om morgenen.

»Som forældre kan man komme i tvivl om, hvad der på spil. Børnene har virkelig ondt i maven eller kvalme, så det er svært at finde ud af, hvad der er galt. Det kan også være børn, der siger, at de har det godt i skolen, og hvor problemet ikke hænger sammen med en dårlig klassekultur eller et dårligt forhold til lærerne. Der kan være en angstproblematik, som ikke har noget med de ydre forhold at gøre.«

Børn mangler meget ofte ord for, hvorfor de ikke vil i skole, siger Tine Basse Fisker. »Børnene kan heller ikke forstå det. Men når de siger, at de har det godt, og man så graver lidt i det og afdækker barnets eget perspektiv, så kan der dukke noget op, som de måske ikke selv er klar over. Det finder man ud af ved at være nysgerrig om, hvad der foregår i skolen. Nysgerrig undren sammen med barnet kan være med til at afdække, hvad der er på spil.«

Tine Basse Fisker minder også om, at det kan være en idé at se på, hvad barnet har med hjemmefra. »Der kan

være en ængstelig kultur i hjemmet, som barnet fører videre. Eller barnet bliver let ængstelig eller forskrækket. Måske er det et barn, som har overdrevne bekymringer.«

Det er også almindeligt, at børn reagerer på de miljøer, der befinder sig i. »Andre gange skal man se på skolemiljøet, og nogle gange ender jeg med at sige, at barnet har en logisk reaktion på et usundt miljø i skolen. Men det kan også være en reaktion på et uensigtsmæssigt miljø i familien. Det ser jeg oftest i skilsmissec familier med et højt konfliktniveau mellem forældrene.«

Årsagen er svær at se

Tine Basse Fisker ved, at det kan være vanskeligt for forældre at vide, hvordan de skal reagere, når deres barn har svært ved at komme i skole. »Nogle gange kan forældrene tænke, at det nok er bedst at lade barnet blive hjemme. Hvis mavepinen går over efter en halv time, så er det nok ikke fysisk. Så er det vigtigt at hjælpe barnet med at forstå, hvorfor det har ondt i maven. Bliver barnet mobbet, er der social eksklusion? I første omgang er det forældrene, som sammen med barnet skal prøve at finde årsagen. Hvis man ikke kan komme til bunds, kan man opsøge en psykolog. Og så er det vigtigt at fastholde skolens betydning.« Med andre ord: Det er vigtigt at fastholde over for barnet, at skolen er en vigtig del af livet.

Det er forældrenes opgave at lede efter årsagen til skolevægring, men skolen skal inddrages.

»Så snart mavepinen viser sig, skal man snakke med skolen. Skolen siger måske, at det går fint i skolen. Det er ikke mærkeligt, fordi børn kan være gode til at holde masken. 'Jeg tager mit glade ansigt på,' var der en dreng, der fortalte mig. Så er det kun mor og far, der ved, hvordan han har det. Som forældre skal man lytte til de professio-

nelle i skolen, men man skal også lytte til sin intuition og stole på den. Og man skal få hjælp, når mavepinen begynder; man skal ikke vente, til barnet ikke har været i skole i en måned.«

Angst er en almindelig underliggende årsag til skolevægring, fortæller Tine Basse Fisker. »Hvis der er tale om angst, vil behandlingen altid gå ud på at få styr på sine tanker om situationen og at eksponere sig selv over for det, der giver angst. På den måde finder man ud af, at det ikke er så farligt. Derfor skal man som forælder undgå, at barnet undgår skolen. Jo mere man undgår, jo mere fodrer man angsten.«

Alle kan rammes

Tine Basse Fisker fastslår, at skolevægring ikke hænger sammen med et bestemt miljø eller en bestemt gruppe børn.

»Jeg ser velfungerende, ressourcerstærke familier, hvor børnene pludselig vælter. Jeg ser velfungerende forældre, som oplever, at deres børn reagerer på en måde, hvor forældrene ikke kan hjælpe. Jeg ser også velfungerende familier, som i hele denne proces ender med at blive udsatte. Som forældre bliver man revet midt over af bekymring, og nogle gange skal forældre for eksempel blive hjemme i lange perioder og ender med at miste deres arbejde. Det er omstændigheder, som kan være meget belastende.«

Tal med skolen

Tine Basse Fisker mener ikke, at børn med skolevægring typisk er de børn, som tidligere ville have fået et specialtilbud, men i dag inkluderes i den almindelige skole. »Det er klart, at der er en del af disse børn, der har skolevægring. For eksempel har børn med autisme oftere skolevægring end andre børn. Der er højere fravær på specialskoler end på andre skoler. Men inklusion skaber ikke skolevægring. Hvis der er dårligt rustede vikarer, hvor der er kaos og larm, kan børnene få en følelse af meningsløshed i timerne. Der er mange organisatoriske elementer i skolen, som har betydning for, om børnene trives. Er der mange børn i klassen, er der mulighed for at få øje på det enkelte barn? Alt det handler

ikke om inklusion, men om nedskæringer.«

Som nævnt i starten, handler et barns fravær fra skolen nogle gange om, at skolen ikke imødekommer et barns behov. »Der kan være uro, manglende tryghed, manglende redskaber som for eksempel en IT-rygsæk til et barn med dysleksi.«

Tine Basse Fisker nævner for eksempel en skole, som foreslog forældrene at lade deres datter blive hjemme den dag, der var nationale tests, fordi pigen alligevel ikke ville kunne klare testen – i stedet for at sørge for, at pigen fik den undervisning, hun havde brug for.

Tine Basse Fisker har gode råd til forældre, som synes, det er vanskeligt at samarbejde med skolen om barnets mistrivsel. »Skolerne er blevet mere åbne over for input. Men det går galt, når lærerne bare siger 'det går godt her' og antyder, at forældrene, oftest moderen, skal klippe navlestrengen over. Det, man som forældre kan gøre, er at sige 'det er dejligt, han har det godt her, men når han kommer hjem, siger han noget andet, så jeg tror, han skjuler, hvordan han har det.' Man skal tale med skolen om, at begge dele kan være sande.«

Tine Basse Fisker minder om, at det er lærerne, som er på hjemmebane i skolen, ikke forældrene. »Samarbejdet

er de professionelles ansvar. Men det er forældrenes ansvar at tænke over, hvordan man henvender sig til skolen, især når man henvender sig på skrift. Husk, at lærere er mennesker, som gør deres bedste og vil børnene det godt. Det skal man have i baghovedet.«

Tine Basse Fisker fortæller, at langt de fleste børn med skolevægring kommer i skole igen, når de først har fået hjælp. »Nogle skifter skole, fordi der er måske en usund klassedynamik, eller de er blevet svigtet af de voksne. Nogle få skifter til en specialskole, og så er der de få, hvor hjælpen ikke hjælper. Så er det ikke sikkert, at målet er, at de kommer i skole. Måske kan man etablere hjemmeundervisning. Målet er niende klasses afgangsprøve, så man på et tidspunkt i livet har nogle muligheder.«

Ikke meget offentlig hjælp

Tine Basse Fisker fastslår, at der for de fleste forældre ikke vil være meget hjælp at få hos kommunen.

»Det er op ad bakke at få hjælp fra det offentlige, medmindre man er en sag i socialforvaltningen. Så længe man er et helt almindeligt barn, er der typisk ingen hjælp at hente. Det er typisk børn med diagnoser, der kan få henvisning til hjælp af kommunen. Der er endnu ikke gratis hjælp til angstbehandling til børn, men måske har man



FOTO: TAYLOR WILCOX / UNSPLASH

en privat sundhedsforsikring,« foreslår Tine Basse Fisker. Hun fortæller, at man nogle steder i landet kan få enkelte samtaler via PPR (pædagogisk psykologisk rådgivning, red.). Det vil sige samtaler hos skolepsykologen, men som udgangspunkt er PPR ikke behandlende.

Nogle steder i landet er der måske tilbud om et Cool Kids-program, som har vist sig at være et effektivt program til behandling af angst. Enkelte PPR-rådgivninger og lærere arbejder med Cool Kids-grupper, men der er ikke tale om individuelle forløb, og det er langt fra alle steder i landet, at tilbuddet findes.

»Hvis man har ressourcerne, skal man starte med at ringe til en privatpraktiserende psykolog, især hvis der er tale om angst, så angsten ikke bider sig fast,« siger Tine Basse Fisker. Men hun advarer samtidig imod at tage fat i den første den bedste behandler. »Det er også vigtigt, at man ikke vælger hvem som helst. Det skal være en psykolog, som er vant til at arbejde med børn, og det er vigtigt, at det er en psykolog, der arbejder kognitivt eller metakognitivt.«

Med andre ord anbefaler Tine Basse Fisker, at man finder en psykolog, som arbejder med at ændre barnets tanke-mønstre. Men hun slutter med at slå fast, at skolevægring ikke altid bunder i angst: »Det kan ligne angst, men ofte er det fordi, der er noget i skolen, som der skal tages hånd om, mobning eller lignende, og så skal man tage fat i det, der foregår på skolen. Barnet kan i den situation have brug for at blive holdt i hånden til for eksempel et skoleskift.« ■

Om Tine Basse Fisker

Tine Basse Fisker er forfatter eller medforfatter til blandt andet Skolens fraværende børn, Den sårbare inklusion, Samarbejde og inklusion og Tag mig med. Hun har privatpraksis i Roskilde, hvor hun tilbyder kognitiv terapi til børn og unge og forældrerådgivning.

Se mere på bassefisker.dk.



FOTO: KATJ/UNSPLASH

INTERVIEW

Hjælp dit barn af med angsten

Psykolog og forsker Sonja Breinholst står bag et projekt, der lærer forældre at hjælpe børn, der lider af angst. Og resultaterne er gode.

Måske har dit barn ondt i maven de fleste morgener og siger, at han eller hun ikke vil i skole. Eller måske grubler din tiårige om, hvad der kommer til at ske, hvis coronapandemien aldrig holder op. Andre børn er måske så bange for at smitte andre familiemedlemmer med en sygdom, at de vasker hænder 20 gange i døgnet.

Angst kan komme til udtryk på mange forskellige måder. Men forældrene viser sig at være lige så gode til at hjælpe deres børn, som psykologer er, hvis forældrene får den rigtige hjælp. Det fortæller psykolog Sonja Breinholst, som står bag forskningsprojektet Få styr på angsten på Københavns Universitets Center for Angst.

Angst er en psykisk lidelse, der rammer mange børn, men Sonja Breinholst slår fast, at børn i dag ikke lider mere af angst end tidligere: »Men i løbet af de sidste 10 år er vi blevet bedre til at opdage det, hvor vi tidligere har haft fokus på for eksempel udadreagerende børn.«

Sonja Breinholst forklarer også, at børn med angst findes i alle slags familier. »Angst rammer rimelig bredt – på tværs af sociale lag og familiekonstellationer.«

Hjælp til selvhjælp

Målet med forskningsprojektet »Få styr på angsten« er at lære forældre at hjælpe deres børn med at overvinde angsten. Man kunne kalde projektet et selvhjælpsprogram til familier. Det henvender sig til familier med børn i første til sjette klasse, der lider af angst.

Projektet har allerede vist sig at være effektivt. De familier, som har fulgt programmet på ti uger, som er beskrevet i projektets manual, har oplevet, at deres børns angst bliver mindre. Nu skal det undersøges, om programmet fungerer bedst, hvis familierne ud over at få en manual, også deltager i workshops, hvor de møder psykologer og andre familier med angstramte børn.

Derfor deles familierne ind i to grupper: Den ene gruppe bliver udredt, får en manual og deltager i to workshops, hvor de taler med psykologer og andre deltagere. Den anden gruppe bliver udredt og får en manual, men deltager ikke i workshops. Spørgsmålet er så, om forældrene er lige så gode til at hjælpe deres børn, når de må undvære vejledning fra psykologer og erfaringer fra andre forældre.

»Selve manualerne har vi testet tidligere på tidligere projekter. Det, vi tester nu, er ikke effekten af manualerne, for den ved vi, er god. Vi kigger på, om forældre har brug for to gange workshops, eller om man kan nøjes med manualerne,« siger Sonja Breinholst. »Under nedlukningen var der kommuner, som brugte manualerne uden møder mellem familier og psykologer, og det så ud til at virke godt. Men der kan være en lettelse i at møde andre og vide, at man ikke den eneste. Det føles som en hjælp for forældrene.«

Hjælper bredt

Sonja Breinholst fastslår, at programmet er velegnet til at hjælpe børn med de fire typiske angstlidelser, nemlig separationsangst, specifikke fobier, social angst og generaliseret angst.

Sonja Breinholst forklarer de forskellige former for angst.

»Der er separationsangst, hvor barnet er bange for at være væk fra sine omsorgsgivere. Den slags angst har ofte debut i seks-syvårsalderen. Så er der fobier, hvor barnet er bange for noget specifikt, for eksempel edderkopper. Den slags angst viser sig typisk lidt senere – i syv-otteårsalderen. Så er der social angst, som handler om frygten for at blive negativt vurderet af andre, og som ofte viser sig i 10-årsalderen,« forklarer Sonja Breinholst. Hun forklarer også, at der er udsving i de tre ovenstående typer angst, for der er bestemte ting, der udløser angsten. Når den udløsende faktor forsvinder, letter angsten.

Den fjerde meget almindelig form for angst, som ses hos børn, er generaliseret angst, hvor der ikke er nogen konkret faktor, som udløser angsten, men hvor barnet bare bekymrer sig om alt muligt: klovne, corona, storpolitik eller en glemt madpakke.

»Det kan være hvad som helst. Disse børn er bare mere urolige konstant, de har svært ved at falde i søvn, de søger hele tiden at få deres angst be- eller afkræftet hos deres forældre, så de taler hele tiden om den ting, de bekymrer sig om,« siger Sonja Breinholst. Hun forklarer desuden, at OCD – obsessive compulsive disorder – også er en form for angst, som man ofte ser hos unge. »Det er kendetegnet ved tvangshandlinger koblet til noget, man er bange for, så man skal for eksempel vaske hænder tit for ikke at smitte andre med en sygdom,« siger hun.

Kognitiv terapi

Men uanset hvilken form for angst et barn lider af, kan den afhjælpes på samme måde, siger Sonja Breinholst. »Der er evidens for, at kognitiv adfærdsterapi er det, der virker. Det går ud på at udfordre barnet ved at udsætte det for det, der gør det angst. Det skal være med gradvis eksponering. Det vil sige ved gradvist at udsætte barnet for det, det er bange for, så barnet får en oplevelse af, at det, det var bange for, ikke skete eller ikke var farligt. Og så går angsten over. Med generaliseret angst, hvor der ikke er én ting, som barnet er bange for, søger børn be- eller afkræftelse på nettet eller taler hele tiden med deres forældre. Så lærer man barnet at udholde ubehaget ved gradvist at lukke ned for bekræftelse af angsten. Disse børn vil typisk også forsøge at undgå for eksempel skole eller legeaftaler. Så skal forældrene presse blidt, men bestemt på for at få barnet til at udsætte sig for angstfyldte situationer. Man skal kigge på: Hvad kan du nu? Og hvad kunne næste trin være? Måske kan barnet kun være i skole, hvis mor sidder i klassen. Så forsøger man med en trappestige. Først sidder mor uden for døren, så sidder mor på skolebiblioteket, så sidder mor i bilen på parkeringspladsen.«

Hvis barnet er modvilligt, minder Sonja Breinholst om, at det er forældrenes ansvar at sætte forandringerne i gang. »Barnet kommer aldrig selv til at initiere udfordringerne. Man bliver som forælder nødt til at være lidt hård og måske bruge belønning og ros.«

Om projektet

Sonja Breinholst er ph.d., cand. psych. og autoriseret specialist i psykoterapi. Hun står bag et forskningsprojekt på Københavns Universitet. Målet er at hjælpe kommunerne med at optimere deres angstbehandling til børn og unge.

Få styr på angsten er et ti ugers forløb, hvor forældre lærer at bruge metoder fra den kognitive terapi til at hjælpe børn, der lider af angst. Forløbet gennemføres derhjemme, og nogle familier deltager også i workshops.

Hvis du tror, at projektet kan være noget for din familie, kan du skrive til: faastyrpaa@psy.ku.dk.

Andre muligheder

Ved udgangen af 2020 havde forskningsprojektet haft kontakt til 120 familier. Målet er, at i alt 400 familier skal deltage. Derfor er der plads til flere familier, som gerne vil lære at hjælpe deres børn af med deres angst. Barnet skal gå i første til sjette klasse.

»Vi kan ikke inkludere yngre eller ældre børn, fordi det er et forskningsprojekt med strenge kriterier. Men jeg vil anbefale de samme teknikker til ældre eller yngre børn. Man kan tage fat i barnets PPR-konsulent eller finde en psykolog i privat regi,« foreslår Sonja Breinholst.

Når en familie siger ja til at være med i forskningsprojektet, siger de ja til, at børn og voksne deltager i tre grundige interviews, som foregår på Center for Angst på Københavns Universitet. Disse interviews tager nogle timer, og de fleste børn beskriver oplevelsen som positiv. Alle interviews er anonyme, så der stilles ikke nogen diagnose, som kan følge barnet i tiden efter.

Hvis en familie ikke vil deltage i et forskningsprojekt, tilbyder Center for Angst også behandling, men i modsætning til forskningsprojektet er behandling på centret ikke gratis – om end nogle familier får støtte af kommunen eller fra en privat sundhedsforsikring. På centret er der heller ingen alderskrav, siger Sonja Breinholst. »Center for Angst har klienter fra de helt små til noget-og-50-årige.« ■

Fra mor til ikke-mor til eftertragtet mor

Forfatteren til dette indlæg oplevede, at hun og hendes mand ikke kunne godkendes til adoption, fordi hendes mand havde haft en periode med stress. Her beskriver hun forløbet.

AF MALENE FIBIGER

Jeg er adoptivmor og har været det i snart tre år. I 2010 søgte vi om at blive adoptivforældre, og i første omgang blev vi ikke godkendt, fordi der manglede et dokument, som vi ikke vidste, at vi skulle aflevere. Selvom det »bare« var et manglende dokument, der stod imellem os og forældreskabet, så græd jeg, da afslaget kom. Som forventet blev vi fjorten dage efter godkendt. Det var marts 2011, jeg kunne mærke liv, og vi begyndte at forberede os. Det var komplekst, for dét, der ville være den største glæde for mig, ville (højst sandsynligt) være den største smerte for mit barns biologiske mor.

Hele familien ventede

I 2017 – syv år senere – blev vi forældre. De syv års ventetid bød på meget rod i det danske adoptionssystem med mange udmeldinger, som skiftede meget fra politisk side: Så skulle vi være forældre – så skulle vi ikke. Og alt imens dette foregik, forberedte vi os på at blive de bedste forældre for det barn, som (måske) ville lande i vores familie. Vi læste og lyttede til de adopteredes historier, og vi lærte især af de fortællinger, hvor adopterede havde haft en udfordret opvækst i Danmark. Hele vores større familie var inddraget, og alle var i gang med at forberede sig på det kommende barn, som også skulle være

et barnebarn, en nevø eller niece og en kusine eller fætter. Barnet ville komme med en historie (en førstefamilie), og vi forberedte os alle sammen på, hvordan vi kunne gøre bedst i familien. Det var os, der var heldige at få det barn, ikke omvendt. Vi var – og er – af den opfattelse, at når en biologisk mor skal afgive sit barn, så er vi som adoptivfamilie forpligtet på at gøre vores ypperste for at rumme hele det barn, uanset hvad det kommer med. Og det er lige præcis her, at jeg altid har fundet mening i, at vi som adoptivforældre skal gennemtjekkes. Det er den biologiske mors sikkerhed i at vide, at hendes barn kommer et godt sted hen. Jeg synes til tider, at det har været hårdt, at vi skal stå så meget til regnskab for alt, hvad vi gør for konstant at bevise, at vi er gode forældre. Men jeg tror kun, at den fornemmelse er en my i forhold til det at skulle afgive sit barn.

Drømmen om en søskende

I 2019 begyndte vores barn at efterspørge en søskende, og vi begyndte også selv at mærke efter, om vi skulle søge adoption igen. Det skulle vi. Og i oktober 2019 var der igen »liv«. I januar 2020 fik vi fortalt familie og venner, at vi ventede os, og igen gik forberedelserne i gang. Og denne gang var familien i gang med at forberede sig

på, hvordan det første barn ikke måtte blive usikker på vores kærlighed, for begge vores omsorgssvigtede børn skal vi møde lige der, hvor de har brug for os.

Vi gjorde som adoptivforældre alt, hvad vi kunne. Vi gjorde os umage, og som en del af det prioriterede vi, at jeg arbejdede på nedsat tid, så der altid var tid og ro omkring vores familie. Alligevel skete det i november 2019, at vi blev ramt af arbejdsrelateret stress. Det betød en kortvarig periode med nedsat arbejdstid for min mand, inden han igen kunne vende restitueret tilbage på arbejde. Vi orienterede Familiereetshuset om vores situation og blev bedt om at indlevere læge- og psykologudtalelser. Vi var egentlig rolige i at aflevere udtalelserne, fordi der udtrykkeligt stod, at det var kort, midlertidig restitution, der var brug for. Dertil kom, at hvis vi så på tidligere afviste adoptionsansøgninger, havde der kun være fem, hvor stress var en del af begrundelsen, og i alle fem sager var det stress kombineret med andet som for eksempel angst og depression. Det var ikke vores situation. Derfor kom det også som et chok, da adoptionssamrådet i marts 2020 helt fratog os vores godkendelse med en begrundelse, som stod stik modsat de indleverede psykolog- og lægeudtalelser. Der blev altså ikke

lyttet til de fagpersoner, som de selv havde bedt sig udtalelser fra, og som kendte til vores omstændigheder. Jeg græd. Jeg var virkelig ked af det. Jeg følte mig misinformeret, misforstået og hjælpeløs. Jeg kunne lige pludselig ikke mærke liv. Vi havde gjort alt, hvad der blev forventet af os. Det havde været helt fair at sætte vores sag i bero i de måneder, der var tale om, men helt at fratage os godkendelsen som forældre – det var voldsomt. Og tilmed med en begrundelse, som var helt modsat vores tilknyttede fagpersoners vurdering. Vi vidste derfor med det samme, at vi ville klage.

Hjælp til at anke

Vi var meget frustrerede og derfor bevidste om, at vi havde brug for en fagperson til at holde hovedet koldt i en klagesag. Vi valgte derfor at tage kontakt til en advokat, som udformede klagen for os. Vi følte os trygge i at lade en advokat skrive klagen, da denne kunne 'snakke sproget' og forstå adoptionsloven, for vi havde kun én chance til at få afgørelsen ændret; at sende en klage og i denne ønske foretræde for Adoptionsnævnet – så det gjorde vi.

Et halvt år senere tog vi en regnfuld novemberdag fra Jylland til København. Vi ankom dagen før vores foretræde for at give os selv de bedste betingelser for at være udhvilede og have 'ro på', inden vi skulle bevise, at vi var gode forældre. Der var noget uværdigt i at skulle stå til skue i et foretræde og argumentere for, at vi bliver – og er – gode forældre.

Vi var to forældre, et ægtepar, der skulle gå til eksamen sammen. Vi forberedte os sammen og hver for sig. Vi stillede hinanden de sværeste spørgsmål, som vi kunne forestille os. Vi var klar. Og så alligevel. Min mand sagde, at han aldrig havde set mig så nervøs, og det var rigtigt. Da jeg sad der foran de 14 mennesker i Adoptionsnævnet, kunne jeg mærke min krop reagere usikkert og nervøst, som jeg aldrig havde oplevet før, og jeg var presset i anstrengelserne for at holde sammen på mig selv. Jeg var så bange for at sige eller gøre noget forkert, som ville gøre, at disse mennesker – med et fuldstændig vanvittigt CV af relevante

kompetencer – ikke ville anerkende mig som mor. Min mand og jeg holdt et oplæg på otte minutter, herefter var der tre spørgsmål, og efter cirka ti minutter var vores foretræde slut. Vi kunne ringe dagen efter og få afgørelsen, eller vi kunne vente fjorten dage på svar i e-Boks. Vi valgte det første, og dagen efter klokken 12.10 var der igen liv i det barn, som vi ikke havde mærket siden marts 2020. Da vi fik vores godken-

*... helt at fratage
os godkendelsen
som forældre
– det var voldsomt.*

delse tilbage, blev vi gjort opmærksomme på, at der var brug for 'sådan nogle som os' på den danske adoptionsliste især på grund af den nye lov om adoption uden samtykke. Det var mærkeligt. I det system, som for et øjeblik siden havde dømt os uegnede som forældre, var vi nu eftertragtede. Sikke en følelsesmæssig rutsjetur og en uværdig måde at blive behandlet på. Vi fik heller ingen begrundelse for, hvorfor vi fik godkendelsen tilbage. Vi kunne bare konstatere, at så var vi gode nok, så var vi ikke, og så var vi eftertragtede.

Mennesket og systemet

Jeg var – og er – en lettet, men også rystet adoptivmor.

I forløbet i Adoptionsnævnet oplevede vi god vejledning både i den information, vi fik inden, men også på selve dagen. Det var tydeligt at mærke, at de vidste, at de havde med sårbare mennesker at gøre i en presset situation. Selve forløbet og vejledningen i Familieretshuset og Adoptionssamrådet står vi stadig uforstående overfor. Vi har egentlig oplevet de tre godkendelsesfaser som en god, lærerig og omhyggelig proces. Og vi har aldrig tænkt over sårbarheden i, at vi kun har mødt ét menneske i fase et og tre, som skulle vurdere og vejlede os.

Jeg har som adoptivmor fået lov til at mærke – bare en lille my – på egen krop, hvordan det er at blive misforstået

og uretmæssigt behandlet i et system i Danmark. Det er en læring, jeg tager med mig, når jeg for eksempel skal prøve at forstå, hvordan det opleves at være 'på den anden side' – der, hvor et barn tvangsfjernes, og 'systemet' synes ubarmhertigt. Jeg bliver utryg over for systemet med den erfaring, som jeg nu selv har, men især, når flere medier fortæller om fejl i tvangsadoptionssager. Det må bare ikke ske. Jeg ved godt, at der på alle arbejdspladser sker fejl – der er bare steder, hvor det ikke må ske, og hvor der må være flere led (foranstaltninger!) for at undgå det. Og så duer det ikke, at vi for eksempel kun har mødt ét menneske fra Familieretshuset. Og at det afhænger af dette ene menneskes beskrivelse, om vi bliver godkendt og vejledt rigtigt.

Jeg kritiserer et system, jeg selv er en del af, og det er jeg nervøs for at gøre. På den anden side, så har jeg også bare brug for at fortælle, hvordan det er at være menneskene – forældrene – 'på gulvet' i skrivebordssagerne. Så dette er vel blot en fortælling om, hvordan politik og 'systemer' kan føles for os, der er i midt i dem. ■



Om Malene Fibiger

Malene Fibiger er 34 år, gift med Ruben på 38, folkeskolelærer og mor til en dreng på fem, som er født i Indien. Familien bor i Randers og står på venteliste til et barn fra Thailand.

Adoption i pa

Da coronavirussen bredte sig over hele kloden, sad flere danske familier og ventede på at komme af sted for at hente det barn, de skulle adoptere. Magasinet Adoption & Samfund har talt med en af familierne.

AF ANNA BRIDGWATER

I dag er de en lille københavnsk familie på fire: Bo på 43 arbejder med ledelse inden for IT. Maria på 38 er gymnasielærer. Deres søn Davin er otte et halvt og født i Kenya. Og siden december 2020 har familien talt datteren Adeline, som er to år og tre måneder og født i Burkina Faso.

Bo og Maria kom hjem med Davin i januar 2016. »Så blev vi godkendt til et barn mere i efteråret 2016 og kom på venteliste den vinter. Vi fik barn i forslag i november 2019. Vi rejste den 17. december 2020 og kom hjem den 6. januar,« opridser Bo.

Da familien fik Adeline i forslag, boede den etårige pige på et privat katolsk børnehjem i Burkina Fasos hovedstad Ouagadougou. Der var mange faktorer, der gjorde, at der gik et år, inden familien kunne hente hende.

»To-tre måneder af ventetiden skyldtes corona. Men inden Burkina Faso lukkede ned på grund af corona, var der generalstrejke,« siger Bo.

Da corona ramte, blev ventetiden ekstra nervepirrende. »De største stressfaktorer var helt sikkert usikkerheden om, hvad der skete i landet. Det er svært at finde informationer fra



FOTO: ROBERTOVI / PIXABAY

ndemiens tid

Burkina Faso, og de to fransksprogede aviser fra landet skrev kun om præsidentvalget. De officielle tal for, hvor mange der var ramt af corona, var lave, men det viste sig at være på grund af mangel på tests,« fortæller Bo og fortsætter:

»Der var mange gange i løbet af sommeren og efteråret, hvor vi kiggede hinanden i øjnene og sagde, 'kommer vi overhovedet af sted inden for de næste to år?' Der har konstant været et ekstra lag bekymringer i baghovedet. Man er i forvejen presset, når man venter på adoption, så det at have

et ekstra lag, det har til tider været voldsomt.«

Tvivl

»Der var dårlige dage, hvor vi var bange for, at det bare ikke ville blive til noget. Hun kunne risikere at gå bort, eller retssystemet kunne gå i stå,« fortæller Maria. »Når man sidder med billedet af barnet, så er man jo forælder.«

Hun og Bo boede i Kenya i 13 måneder, dengang de adopterede deres dreng Davin. De var der samtidig med, at flere skandinaviske familier, som var i Kenya for at adoptere, måtte opgive. Så Maria og Bo var bevidste om, at meget kan bremse en adoption undervejs i processen. »Vi havde set, at så længe adoptionen ikke var gennemført, var der risiko for, at vi ikke kunne få barnet med hjem.«

Men den 3. december 2020 fik familien at vide, at papirarbejdet i Burkina Faso var overstået.

»Vi vidste ikke, at retsprocessen i Burkina Faso var afsluttet, før DIA sagde, 'Nu kan I pakke taskerne'. Vi fik ikke nogen informationer, så vi vidste ikke, hvad der skete. Kunne vi tillade os at rejse? Det mente vi, men der var stadig usikkerhed. Hvordan havde corona påvirket landet? Der var mange tanker, der fyldte rigtig meget. Så sagde vi selv, at vi gerne ville rejse så hurtigt som muligt. Det er ikke for børn at være på børnehjem. DIA var lidt afventende, men ambassaden og kontaktpersonen sagde, at vi godt kunne rejse. Og det var nok det fornuftige valg, når man tænker på de restriktioner, der bagefter blev indført herhjemme,« siger Bo.

Maria supplerer: »Hele landet Burkina Faso er 'rødt' ifølge udenrigsministeriet. Det vil sige, at alle ikke-nødvendige rejser frarådes.«

Bo uddyber: »Der var ingen mulighed for at få hjælp til at komme hjem, hvis vi have brug for det.«

Familien risikerede også selv at blive ramt af corona. »Vi var bange for at få corona, for så kunne vi ikke rejse ud. Bagefter var vi bange for corona, for så kunne vi ikke komme hjem. Vi var ikke bange for at blive syge, men for ikke at kunne rejse,« fortæller Maria.

Alligevel valgte familien at rejse. »Vi skulle have en PCR-test test for at mellemlande i Paris på vej derned, og der var godt tryk på i testcentre inden jul, så den test betalte vi for,« fortæller Maria. »Vi var nødt til at isolere os, inden vi rejste, så storebror blev hjemmeskolet hele december, for at vi kunne være sikre på, at vi var coronafri. Det er hårdt for et barn at være isoleret på den måde.«

Terror

Burkina Faso er et problematisk rejsemål af flere grunde. Landet har i nogle år været plaget af islamistisk terror, og i dag anbefales udlændinge ikke at rejse mere end cirka 30 kilometer fra hovedstaden.

»Vi var i hovedstaden Ouagadougou. Det var meget anderledes, end vi havde fået beskrevet og havde håbet. Vi var der over jul og nytår, og der var andre mennesker på hotellet, men det var meget lavsæsonsstemning. Der var god plads i morgenmadsrestauranten. Da vi var til sikkerhedsbriefing på den danske ambassade, fik vi at vide, at vi ikke måtte tage ud af Ouagadougou. Der har været en stigning i overfald på hvide mennesker, og der var risiko for terror. Vores kontaktperson sagde, at hvis vi ikke var ude og ordne noget officielt, skulle vi blive på hotellet. Der havde været uroligheder,« fortæller Bo.



I Burkina Faso kommer to ud af fem børn aldrig i skole. Børnene arbejder ofte i familiens landbrug, og 20.000 børn arbejder i landets guldminer.



Cykler bruges til at transportere alt muligt i Burkina Faso.



Meget af livet foregår udendørs, hvilket måske er med til at forklare, at corona ikke har ramt landet så voldsomt, som man kunne have frygtet.

»Vores søn sad med på ambassaden og hørte, hvad der blev sagt, og det var måske ikke så konstruktivt,« siger Maria.

Men der var heller ikke nogen grund til at forlade hotellet. »Få restauranter var åbne. Det gav en trykket stemning. Vi fik et positivt indtryk af landet, men det var hårdt at se, at det var så lukket,« fortæller Bo. »Fattigdommen er voldsom.«

»Det var også hårdt for vores store dreng at se det. Men det har også givet os mange samtaler om hans egen adoption,« siger Maria. Hun fortæller, at hun og Bo har venner, som tidligere har adopteret fra Burkina Faso og som havde rejst rundt i landet. Men det var helt umuligt nu.

»Det er til dels noget, corona har skabt. Den smule turisme, de havde, er bare væk. Så folk er blevet endnu fattigere. Vi spurgte, om vi kunne tage i deres zoologiske have, men i det øjeblik corona kom, låste ejeren bare og forlod stedet, og alle dyrene døde. Men vores kontaktperson var supersød. Hun inviterede os hjem til sig selv og spise, og det var så rart at se noget andet end hotellet,« siger Maria.

Børnehjemmet

Trods fattigdommen har Burkina Faso ikke oplevet voldsom smitte med corona. »Der var ikke meldinger om tilfælde på børnehjemmet. Ambassaden sagde, at man egentlig ikke var så hårdt ramt. Det virkede overordnet, som om der blev taget let på det. Befolkningen er meget udendørs, der er afstand mellem folk, og gennemsnitsalderen er forholdsvis lav,« siger Bo.

Det er mest nedlukningen, som har haft konsekvenser. »Adeline var kun nummer to barn, der kom ud af børnehjemmet sidste år. Det er hårdt at vide, at ens barn har siddet længere tid på børnehjemmet på grund af corona,« siger Maria. Hun og Bo fik at vide, at der var færre donationer til børnehjemmet på grund af den knaphed, corona havde medført. Og corona skabte også andre vanskeligheder:

»Der var mundbindspåbud i det offentlige rum, og det gav udfordringer for vores nye datter, idet hun skulle lære os at kende. Hun havde svært ved ansigts-

genkendelse,« fortæller Bo. »I forbindelse med hjemrejsen skulle vi for at få lov til at rejse med Air France have en PCR-test, som højst var 72 timer gammel. Der foretages 50-100 tests om dagen i landet, og så tester de hver dag, indtil der ikke er flere tests. Vores kontaktperson havde undersøgt, hvornår man skulle møde op for at få en test og nå at få et resultat inden rejsen. Hun var så sød at stå i kø for os fra klokken 4.30 om morgenen. Vi kom så 6.30. Alle dem, der ville testes, stod og ventede i en stor hal, og det virkede ikke så gennemtænkt. Og det med at skulle få testet vores børn, især vores datter, gav noget ekstra stress,« siger Bo.

»Bortset fra at alle havde masker på, så var der kaos. Folk stod helt tæt,« husker Maria.

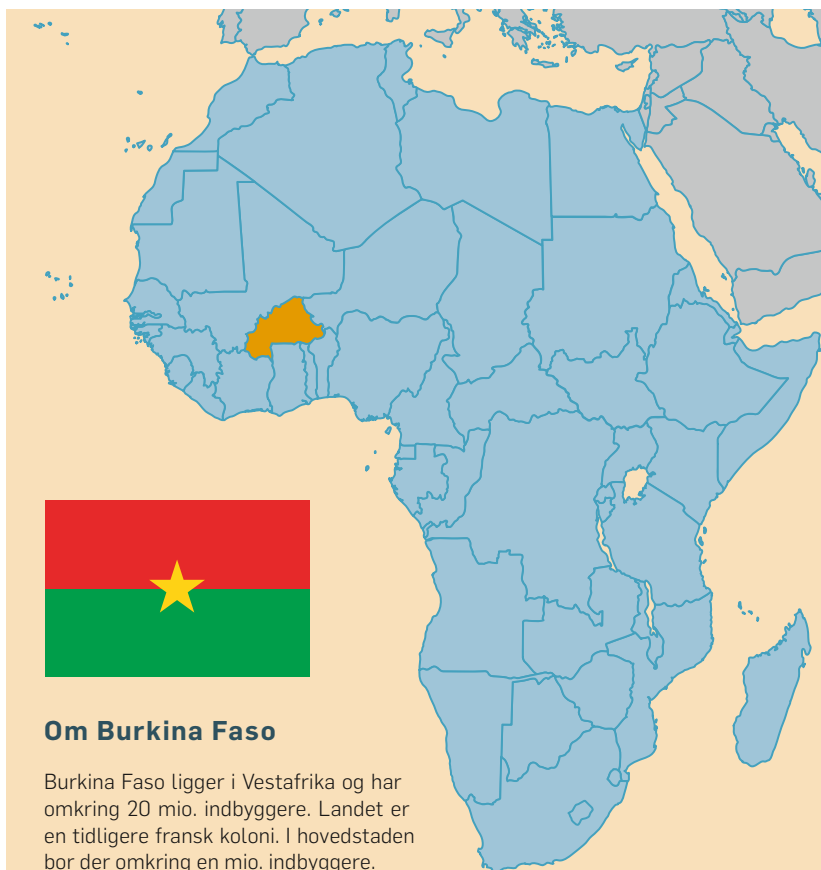
Hjemme igen

For familien var det en lettelse at sætte sig ind i flyet hjem. »Da vi mellemmandede i Paris, strømmede tårerne ud af mine øjne. Nu var vi i Europa, og jeg følte mig sikker på, at vi kunne komme hjem. Så røg skuldrene ned, og vi kunne trække vejret igen. Det var fantastisk at komme hjem,« siger Maria.

I Danmark har der ikke været nogen, der kunne guide familien sikkert gennem vanskelighederne, for ingen har erfaringer med præcis denne situation. Bo og Maria beskriver samarbejdet med DIA som overordnet udmærket, men de synes, de har været uheldige.

»Vi har haft et kaotisk forløb. Vores kontaktperson var hjemsendt i foråret, så der var en pause i kommunikationen. Så sagde hun op og fik nyt arbejde. I august havde DIA ikke fundet en ny kontaktperson til Burkina Faso, og da de endelig fik en kontaktperson, blev hun sygemeldt. Det var først, da vi pressede på hos DIA, at vi fik at vide, at hun var sygemeldt. Så fik vi en ny kontaktperson. Vi pressede på, og i det sekund, hun tog fat i Burkina Faso, viste det sig, at sagen havde været afsluttet i halvanden til to uger. Det er ikke så længe, men det var os, der skulle presse på og bede om svar. Jeg synes generelt, at de har været gode, men vi har savnet proaktivitet,« siger Bo.

»De blev ved med at love os statusrapporter, men dem fik vi ikke. De sidste



Om Burkina Faso

Burkina Faso ligger i Vestsafrika og har omkring 20 mio. indbyggere. Landet er en tidligere fransk koloni. I hovedstaden bor der omkring en mio. indbyggere.

Burkina Faso er et multireligiøst land. Cirka 60% af befolkningen er muslimer.

Burkinske muslimer er tolerante, men siden 2017 har forskellige grupper fra Islamisk Stat forsøgt at øge deres indflydelse i Burkina Faso, især i den nordlige del af landet.

Omkring 40% af befolkningen er kristne (katolikker og protestanter) og animister. Animister tror, at alting i naturen har en sjæl, der kan tilbedes, og at ens forfædre påvirker ens liv.

Landets nationale helligdage omfatter både islamiske og kristne højtider. På kirkegårde ligger kristne og muslimer begravet side om side.

Terror

Der er en høj risiko for terror i Burkina Faso. Den kan være rettet mod vesterlændinge. Militante, ekstremistiske grupper (med relation til Al-Qaeda og ISIS) med base i Burkina Faso, Mali og Niger udfører terrorangreb, kidnapninger og andre former for kriminalitet i Burkina Faso.

Burkina Fasos deltagelse i FN's fredsbevarende mission i Mali og i G5 Sahel-fællesstyrken samt Frankrigs militære engagement i Mali og Burkina Faso øger risikoen for, at vesterlændinge bliver mål for terrorister.

I marts 2018 var der et simultant terrorangreb mod den franske ambassade og den burkinske forsvarskommando i Ouagadougou med 17 dræbte og 80 sårede. En gruppe i Mali med tilknytning til Al-Qaeda tog ansvaret. I august 2017 angreb terrorister en restaurant i Ouagadougou, hvor 19 blev dræbt. I januar 2016 blev en café og et hotel angrebet i Ouagadougou, og 30 mennesker blev dræbt.

Økonomi

I 2018 var Burkina Fasos BNP 715 dollars pr. indbygger. Til sammenligning var BNP i Danmark 61.350 dollars i 2018. Burkina Faso er nummer 172 på listen over verdens rigeste lande. Danmark er nummer 21.

Landets vigtigste eksportvarer er ædelsten, ædelmetaller, bomuld og zink. Men landet er udfordret af, at det ikke har nogen kyststrækning og dermed ingen havne, som varer kan eksporteres fra.

Kilde: Udenrigsministeriet



FOTO: ROBERTO/PIXABAN

Maden tilberedes udenfor, da der ofte ikke er vand, gas eller el i husene.

fire måneder hørte vi ingenting fra DIA. Vi begyndte at tænke, at vi aldrig ville få vores datter. Jeg sagde til mig selv, at sagen skred frem, men at vi bare ikke hørte ikke noget,« fortæller Maria.

Familien var tidligt i kontakt med deres PAS-rådgiver. »Vi har brugt ham en del. Vi havde heldigvis lavet en aftale med rådgiveren, inden vi tog af sted, og vi har brugt ham løbende. Vi har den samme rådgiver, som da vi fik den store dreng, så han kender os. Det har været en kæmpe hjælp. Jeg er så taknemmelig for den hjælp, man kan få. Og så har vi talt med familie og venner, når børnene har sovet.«

Rolig hverdag

Corona har ikke kun påvirket familien negativt. »Det har været meget nemmere at give vores datter den ro, hun

har brug for. Der er familie, der gerne vil se hende, men corona har givet os en anden hverdag,« siger Bo.

I februar 2021 går tiden med hjemmeskoling af Davin, toårige Adeline, som lige er landet i familien, en mor på barsel og en far, der arbejder hjemmefra. Og alt går så godt, som man kan forvente i den situation.

»Det er nok hårdest for Davin. Han er blevet storebror samtidig med, at han ikke kan komme i skole. Vi er sammen hele tiden, så han får ikke noget afbræk. Men for hende er det måske en fordel. Der er bare ro på herhjemme. Hun har rigtig meget gavn af det,« siger Maria. »Hun kan mærke, at nu er vi her, hvor vi er trygge. Hun begynder så småt at falde til.«

Adeline trives fysisk og vokser, sover middagslur og lærer familien at

kende: »Jeg tror, vores datter har haft det meget gennemsnitligt, som man har det på et børnehjem. Det er ikke godt, det er overlevelse. Hun har fået tøj på kroppen og mad, nogenlunde. Vi kan se, hvor meget hun tager på nu. Men de har taget sig så godt af hende, som de kunne,« siger Bo.

Men for otteårige Davin er der ikke noget pænt at sige om corona. »Først har han været hjemmeskolet siden starten af december, og så kom han hjem til et lukket land. Det er hårdt,« fortæller Bo.

Nu skal der fokus på deres søn, siger Maria. »Det er hårdt at se vores store dreng have det svært. Men det er ikke ham, der er unik. Sådan er det for alle på hans alder. Og han er begyndt at have legeaftaler på legepladser.« ■

Lige efter magasinet Adoption & Samfund talte med familien, blev skolerne igen åbnet for de mindste klasser, så Davin kunne komme i skole igen. Hvordan Danmark ser ud, når magasinet udkommer, vides ikke.

Racisme 2021

2020 blev året, hvor mange med asiatisk udseende fik skylden for coronapandemien, og året, hvor Black Lives Matter fyldte gaderne. Magasinet Adoption & Samfund har lavet en lille temperaturmåling på racisme i Danmark.

AF ANNA BRIDGWATER

27-årige Maria Mølholm er født i Indien og en af dem, der har oplevet coronarelateret racisme.

»Jeg oplevede en del racisme i starten af pandemien. Jeg oplevede, at folk kiggede skævt til mig. Der kan ligge meget i det, men når folk går i en bue uden om en, kan man nogle gange se, at det ikke bare er for at holde afstand, men fordi jeg har en anden hudfarve. Jeg tror, at folk er så uoplyste, at så snart de ser en person, der ikke er lys, så tænker de, hvad nu hvis ...«

»I starten var det rigtig slemt, men det er blevet bedre, fordi vi er så langt henne i pandemien, at folk har forstået, at det lige så meget er folk fra Danmark og Sverige, der er skyld i spredningen

af corona. Så jeg oplever ikke så mange racistiske tilråb længere.«

»Den sidste oplevelse, jeg havde, var i august i 2020. Jeg var på vej hjem efter en bytur, og på hovedbanegården lå der en dame og sov på en bænk. Jeg stillede min taske ved siden af hende, og jeg holdt god afstand. Så vågnede hun og begyndte at sige sådan noget som 'folk som dig spreder corona, I skal bare holde jer langt væk'. Hun var meget voldsom og anklagende. Hun så ikke ud til at være fuld, og hun så ikke særlig udsat ud. Hun har nok bare været lidt sølle og bange for omverdenen, og det gik ud over mig.«

»Jeg forsøgte at tale med hende og sagde, 'jeg står stille og roligt, jeg

holder afstand, jeg har ikke corona,' men hun blev ved. Til sidst sagde jeg noget med, at hun skulle genoverveje sit angreb, for vi er alle sammen bare mennesker, og hun skulle slappe lidt af. Men jeg blev virkelig ked af det, og den oplevelse sidder stadig i mig.«

Generelt synes Maria, at familie og venner støtter hende og tager afstand fra den racisme, hun møder. »Men der er mere fjerne bekendte, som er blevet overrasket, da jeg fortalte om mine oplevelser i en video på Facebook. Så gik det op for mange, at racisme finder sted. Og jeg oplevede en enorm opbakning og støtte. Det var jeg positivt overrasket over.« ■



Maria Mølholm læser på socialvidenskab på RUC. Maria delte sine oplevelser i en video på Facebooksiden »Tal ud«, hvor alle kan dele deres oplevelser med racisme.

PERSONLIG BERETNING

Sira og corona-isolationen

Når man 12 år gammel og smittet med corona i Nordjylland, er isolationen ikke nogen sjov oplevelse.

AF SIRA BROCH NØHR

Hej, mit navn er Sira, jeg er lige blevet 12 år. Jeg er født i Kina. Jeg bor på en gård i Nordjylland med mine forældre og storebror på 18 år.

Første lørdag i efterårsferien trænede jeg håndbold. Jeg elsker hånd-

bold og træner gerne mange gange om ugen. Og de dage, hvor der ikke er håndboldtræning eller kamp, går jeg til fodbold. Mandag i efterårsferien var jeg til træning igen. Denne gang var vi sammen med drengeholdet. Om ons-

dagen tog min mor og jeg i biografen, og vi skulle så shoppe og spise på restaurant. Jeg havde glædet mig længe til en dag alene med mor. Men da vi var begyndt at shoppe, fik min mor en sms fra den ene håndboldtræner, der skrev, at tre af dem, jeg havde trænet med om lørdagen, var testet positive for Covid-19. Vi måtte straks køre fra indkøbscentret og ud og få en test. Det var noget trælst, men nødvendigt. Det kunne jeg godt forstå. Det hele var pludselig så mærkeligt. Når jeg tænker tilbage, er det hele så uvirkeligt.

Vi kørte til et testcenter, som var i nærheden, hvor vi bare kunne komme til med det samme. I vores kommune var der oprettet et akut testcenter på grund af de mange minkfarme. Så vi tog dertil. Vi måtte køre igennem demonstrationer, som var imod aflivning af mink. Da vi ankom til testcentret,



Sira spiller meget håndbold, og det var til træning, hun blev smittet.

kom DR og ville interviewe os. Men da de hørte, at vi ikke var smittet af mink, så mistede de ligesom interessen. Jeg havde før fået taget en test, men denne gang kom jeg til at hoste helt vildt lige i hovedet på hende, der tog testen. Heldigvis havde hun visir, mundbind og en hvid dragt på.

Mor og jeg blev testet. Derefter skulle vi vente på svar. Det mest træls var, at jeg måtte aflyse de venindeaftaler, jeg havde for resten af ferien.

Torsdag midt på dagen kom svaret. Jeg var testet positiv. Mor var heldigvis ikke smittet. Kort efter kom resultaterne fra de andre på håndboldholdet. Vi var alle sammen – undtagen to – testet positive. Vi blev kaldt et Hot Spot og skulle isoleres. Det var patient-sikkerheden og sundhedsplejersken i kommunen, der fortalte, hvordan jeg skulle blive på mit værelse og skulle spise alene derinde. Det var lidt fedt de første par gange at få serveret sin mad med alle sine livretter på en bakke. Det var bare at kalde på mor og far. Jeg måtte kun gå på det ene toilet, hvor jeg

havde mit eget håndklæde, og i en kurv havde jeg min egen tandpasta, hånd-sæbe, toiletpapir, sprit og så videre.

Jeg skrev en seddel, som jeg lagde på toilettet, hver gang jeg havde været derude, så de andre i familien vidste, der skulle sprittes ekstra godt af. Det magtede jeg ikke selv. Tiden fordrev jeg ellers med at lære at knipse højt med fingrene, læse og samle en professor-terning. Lektier magtede jeg ikke. Jeg og mine holdkammerater var meget på online og skrev sammen i den uge, vi var isoleret.

Hvordan havde jeg det ellers? Jeg havde hovedpine de første dage, og så var jeg meget træt. Jeg sov meget, men ellers var jeg OK. Men hele min familie skulle også isoleres og testes hver anden dag. Jeg tænkte meget på, om jeg kunne have smittet dem. Især bedstefar og hende, der havde taget testen, som jeg hostede på, tænkte jeg meget på. Det var ikke rart.

Noget andet, der heller ikke var sjovt, var, at jeg plejede at falde i søvn i mor og fars seng og blev fulgt ind i min

egen seng senere. Det var også slut nu. Mor sagde, at det værste for hende var, at hun savnede vildt meget at få en krammer.

Min storebror var megasur over, at han ikke måtte besøge sin kæreste, venner eller komme i skole. Og den første dag ville han kun være på sit værelse for ikke at blive smittet, men det blev han da hurtigt træt af. Men jeg kunne jo ikke gøre for, jeg var positiv. Heldigvis var det kun mig, der blev smittet i familien, og heldigvis havde vi ikke smittet nogen fra mandagstræningen.

Jeg spiller håndbold i en anden by og ikke med nogen fra min skole eller klasse, og da ferien var ved at være slut om søndagen, begyndte nogle forældre fra min klasse at skrive til min mor, at de havde hørt noget om, at jeg havde været sammen med nogle, der var smittet. Samtidig skrev håndboldklubben på deres hjemmeside, og kommunen skrev på sociale medier, at der var et smitteudbrud på et håndboldhold. Min mor kopierede opslaget og lagde det på sin Facebookside, så alle vidste det. Det var rart. Bagefter skrev mine venner fra klassen mange gange om dagen til mig i ugen efter ferien, hvor jeg var hjemme.

Men da jeg måtte komme i skole igen, var jeg alligevel bange for, hvad de ville sige. Om de ville være bange for mig, om de ville kommentere, at jeg var fra Kina, hvor corona også stammer fra. Men det var der ingen, der gjorde. De var mere nysgerrige efter at høre, hvordan det var. Og det gad jeg ikke snakke om. De voksne – lærere og trænere – var mere optaget af at passe på mig. Jeg skulle tage det med ro til idræt og fodbold, jeg skulle holde pauser, huske at drikke vand og så videre. Det var lidt underligt, for jeg følte mig ikke dårlig og kan ikke lide særbehandling, men her bagefter kan jeg godt se, at jeg hurtigt blev træt. Det var, som om jeg var i en boble i de første uger.

Jeg kan huske, at der var en time i skolen, hvor vi skulle lave noget kedeligt. Alle var utilfredse. Så rejste min allerældste ven sig op og sagde: »Hvor er I bare negative alle sammen, den eneste, der er positiv her, er Sira.« Det grinede vi alle sammen rigtig meget af. Det var en god joke. ■

Racisme er indlejret i den danske kultur

I kølvandet på drabet på George Floyd i USA i maj 2020 skrev Jacob Jung Frellesvig en kronik i Kristeligt Dagblad, hvor han opridsede, hvordan racisme også er en indgroet del af det danske samfund. Følgende er en redigeret version af den tekst, som blev bragt den 13. juni 2020 i Kristeligt Dagblad.

AF JACOB JUNG FRELLESVIG

George Floyds uværdige død vidner om et ulige samfund, hvor race og etnicitet stadig spiller en afgørende rolle for ens kår i livet. Selvom USA på mange punkter er usammenlignelig med Danmark, så hersker der også strukturel racisme i Danmark.

Hvis man ser statistisk på det, tegner der sig et klart billede. I en undersøgelse af diskrimination af drengebørn på baggrund af deres navn, kunne Trykfondens Børnecenter ved Aarhus Universitet i marts 2019 konkludere, at danske folkeskolelærere – utilsigtet såvel som tilsigtet – diskriminerer børn med mellemøstlige navne. Kort sagt vil de fleste folkeskolelærere vælge en Anders frem for en Ali i klassen.

Mellemfolkeligt Samvirke beretter, at 80 procent af alle praktikvejledere på erhvervsskoler oplever, at virksomheder lægger negativ vægt på elevers etnicitet. Det er også veldokumenteret, at en mand ved navn Mohammed, som har præcis samme kompetencer som en Mattias, skal skrive 52 procent flere jobansøgninger for at få et job.

Hvis man ser bort fra statistikkerne, så lever hverdagsracismen også i bedste velgående i Danmark. Tilbage i efteråret gav jeg – halvt dansk, halvt asiat – fredeligt min kæreste et kys i Købbyen i København. Et sted, som ellers anses som en højborg for mangfoldighed. Her gik to hvide fyre forbi os og råbte, at vi ville få »nogle klamme blandingsbørn«. Da min kæreste konfronterede dem, var det jo »bare for sjov«, sagde

de grinende. Vi forstod aldrig helt det sjove.

Bare for sjov

Lad mig gøre det klart, at jeg ikke mener, at den gennemsnitlige dansker er racist. Det er der heldigvis kun et lille fåtal i Danmark, der er. Men den strukturelle racisme findes i Danmark, og der hersker en diskurs og kultur i Danmark, som legitimerer og normaliserer fremmedgørelse af ikke-etniske danskere. Det er noget, som mange danskere uvidende bidrager til gennem et bestemt sprog og en »vi-joker-jo-bare«-kultur.

Og det berører alle os, der er minoriteter i det danske samfund.

De fleste danskere kan nok nikke genkendende til at have hørt nogen spørge en af grønlandsk afstamning, om han skal have grønlænderbrunch (en guldøl) til morgenmad, eller hørt en fra afdelingen omtale ens kollega Amir som kioskejer. Eller joke med, at ham den sorte fra fodboldholdet jo nok kan løbe hurtigt. Eller at asiaten fra klassen nok er god til matematik. Sjov og spas. Egentlig ikke.

I går så jeg en person på Instagram, som havde lavet en sang om Asien, som var en tydelig latterliggørelse af Asien og asiatisk kultur, hvor ordene »ching chong« indgik i omkvædet. Senere lagde han et billede af en sort skærm op for at vise solidaritet med George Floyd.

Paradokset og hykleriet er totalt. Man vil gerne kæmpe afroamerikanernes sag, men kan ikke se, at man selv bidrager til

en legitimering af hverdagsracisme mod andre minoriteter. En solidaritet mod racisme bør gøre sig gældende for alle minoriteter, der oplever den.

Sproget gør en forskel

Det er netop sprog og handlinger som ovenstående, der er med til at normalisere og legitimere en fremmedgørelse af minoriteter i Danmark. Og det skaber strukturel racisme i vores samfund. Fordi ord har magt. Måden, vi taler om ting på, har en effekt på, hvordan vi tænker. Hvis man gør grin med minoriteter eller taler grimt om dem, så fremmedgør og nedværdiger man dem.

Og det er det, der skaber strukturerne. Det kan godt være, at der ikke formelt er forskel på, om du hedder Ali eller Anders. Eller om din hud er mørk eller lys. Men underliggende er der en stor forskel på, hvordan du behandles og tales til i dette samfund, alt efter hvordan du ser ud.

Mod nye normer

Der bør skabes en ny normal. En kulturændring med hensyn til, hvordan vi taler sammen. Målet er, at det i fremtiden ikke længere er okay at joke med sin kollega fra Thailand – bare fordi han er fra Thailand. For de mennesker, der gør det, er oftest ikke onde racister. Men de tror, at det er okay at tale sådan, fordi det er normalen – fordi »det må man jo godt«, da det jo bare er sjov og spas. Dét er med til at opretholde fremmedgørelsen. Og det er netop pointen med dette indlæg. Den nye normal bør skabes af alle, der er bevidste om den strukturelle racisme i Danmark, men stadig ikke er med til at ændre den måde og de diskurser, der fastholder fremmedgørelsen af minoriteter i det danske samfund.

Hvis man mindske fremmedgørelsen og styrke inklusionen af minoriteter, tror jeg, at det kan føre til, at Mohammed bliver bedømt på lige fod med Mattias, næste gang han søger et job. Eller det kan være, at jeg kan gå til frisøren i denne coronatid uden først at blive spurgt, om jeg er kineser, »fordi så vil jeg smide dig ud«, som min (nu forhenværende) frisør sagde. ■

Jacob Jung Frellesvig er journaliststuderende.

Født og adopteret i samme land

Familier med nationalt adopterede børn i Danmark har nogle fælles erfaringer og udfordringer. Adoption & Samfunds gruppe for dansk adopterede kan være et godt sted at få luftet tankerne.

AF ANNA BRIDGWATER

FOTO: MARTINE DEN ENGELSEN / PIXABAY



»Vi står i samme situation. Vi har alle adopteret nationalt mindst en gang.«

Det er Lisbeth Mortensen, der taler om gruppen for dansk adopteredes største force: Fællesskabet med andre familier, der har samme glæder og udfordringer.

Gruppen er organiseret som en forening, og bestyrelsesmedlem Lisbeth Mortensen står for mailkonto og kontakten med nye medlemmer. Lisbeth har selv to nationalt adopterede børn: Karla, der er født i 2012, og Thomas, der er født i 2017.

»De var begge fire måneder, da vi fik dem,« fortæller Lisbeth, som arbejder som pædagog og bor i Billund med sin mand og børnene.

Genkendelse

Lisbeth forklarer, at der er bestemte emner, som ofte er oppe at vende, når gruppen for dansk adopterede mødes.

»Der er forskellige grunde til at ønske national adoption. Men det med, at man ved meget om den biologiske familie, betyder meget for mange. Der er ingen oplysninger, der er hemmelige.«

Eller rettere: Næsten ingen oplysninger er hemmelige. »Vi er anonyme, og vi kender kun de biologiske forældres navne. Men vi er i et land, hvor vi i princippet kan møde den biologiske familie. Så den biologiske familie er tæt på, og mange af os ønsker, at børnene kunne få så meget at vide om den biologiske familie som muligt. Man er bevidst om, at der er biologisk familie i samme land, og hjemme hos os ser vi det helt klart som en fordel.«

Et andet spørgsmål, som presser sig på, er, hvordan familierne skal håndtere skiftet i barnets liv, når det skal flytte fra plejefamilie til adoptivfamilie. For

stort set alle nationalt adopterede placeres hos en plejefamilie, inden de adopteres.

»Det med at få overleveret barnet er også en rejse, som vi har til fælles. Men der er forskel, for nogle børn har været i flere plejefamilier, og nogle plejefamilier har prøvet det flere gange, mens det for andre er første gang, de skal overlevere et barn.«

Aldersspredning

Hver fase i et barns liv bringer nye spørgsmål med sig, og de spørgsmål dukker også op i gruppen for nationalt adopterede.

»De adopterede børn i gruppen er lige fra spæde til teenagere til voksne. Emnerne, som vi drøfter, afhænger af, hvad der presser sig på hos børnene i de forskellige aldersgrupper. Måske er der en, der siger: 'Jeg har et barn, der er begyndt at



Børn, der er født og adopteret i Danmark, har glæde af at vokse op og vide, at der er andre lige som dem.

Meld dig ind i gruppen

Skriv til danskadoption@gmail.com

Ved indmeldelse i foreningen kommer man på adresselisten. Her kan man finde ligesindede i sit nærområde eller andre steder i landet, så man kan udveksle erfaringer.

Familierne mødes en gang om året i maj måned til et træf på en campingplads på Fyn.

Arrangementet foregår om lørdagen, og der er mulighed for at tage en eller flere overnatninger på campingpladsen. Den mulighed benytter flere familier.

Digitalt mødes familierne i en lukket facebook-gruppe, hvor de kan dele erfaringer med hinanden.

Alle medlemmer laver en kort præsentation på siden og opfordres til at holde siden aktiv med spørgsmål, billeder, erfaringer og andet.

spørge om den biologiske mor. Hvad svarer I så?' Så taler vi om, hvad man kan få af informationer. Eller måske er der nogle, der har fået billeder af den biologiske familie, og så taler vi om, hvordan de gjorde det. Kan man måske selv få billeder af sit barns biologiske familie?»

Senere i barndommen dukker der måske nogle andre spørgsmål op. »Der bliver også snakket om udfordringer med teenagebørn og deres identitetsdannelse.«

Ikke kun forældrene, men også børnene har glæde af at møde nogle, de kan spejle sig i. »For børnene er det rart at møde andre, der er ligesom dem. Hvad enten det er børn, der har været på børnehjem, eller børn, der har været hos en plejefamilie. Sidste år var der mange tvangsadoptioner, og der kommer sandsynligvis flere i fremtiden, og disse børn får også

brug for at kende nogle, der har haft samme vilkår.«

De omkring 60 familier i foreningen er spredt over hele landet. »Heldigvis er vores land ikke så stort, så hvis der er andre i Danmark, der har adopteret på cirka samme tid, kan en køretur gennem landet måske give mening for den enkelte,« siger Lisbeth.

Familier er ikke kun spredt geografisk – de er også meget forskellige. »Vi er jo forskellige familiekonstellationer: Der er enlige, familier med forældre af samme køn, familier med et internationalt og et nationalt adopteret barn, mørke eller lyse danskfødte børn, nogle er i København og andre i Jylland. Men vi har nogle ting til fælles. Og når vi mødes den ene gang om året, så klikker vi bare. I min familie tager vi mange billeder, når vi er på træf, og så tager vi de billeder frem og kigger på dem bagefter.«

Ventetid

I mange år har der været en lang venteliste til at adoptere nationalt, og ventetiden har været svær at komme igennem for mange familier.

»Det er frustrerende ikke at vide noget. Man har ikke noget nummer på ventelisten, man kan vente tre måneder eller fem år, og man er ikke sikker på at blive matchet med et barn. Så usikkerheden fylder meget,« siger Lisbeth Mortensen. Men hun tilføjer: »Situationen med den usikre ventetid har dog ændret sig lidt, da antallet af nationale adoptioner er steget i 2020.«

For at lette ventetiden er der en lukket facebookgruppe for dem, der venter, ligesom der er en lukket facebookgruppe for dem, som har adopteret. Men selve foreningen for nationalt adopterede er kun for de familier, som har adopteret. ■

Status på NATIONAL ADOPTION

Interview med Lone Strömngren, jurist, næstformand i Adoptionsnævnet og ankechef i det kontor, som sidder med adoptionsområdet hos Ankestyrelsen.

AF ANNA BRIDGWATER

Der mangler ansøgere på ventelisten til national adoption. Hvorfor?

Det, der er sket, er, at der er et øget antal børn, der skal have nye familier, så der er brug for flere ansøgere på den nationale liste. Det er vigtigt, at der er et vist volumen, fordi børnene matches med adoptanter individuelt, så der skal være noget at vælge imellem i forhold til børnenes behov, de biologiske forældres ønsker og adoptivfamiliernes geografiske afstand til de biologiske forældre.

Desuden er antallet af familier på ventelisten faldet. I 2018 kom der 24 nye ansøgere på ventelisten til national adoption, i 2019 var det 20, og i 2020 var der 28 nye ansøgere. Men for ti år siden var der 48 nye ansøgere. Disse svingninger kan skyldes mange ting. Men alter-

nativ familiedannelse (rugemødre, ægdonation, forbedret fertilitetsbehandling mm., red.) kan spille en rolle.

Hvorfor har Ankestyrelsen opfordret vordende adoptivfamilier til at skifte fra de internationale lister til den nationale venteliste?

Vi er den centrale myndighed og øverste adoptionsmyndighed i Danmark og er forpligtet til at reagere, hvis der er for få ansøgere, for vi er forpligtet til at sikre kontinuitet i et barns opvækst. Så vi så på, om vi kunne gøre noget for at tiltrække flere familier til de danske børn. Det er baggrunden for at bede Familieretshuset om at skrive til familierne på DIA's liste – det er så op til disse familier at beslutte, om de vil skifte. Der er blevet matchet mange

danske børn i 2020, så chancerne for at få et barn er gode.

Hvad vil det sige, at der er blevet matchet mange danske børn med nye familier i 2020?

Vi har matchet 40 børn i 2020. Profilen på børnene er, at de er relativt små. De er fra familier, hvor kommunerne har vurderet, at forældrene mangler forældreevne, og hvor børnene frigives uden de oprindelige forældres samtykke, og de fleste bliver adopteret fra en plejefamilie. Ankestyrelsen kan desuden oplyse, at fire ud af de 40 børn til bortadoption i 2020 blev vurderet uden for den generelle godkendelsesramme.

Hvor mange af adoptionerne er frivillige, og hvor mange sker uden de biologiske forældres samtykke?

Antallet af frivillige bortadoptioner har i mange år ligget nogenlunde stabilt på mellem 5 og 20 børn og i gennemsnit 14-15 børn pr. år.

Så er der adoptioner uden samtykke. De senere år er der sket en stor stigning. I 2018 var det 3 sager uden samtykke, i 2019 var det 10, og i 2020 var det 24.

Hvorfor er der en stigning i antallet af adoptioner uden samtykke?

I 2015 var der en lempelse af bevisreglerne – det blev lettere for kommunerne at løfte bevisbyrden for, at for-

Midlertidig placering

Den 1. juli 2019 blev der indført en ny mulighed for, at et barn, der skal bortadopteres uden de biologiske forældres samtykke, kan placeres midlertidigt hos den kommende adoptivfamilie, mens sagen behandles hos myndighederne.

Før de nye regler blev indført, var det i de fleste tilfælde ikke muligt at flytte barnet, før sagen om adoption uden samtykke var færdigbehandlet hos domstolene. Det betød, at barnet i gennemsnit var hos plejeforældrene i over et år, mens sagen blev behandlet i domstolssystemet.

Nu, hvor barnets flytning til de kommende adoptanter ikke skal afvente en endelig dom, betyder det altså, at barnet i gennemsnit kan starte tilknytningen til adoptivfamilien et år tidligere end før.

Kilde: Ankestyrelsen

ældrene manglede forældreevne. Og i 2019 kom der mulighed for at placere børn midlertidigt hos adoptanter. Så børnene matches hurtigere i dag.

Hvor kommer de nationalt adopterede børn fra, og hvor bor adoptivfamilierne?

Den region, der har modtaget de fleste af de nationalt adopterede børn, er Midtjylland med 32%. Den region, som har afgivet flest børn, er Sjælland med 28%.

Der har tidligere været mulighed for at placere børn hos en plejefamilie med henblik på en senere adoption. Den mulighed er sjældent blevet brugt med henvisning til, at adoptivforældrene dermed ville springe den nationale venteliste over. Hvorfor ikke?

Den regel er ophævet, så muligheden er der ikke længere. Enten er der mulighed for at adoptere via ventelisten eller som plejefamilie, hvis det vurderes at være skadeligt for et plejebarn at bryde tilknytningen til plejefamilien ved adoption til en anden familie, hvis betingelserne herfor i øvrigt er opfyldt.

Er der nogen ansøgere, som det er svært at matche med børn?

De eneste, der er svære at matche, er de ansøgere, som har en høj aldersramme, fordi det primært er små børn, der bortadopteret nationalt, så hvis man er godkendt til et ældre barn, kan det være svært.

Svækkes mulighederne for international adoption yderligere, hvis adoptanter skifter fra international til national adoption?

Det kan blive en udfordring for DIA, hvis der ikke kommer flere ansøgere til adoption generelt. Men denne udvikling inden for national adoption er helt ny. Så hvordan den skal håndteres, ved vi ikke. Social- og indenrigsministeriet har bedt Ankestyrelsen nedsætte en arbejdsgruppe til at undersøge, hvordan der kan sikres familier til de børn, der skal adopteres nationalt. Vi er ved at formulere et kommissorium til denne arbejdsgruppe. Den kan for eksempel se på, hvordan ventelisterne skal tilrettelægges. ■

NYT FRA AKTIVITETSUDVALGET

AS-Event.dk

Som du måske læste i det sidste nummer af magasinet, har aktivitetsudvalget arbejdet hårdt på at få den nye platform for udvalgets arbejde op at stå, og vi kan nu med stor glæde fortælle, at AS-Event.dk er gået i luften!

Arrangementer

Vi har jo desværre ikke mulighed for at afholde arrangementer lige nu pga. coronapandemien, men vi satser på at kunne åbne op for afholdelse af arrangementer igen efter den 1. september 2021, så hold øje med AS-Event.dk, hvor vi annoncerer de forskellige arrangementer.

Som vi tidligere har informeret om, vil vi gerne holde arrangementer flere steder i landet, men vi mangler ganske enkelt nogle flere hænder, som kan hjælpe os med at afvikle arrangementerne.

Vi har brug for DIN hjælp!

Hvis man hjælper til ved et arrangement, deltager man selvfølgelig gratis i arrangementet.

Vil du hjælpe os ved et arrangement, så skriv til os på AU@adoption.dk og oplys dit fulde navn, adresse, mobilnummer og e-mailadresse, og så kontakter vi dig.

Ved DU, hvor vi kan låne eller leje nogle gode lokaler?

Vi ved af gode grunde ikke, hvordan kravene til mødelokaler bliver fremover, men vi hører meget gerne fra dig, hvis du har kendskab til nogle gode mødelokaler med plads til enten 30, 50 eller 80 personer.

Skriv til os på AU@adoption.dk og oplys navn og adresse på stedet, antal personer, der er plads til samt kontaktoplysninger om den person, der står for bookingen af lokaler; så tager vi kontakt til det pågældende sted.

Lad os høre dine ideer

Har du et ønske til et arrangement eller et oplæg? Vi hilser ethvert ønske/forslag velkommen! Gå ind på AS-Event.dk og send os dine forslag/ønsker.

Vi glæder os til at høre fra dig.

*Mange hilsner
Aktivitetsudvalget
i Adoption & Samfund*



Vores fantastiske rejse til Sydkorea

Lene Borg rejste sammen med sin voksne datter, svigersøn og to børnebørn til datterens fødeland, Sydkorea. Turen skabte bånd mellem den danske og den sydkoreanske familie.

AF LENE BORG, MEDLEM AF BESTYRELSEN I ADOPTION & SAMFUND

»Vil dig og far med til Korea den 2. november?« spurgte Maria, min ældste datter, mig en dag i sommeren 2018. »Åh, det ved jeg sørme ikke, vi har landsmøde i Adoption & Samfund den 3. og 4. november, og det står jeg jo for,« svarede jeg. Men jo mere jeg tænkte over det, jo sværere var det at sige nej til tilbuddet.

Da vi i 1984 adopterede Maria, var det ikke muligt selv at rejse ud og hente børn i Sydkorea, og i 1996, da vi adopterede Anna, valgte vi, at også hun skulle komme med eskorte til Kastrup Lufthavn. Så tilbuddet om at rejse ud og se det land, som begge vores piger kommer fra, fristede mere end landsmødet. Men der var lige en forhindring mere. Min mand, pigernes far, havde på det tidspunkt et problem med helbredet, så han kunne ikke tage med. »Men du skal tage med,« sagde han.

Anna og hendes kæreste, Simon, havde også fået tilbuddet om at rejse med til Sydkorea, men da Anna skulle i praktik i netop den periode, blev det kun mig, der sammen med Maria, hendes kæreste Sonny og børnene Ida på 11 år og Sylvester på to år samt baby Walter i maven rejste til Sydkorea.

Hentet af søster

Efter en flyrejse på cirka otte timer mellemlandede vi meget tidligt lørdag

morgen i en mennesketom og kold lufthavn i Beijing, hvor vi skulle vente i tre timer. Da vi endelig skulle af sted, var flyet forsinket i flere timer på grund af et dækskifte på flyets ene hjul. Men endelig kom vi i luften. Da vi landede i Incheon lufthavn i Seoul lørdag eftermiddag, stod Marias søster Won Jung og hendes to børn som lovet og ventede på os, selvom hun måtte gå glip af en venindes bryllup på grund af flyforsinkelsen.

Maria har, siden hun var 18-19 år, haft kontakt til sin biologiske familie og var på sin første tilbagerejse i 2005 sammen med sin daværende kæreste Michael, der er far til Ida og også har sydkoreanske rødder. I 2007 var søsteren Won Jung på besøg i Danmark, så det var et kendt ansigt, der mødte os i lufthavnen. Won Jung sørgede for billetter til limousinebussen, der skulle køre os til hotellet i bydelen Dongdaemun i Seoul, og så tog hun til bryllupsfest – mange timer forsinket!

På turen til hotellet nød vi synet af den enorme storby med dengang 9,8 millioner indbyggere. Byen har den flotteste skyline med flotte store bygninger og bjerge i baggrunden.

Vi fik tjekket ind på hotellet, og selvom vi var trætte, holdt vi os vågne resten af dagen, så vi ikke fik jetlag. Vi

gik lidt rundt i området og beundrede blandt andet de smukke tempeltræer, Ginkgo Biloba, som står på stort set alle gader i Seoul. Vi fandt også en lækker cafe, Cafe de Paris, tæt på hotellet. De ligger mange steder i Seoul og kendes på den smukke, lysegrønne facade i fransk stil. Her kan man få sandwich, salater, de lækreste kager, is og kaffe og meget mere, og den blev en af vores stamcafeer.

Turist i Seoul

Næste dag tog vi ud til det smukke kejserpalads Gyeongbok fra Joseon-dynastiet, bygget i år 1395. Paladset ligger midt i byen omkranset af moderne højhuse, og det var ret specielt at komme direkte fra storbyens larm og ind på paladsets område, hvor der var helt stille og roligt. Alle bygninger er særdeles velbevarede og meget flotte med deres fantastiske tagkonstruktioner og meget smukke dekoreringer. I parken nød vi de smukke tempeltræer og pigerne med de flotte nationaldragter.

På paladsets område ligger det spændende museum, National Palace Museum of Korea og National Folk Museum of Korea, så vi brugte det meste af dagen her.

Lige uden for paladsets mure var der madmarked, Korean Food Cultural

Foundation, med blandt andet de smukkeste udskårne vandmeloner og flotte kager med mere.

På vej retur til hotellet tog vi metron. Undervejs skulle vi skifte tog, og det skulle gå stærkt, men pludselig røg Sylvester ned mellem perronen og toget. Sonny var heldigvis lynhurtig og fik ham hevet op. Der skete ikke noget, ud over at Sylvester mistede sin ene sko, så han måtte gå på strømpefødder resten af dagen.

Næste dag var dagens første opgave at finde et par nye sko til Sylvester. Vi ledte længe efter en skotøjsbutik, men i gaden, hvor vi boede, var der kun tømrer- og snedkerforretninger, og i en tilstødende gade solgte de kun stof. Der var blandt andet et varehus i syv etager, hvor de kun solgte stof, tråd, kantbånd med mere, for gaderne i Seoul er nemlig delt op efter erhverv. Men heldigvis havde vi en livline – Marias søster Won Jung. Hun foreslog os at tage ud til Lotte World Mall, som er et rigtigt godt shoppingcenter, der ligger ved siden af Lotte World Tower, der p.t. er den højeste bygning i Sydkorea og den femtehøjeste i verden. Det ligger tæt på OL-byen fra 1998.

Endelig fandt vi et par fine Nike-sko til Sylvester, og dagen og ferien var reddet!

Akvarie, kage og lysfestival

Efter frokost besøgte vi Lotte World Aquarium, et meget stort akvarie, der bestemt er et besøg værd. Vi var også på cafe i Lotte World Mall. I Sydkorea er der altid to kagegafler til et stykke kage, da man deles om kagen. Det gjorde vi ikke, så der blev kigget lidt skævt til os!

Inden vi tog tilbage til hotellet, besøgte vi centrets food market og hold da op, hvor var der mange lækre fødevarer. Næsten ligegyldigt hvad man køber i Sydkorea, er emballagen så fin med de koreanske skrifttegn og smukke dekorationer af blomster eller andre ting.

Dagen efter var vi på Namdaemun Market, hvor man kan købe alt, hvad hjertet begærer af tøj, sko, souvenirs osv. På vej hjem fra markedet kom vi forbi den katolske Myeongdong Cathedral Church of Virgin Mary, og jeg nåede lige ind og se den, inden den lukkede.



Sydkoreanskfødte Maria med børnene Ida og Sylvester i en park i Seoul.



Kvinder i den traditionelle koreanske dragt hanbok.

Vi var så heldige, at den 10. lanternefestival 'Seoul Dream, Flowing Light' fandt sted, mens vi var i Seoul. Det var et fantastisk syn, der mødte os, da vi en aften kom ned til Cheonggyecheon-floden med de mange smukke lanterner og lysinstallationer.

En af dagene tog vi ud til Bukchon Hanok Village, der er en 600 år gammel traditionel, koreansk landsby, der ligger på toppen af en bakke mellem Gyeongbok-paladset og Changdeok-paladset. Landsbyens huse er meget smukke, og også her ligger de store højhuse rundt omkring landsbyen.

Vi så masser af unge koreanere, der var klædt i farvestrålende nationaldragter: 'seolbim' til mænd og 'hanbok' til kvinder, og vi fandt senere ud af, at man kan leje en dragt på enten time- eller dagsbasis, og er man iført sådan en dragt, får man gratis adgang til de forskellige seværdigheder.

Mødet med min datters biologiske familie

Som jeg tidligere har skrevet, havde vi vores livline, Marias søster Won Jung, når der var et eller andet vi skulle have hjælp til, og det var fantastisk.

Familien havde desværre ikke mulighed for at mødes med os før seks dage efter ankomsten til Sydkorea, hvor hele familien samledes hos Won Jung. Hun hentede os på hotellet, og efter en god times kørsel var vi fremme ved hende og familiens bolig i Gyeonggi-do, hvor Marias forældre stod og ventede på os.

Det var meget specielt at stå og kramme en vildtfremmed kvinde, man ikke kan tale med. Vi stod bare der og kiggede hinanden dybt ind i øjnene, mens tårerne løb ned ad kinderne på os. Jeg sagde tak til hende for den kæmpestore gave at få lov at blive mor til Maria, og jeg tror, hun også sagde tak til mig. Forældrene sendte et brev med hjem til os, da Maria besøgte dem i 2005, og de takkede os for at have taget os godt af hende og for, at vi havde sendt hende og Michael til Sydkorea. De 14 dage var de bedste dage i hele deres liv, skrev de.

I Won Jungs hjem ventede Marias bror og svigerinde og deres lille søn, der er på alder med Sylvester, samt



De to små fætre fandt hurtigt sammen hjemme hos Marias biologiske familie.

Won Jungs mand og de to børn. Herudover var Won Jungs veninde der, da hun skulle være tolk for os, hvilket var en meget stor hjælp.

Kort efter vi var kommet, blev der sat masser af lækker mad frem og spisningen foregik på koreansk vis – på gulvet ved små lave borde. Det var noget af en fysisk udfordring for mig med min leddegigt og en diskusprolaps i lænden, men jeg fik nogle puder at sidde på.

Aftenen forløb fantastisk, og vi havde det rigtig hyggeligt. Jeg var helt klart æresgæsten, og moderen havde fokus på mig hele tiden. Hun sørgede hele tiden for, at jeg blev tilbudt mad og drikke. Det skulle jeg lige vænne mig til. Inden vi tog hjem, blev vi inviteret på en tur med hele familien om mandagen, hvor vi skulle besøge Jeonju Hanok Village.

Om lørdagen tog vi ud til Changdeokgung-paladset, der er bygget i det 15. århundrede af konger i Joseon-

dynastiet og er på UNESCOs kulturarvsliste. Paladset ligger på et område på 58 hektarer og har de smukkeste bygninger og en kæmpestor park. I parken ligger også den hemmelige/forbudte have, Huwon. Haven blev udelukkende brugt af den kongelige familie og dækker 60 procent af paladsets område. Det har flotte pavilloner og 56.000 forskellige planter og træer, men vi kunne desværre ikke komme ind og se den, da der ikke måtte lukkes flere besøgende ind den dag. Men resten af parken havde vi adgang til, og den var utrolig smuk med de skønne efterårsfarver. Vi besøgte også et meget stort væksthuse fyldt med bonsaitræer.

Søndag tog vi hen til Namsan Tower eller Seoul Tower, som det også kaldes. Vi tog kabelbanen op til tårnet, der måler 236 meter og står på det smukke bjerg Mount Namsan, der ligger i centrum af byen i en højde af 480 meter over havets overflade. Tårnet er et kommunikations- og observations-



Namsan Tower er et af Seouls vartegn.

tårn og et af de mest iøjnefaldende af Seouls vartegn.

Familieturen til Jeonju Hanok Village

Mandag formiddag blev vi hentet af Won Jung, da vi skulle på tur med hele familien undtagen faren, som ikke kunne tage fri fra arbejde. På turen til og fra stedet kørte vi forbi en masse bjerge og flere store byer, hvor det ene højhus efter det andet skød op. Flere steder kunne man se gamle templer, som lå tæt på nybyggerierne, og hvor man gjorde alt for at bevare dem. Og sikke en trafik der var både ud og hjem på de ottesporede motorveje. Det satte myldretrafikken i Danmark i perspektiv.

Da vi havde kørt i omkring halvdelen time, havde vi et pitstop på en rastepads, hvor der var flere spisesteder og butikker og en kæmpe parkeringsplads. Hvis man synes, rasteplassen Kildebjerg på Fyn er stor, så gang det med 15! Det var kæmpestort!

Marias mor og Won Jungs mand og børn stødt til os, og vi spiste frokost sammen, inden vi kørte videre i cirka halvdelen time til Jeonju Hanok Village, hvor Marias bror og svigerinde samt deres lille søn ventede på os.

Da vi alle skulle overnatte i landsbyen, blev vi straks indkvarteret på vores værelser, der lå i den gamle bydel. Vi danskere fik heldigvis rigtige senge at sove i, mens den sydkoreanske familie sov på tynde madrasser på gulvet på deres værelser. Efter indkvarteringen gik vi rundt i landsbyen, der har 800 traditionelle, koreanske huse, kaldet 'hanok'. I byen er der en stor katolsk kirke, Jeondong, fra 1914, der er tegnet af Victor Louis Poinel, der også har tegnet katedralen i Myeongdong i Seoul.

I landsbyen var der masser af spisesteder, souvenirbutikker og tehuse samt butikker, hvor man kunne købe eller leje koreanske nationaldragter, hvilket kom Ida til gode, da hendes koreanske mormor lejede den fineste dragt til

hende. Der blev taget billeder af hende af en professionel fotograf, og Ida var ikke til at skyde igennem.

I øvrigt måtte vi ikke selv betale noget. Hver gang jeg kiggede på nogle souvenirs, kom Marias mor ilende og ville give mig dem. Det er en stor fornærmelse at sige nej til at modtage gaver, så det var et stort dilemma. Jeg elsker alle deres flotte ting, men jeg måtte styre mig, for jeg ville ikke have, at hun skulle betale for alle mine indkøb.

Hen under aften skulle vi have noget aftensmad på en hyggelig restaurant, og vi fik det lækreste kød, som tjeneren stod og stegte ved små trækulsgrill samt diverse tilbehør, og vi var stopmætte, da vi gik derfra.

Hyggeaften

Vi samledes alle sammen på det værelse, Won Jung og hendes familie boede på, og vi havde en fantastisk aften sammen. Selvom vi ikke havde nogen tolk med, fandt vi ud af at kommuni-



Jeonju Hanok Village, hvor den danske og den sydkoreanske familie tog på weekend sammen.

kere sammen via et oversættelsesprogram på vores telefoner. Som turist har man jo ofte en masse spørgsmål. For eksempel, hvad tjener en politibetjent i Sydkorea, og hvad koster en lejlighed i Seoul og så videre. Der var stort set ikke noget tidspunkt, hvor vi måtte opgive at forstå hinanden. Won Jung har, som den eneste i familien, lært lidt engelsk i skolen, og i løbet af den tid, vi var sammen, blev hun bedre og bedre til at forstå os.

Den sidste dag vi var i landsbyen, lykkedes det mig at snige mig ind i en butik for at købe nogle souvenirs, men lige da jeg havde betalt, kom moderen ind i butikken, og så bad ekspedienten mig om at vælge nogle »gratis« souvenirs. Jeg er sikker på, at moderen betalte for dem efterfølgende.

Da vi skulle tilbage til Seoul, havde vi igen nogle stop undervejs. Først på

en McDonalds og senere på en kæmpe motorvejsrasteplads. Vi fortsatte med at køre, og flere gange ringede familien sammen, og vi kunne jo ikke forstå, hvad de talte om. Det blev aften, inden vi pludselig drejede af et sted, hvor der var bjerge og skov. Her lå der en hyggelig restaurant, hvor vi alle spiste sammen. Vi fik igen det lækreste kød stegt ved bordet på trækulsgrill med en masse lækker tilbehør. Vi hyggede os sammen, og klokken var mange, inden vi blev kørt til hotellet. Senere fandt jeg ud af, at vi var i den by, hvor både Won Jung og forældrene bor, Gyeonggi-do, så vi fik virkelig kørt mange km på den familietur.

De sidste par dage på ferien blev brugt på at gå rundt i Seoul, spise en masse dejlig mad, blandt andet i gadekøkkener, samt købe skønne souvenirs og gaver til dem derhjemme.

Da vi skulle til lufthavnen, kom Won Jung og hentede os. Sonny måtte dog tage lufthavnsbussen med et par kufferter, for vi kunne ikke være i bilen. I lufthavnen ventede Marias far og bror på os, og de havde masser af gaver med til os alle sammen! Det var helt vildt! Heldigvis havde jeg købt en ekstra kuffert, da jeg ikke havde plads til alle mine indkøb, da jeg var kommet afsted med en alt for lille kuffert. Jeg fik en masse souvenirs, magen til dem, Marias mor havde set mig kigge på i Jeonju Hanok Village.

Min mand Preben og jeg fik også to meget flotte og kostbare Bangjja, også kaldet Yugi – skåle med låg i bronze med tilhørende skeer og spisepinde.

To mødre/bedstemødre

Alt i alt var det en meget spændende tur. Fantastisk at være sammen med sin familie i 14 dage. Ida, som inden rejsen havde talt rigtig meget om Korea, blev endnu mere glad for landet, og hun har talt meget om, at hun vil bosætte sig derude, når hun bliver voksen og er færdiguddannet, men det varer jo heldigvis lidt endnu.

Min svigersøn og jeg stak jo lidt ud i bybilledet. Han er en høj og bred viking (halvt dansk og halvt norsk), så der blev kigget en del på os, når vi færdedes rundt omkring. Min datter nød til gengæld at kunne gemme sig i menneskemængden, men havde dog lidt udfordringer med taxachauffører og ekspedienter, der tiltalte hende på koreansk og ikke kunne forstå, at hun ikke talte sproget. Turens højdepunkt var helt sikkert turen til Jeonju Hanok Village, hvor vi havde nogle skønne dage. Alle nød at være sammen. Børnene legede godt sammen, de unge hyggede sig, og vi to mødre/bedstemødre hyggede os også. Vi gik flere gange alene sammen, og med fingersprog og Google Translate gik det fint, og vi havde en gensidig respekt for hinanden. Det er så dejligt at tænke tilbage på.

Vi har siden turen talt meget om at tage til Sydkorea igen med hele familien, så det ser jeg meget frem til, specielt nu, hvor jeg har skrevet om rejsen, så kommer alle de gode minder op til overfladen igen. ■

Fordomme fra flere sider

AF SILKE FOGELBERG MALKA

Jeg har gennem lang tid opbygget en selvkritisk og usund tilgang til mig selv på grund af det, andre tænker om mig. Det vil jeg sætte en stopper for!

Jeg er 21 år gammel og mor. Jeg har i lang tid til tider haft det svært – ikke med min alder, men med de fordomme, der kommer, når man er ung mor. Det er grunden til, at jeg sjældent oplyser min alder, og at jeg i nye sammenhænge så vidt muligt undgår at nævne min alder. Faktisk hader jeg, når folk spørger, hvor gammel jeg er. Selvom jeg hviler i min rolle som mor, så synes jeg stadigvæk, det kan være svært at trille forbi andre mødre med barnevognen. De giver mig elevatorblikket, som om jeg er for ung til at være mor.

Ønskebørn

Da jeg blev gravid med Isaac, »skete det bare«, og når jeg kigger på min dejlige søn, tror jeg nogle gange, jeg glemmer, at det ikke er alle, som har lige nemt ved at få børn. Der er rigtig mange, som kæmper en lang kamp. Mine forældre er nogle af dem, det ikke lykkedes for i første omgang. Jeps, jeg er adopteret, og i dag er det 21 år siden, jeg kom til Danmark.

Den kendsgerning afføder også mange kommentarer. Man skal lægge øre til meget, og på dårlige dage kan det

være hårdt at møde de fordomme, der er om adopterede. Jeg har heldigvis altid været meget afklaret om det at være adopteret, men langt fra alle har det som jeg.

Som adopteret får man ofte en hel del spørgsmål, og kommentarer er der også rigeligt af. En af de kommentarer, alle adopterede har hørt, er nok den her: »Ej, så kan du melde dig til Sporløs.« Hehe, det er pudsigt, at alle har den opfattelse, at man nødvendigvis føler, at man som adopteret er en, som er forsvundet.

Det skal siges, at jeg er en glad adopteret. Jeg har alt, jeg overhovedet kunne ønske mig. Jeg har derfor også altid forholdt mig meget roligt til alle de kommentarer, jeg må lægge øre til, og har været meget åben, når folk har stillet spørgsmål. Det betyder ikke, at jeg ikke har tænkt over nogle af de ting, som jeg undervejs har hørt. Nogle bemærkninger kan godt vælte mig omkuld, specielt på en dårlig dag.

Ubehøvede kommentarer

Den værste reaktion, jeg har mødt, var nok, da en pige bare helt ufiltreret udbrød: »Ej, hvor synd for dig.« Jeg vidste næsten ikke, hvad jeg skulle svare, andet end »hvorfor?«

Jeg har også flere gange fået kommentaren: »Ej, så har du ikke en rigtig mor og far«. Mine adoptivforældre ser jeg hundrede procent som min mor og far – og det har jeg altid gjort, også selvom vi ikke ligner hinanden.

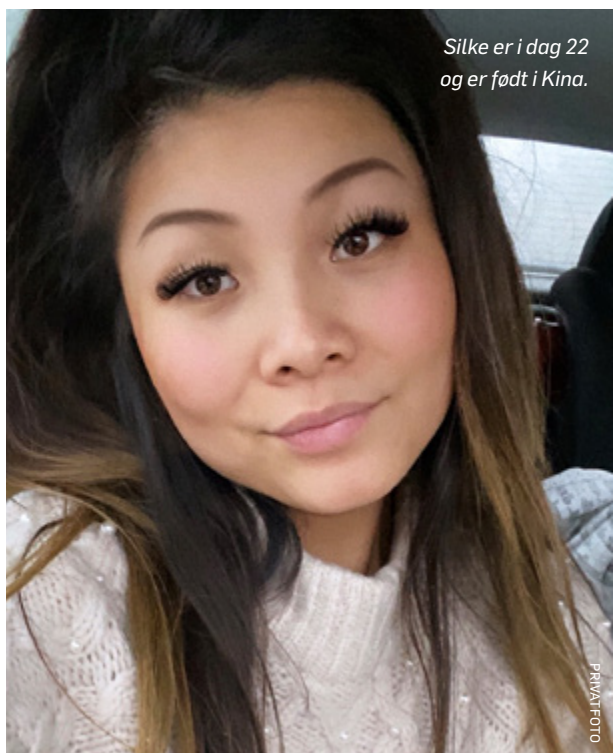
Når jeg er ret afklaret og balanceret omkring det at være adopteret, så hænger det højst sandsynligt sammen med, at jeg kun var 10-11 måneder gammel, da jeg blev adopteret, og derfor ikke har nogen tydelige erindringer. Men langt fra alle har det ligesom jeg. Der er mange, som har voldsomme og ubehagelige oplevelser med i bagagen, og i sådanne tilfælde kan jeg dælmme godt forstå, at sådan nogle ufiltrerede kommentarer rammer hårdt.

Det skærer i mit hjerte at høre om adopterede, der har det svært, frygter fordomme, eller på den ene eller anden måde ikke føler sig gode nok, fordi de er adopterede. Hør, I er gode nok! Jeres (adoptiv)forældre har om nogen ordet »ønskebarn« plantet i ordbogen, og mit største ønske for alle adopterede er, at I aldrig på baggrund af, hvad andre måtte sige, skal føle jer forkerte, eller som en mindre del af den familie, som har valgt jer.

Ukendte rødder

Jeg vil dog lige understrege, at jeg har fuld forståelse for, at nogle adopterede er nysgerrige om deres biologiske rødder, og det er da heller ikke, fordi jeg bare er ligeglad, men det eneste tidspunkt, hvor jeg faktisk har skænket mine biologiske rødder en reel tanke, var, da jeg selv var gravid og tænkte »Åh nej, jeg ved jo slet ikke, hvad der eventuelt kunne være af sygdomme eller andre problematikker.« Men 7-9-13 er alt, som det skal være. I dag har jeg heldigvis en sund, glad og rask søn, og det er jo det allervigtigste.

Jeg vil sende mine kærligste tanker og al held og lykke til dem, der kæmper for at stå med den positive graviditetstest. Men til dem, det ikke lykkes for: Husk, at et barn også kan komme fra den anden side af jorden (i mit tilfælde) og være lige så meget dit. ■



Silke er i dag 22 og er født i Kina.

PRIMAFOTO

Filippinerne, Færøerne, Amager

Den spæde Vincent rejste til Færøerne og bor i dag på Amager, og han savner at møde andre, der ligesom ham har rødder i Filippinerne.

AF ANNA BRIDGWATER



Vincent Sison Jacobsen var – måske – 11 måneder gammel, da han blev adopteret. Nu er han 31, uddannet pædagog og ansat i en børnehave på Amager. Han voksede op på Færøerne, hvor der ud over ham var der én anden adopteret fra Filippinerne. Det var en dreng, som Vincent gik i børnehave, skole og til idræt med gennem hele sin barndom. »Vi har været sammen lige siden, og vi er bedste venner i dag.«

I dag har Vincent fast arbejde, venner, sport, kæreste og en ejerlejlighed. Men han mangler stadig nogle brikker i sit eget personlige puslespil.

»Selvom jeg havde min ven, havde jeg et savn efter nogle, jeg virkelig kunne spejle mig i og have samtaler om min baggrund med. Mine forældre forstod mig, men jeg følte ikke, at de forstod mig oprigtigt. De var gode til at anerkende mig, men det var svært at få snakket om det på det følelsesmæssige plan. Det har altid været svært at tale om følelser i min familie.«

Vincent er sikker på, at hans forældre gjorde deres bedste for at give ham en god opvækst. »De har været der for mig i tykt og tyndt. Men jeg ville ønske, at de havde fået professionel hjælp udefra, en form for rådgivning i at lære at begribe mine behov og forstå min adfærd. Fordi vi har meget forskellige syn på, hvordan vi ser verden.«

Rejsen til Danmark

Vincent var nysgerrig efter at opleve noget andet end Færøerne og flyttede til Danmark, da han var i starten af 20'erne. Men hans gode ven valgte at blive boende på Færøerne, og nu savner Vincent endnu mere nogle med samme baggrund.

»Jeg savner, at der er en gruppe eller andre, der er født i Filippinerne. Jeg har ikke nogen at spejle mig i, og det synes jeg, er ærgerligt. Jeg savner det hver dag. Jeg savner også at vide noget om den kultur, jeg er født ind i. Jeg har været med i Adoption & Samfund Ungdom. Det hjalp mig meget at have et sted, hvor jeg kunne tale om, hvor jeg kommer fra, og høre de andres historier. Men jeg føler ikke, man kan sammenligne os rent kulturmæssigt. Det er øv, at der ikke er nogen som mig.«

Vincent har forslået sin ven på Færøerne, at de skulle rejse til Filippinerne

sammen. »Men det vil han ikke. Han afviser det. Det er også OK, for han har slet ikke lyst til at lære landet at kende. Det er ærgerligt, at vi ikke kan dele kulturen og oplevelserne. Men han har ikke lyst til at tale om det.«

Selv fortryder Vincent ikke, at han forlod øerne i Atlanterhavet. »Jeg var nervøs i starten, fordi der er så stor en kulturforskel på Danmark og Færøerne. Men så tog jeg på idrætshøjskole og fik øjnene op for mangfoldigheden her. Det gjorde, at jeg ikke havde lyst til at flytte hjem igen. Her er der bedre mulighed for at være mig selv. Der er mange forskellige mennesker, og det har også været spændende. Nu har jeg boet i Danmark i 10 år, og her er der flere, der ser asiatiske ud.«

Sådan var det ikke på Færøerne, da Vincent var barn. Alle kendte ham, og han kunne aldrig skjule sig i mængden. »På Færøerne var det et lille miljø. Jeg blev kaldt neger og negerkys og mødte lidt racisme på den måde.«

Den større mangfoldighed i København betyder, at Vincent oplever mindre racisme her. »Jeg har mødt racisme her et par gange, især når jeg spiller fodbold. Folk siger 'din abe' eller 'smut hjem', men jeg har aldrig oplevet det i livet.«

Ukendte rødder

Vincent's behov for at kende sin baggrund og den kultur, han er født ind i, motiverede ham til at rejse til Filippinerne, da han var 17-18 år gammel. Her fik han bekræftet den historie, han havde hørt om sin første tid.

»Jeg var blevet sat uden for en dør, hvor jeg blevet taget ind og givet videre til børnehjemmet. Det stod i mine papirer. Jeg besøgte kvinden – det var hende, der havde givet mig mit navn, Vincent Sison. Jeg var meget underernæret, da jeg blev afleveret, selvom kvinden havde gjort sit bedste. Hun ville gerne have beholdt mig, men det ville hendes mand ikke. Han ville have, at jeg kom på børnehjem. De mente, at jeg var cirka fire-seks måneder gammel, da jeg blev sat på træppen.«

»Jeg kontaktede hende, der tog mig ind, og har fået nogle svar af hende. Hendes mand var i virkeligheden min

biologiske far. Han var død, da jeg besøgte hende. Han døde i en trafikulykke. Min teori er, at han var sin kone utro med en anden kvinde, som ikke kunne tage sig af mig. Men der var en underlig stemning, da jeg var der. Den stemning spøjte i mig.«

»Kvinden, der tog mig ind, ville gerne bevare kontakten til mig. Hun skrev til mig gennem en veninde, fordi hun ikke selv kan engelsk, kun tagalog. Så veninden spurgte, om vi kunne tale sammen, og vi har talt sammen over Messenger. Jeg vil gerne, men jeg vil også gerne have nogle svar, og det er svært at tale med hende, fordi hun ikke taler engelsk.«

Tvivl

Der er flere ting, der gør Vincent usikker, når han taler med den kvinde, der tog ham ind. »Nu er hun blevet smidt ud af sit hus – eller hendes adopterede søn har overtaget huset, har givet hende et værelse og ladet svigerfamilien flytte ind. Nu vil hun have, at jeg skal købe huset og grunden, fordi jeg er blodsbeslægtet med min far, som ejede huset. Så hun kan få huset tilbage. Jeg føler et vist pres. Men jeg har sagt, at jeg ikke har råd til at købe et hus. Jeg synes, det var ubehageligt at blive sat i den situation.«

Kommunikationen med et menneske på den anden side af kloden er vanskelig. »Fordi jeg ikke kender Filippinerne og kulturen, har jeg svært ved at gennemskue hele den situation. Det ville være en hjælp, hvis jeg bedre forstod, hvordan der er. Og det ville også hjælpe mig med at få nogle brikker på plads i mit liv.«

Vincent ved, at han har flere biologiske slægtninge, som han ikke har mødt. »Jeg har ikke nogen søskende i Filippinerne, men min biologiske far havde nogle søstre, som stadig er i live. Dem vil jeg gerne møde. Jeg vil gerne få tingene på plads og få tingene til at hænge sammen, så jeg ved, hvordan jeg er kommet til verden, og jeg vil gerne finde min biologiske mor. Det kan også godt være, at hende, der tog mig ind, er min mor eller måske min moster. Så jeg tror også, jeg skal bede hende om at få lavet en DNA-test,« siger Vincent, som selv har taget en DNA-test, men

uden at finde nære slægtninge gennem databaserne.

Ukendt fødselsdag

Det betyder meget for Vincent, at han ikke ved noget om sin første tid på jorden. »Det fylder meget i mit liv. Jeg søger min identitet og har gjort det, siden jeg var lille. De sidste fire-fem år er jeg blevet meget bevidst om det, at jeg ikke kender mine rødder.«

Nu vil Vincent gerne flytte sin fødselsdag og dermed ændre sit cpr-nummer. »Det skulle jeg have gjort for mange år siden.«

Vincent fik nemlig tildelt fødselsdag den dag, han blev afleveret på børnehjemmet – den 23. december – men da var han fire-seks måneder gammel, så det kan umuligt være den dag, han blev født. »Hvert år har min mor holdt min fødselsdag den 23. december og har inviteret en masse mennesker. Men jeg har aldrig følt, at det var min dag. Så nu vil jeg gerne have en dag, som jeg gør til min dag. Det har været svært for mine forældre at forstå, men det gør de nu, og det er rigtig rart for mig.«

En anden opgave, som Vincent har stillet sig selv, er at finde andre med samme baggrund: »Mit mål i 2021 er at finde flere filippinske adopterede i Danmark, så vi kan mødes og have et fællesskab – jeg har søgt overalt, både i den fysiske verden og online. Der er så mange spørgsmål: Hvordan skaffer man en tolk? Hvordan har andre gjort med tilbagerejse? Alt muligt.«

For når verden en dag åbner igen, køber Vincent en flybillet. »Jeg vil gerne tilbage, så snart vi må rejse igen.« Måske sammen med sin fætter eller sin kæreste. »Min kæreste har virkelig været god til at støtte mig og sige, at jeg virkelig skal tage fat i min identitet.«

Vincent vil gerne understrege, at han synes, at han har mødt en masse opbakning og kærlighed i sit liv i Norden. »Jeg er virkelig glad for min adoptivfamilie og de nærmeste venner, og de har spillet en stor rolle i at gøre mig til den, jeg er i dag.« ■

Følg Vincent på Instagram på [vincent_sison_](#) eller skriv til ham på [sisonj@hotmail.com](#).

Jeg har brug for en proaktiv forening, som deltager i debatten på mine vegne

AF HEIDI VESTERBERG, ADOPTANT OG JOURNALIST

Dette indlæg skulle egentlig handle om noget andet. Men så rullede endnu en række adoptionsskandaler. En artikelserie i et svensk dagblad førte til en artikel i Jyllandsposten om børn i Chile, der er blevet kidnappet, solgt eller narret væk fra deres biologiske familier og overgivet til adoption. Jeg vil vide, om nogle af de børn blev adopteret til Danmark. Jeg vil vide, om det danske adoptions-system er fuldt af lignende sager eller ej. Derfor vil jeg gerne opfordre Adoption & Samfund til at reagere og tage initiativ til, at danske myndigheder foretager en lignende uvildig og tilbundsgående undersøgelse. Det er både i organisationens og medlemmernes interesse og endnu vigtigere: vi skylder børnene og voksne adopterede at tage det ansvar.

»Det er meget svært at deltage i debatten på det personlige niveau. Derfor har jeg hårdt brug for en aktiv organisation, der gør det på medlemmernes vegne.«

Det bringer mig tilbage til min oprindelige tanke med dette indlæg. Adoptanter har det store problem, at vi ikke kan deltage i adoptionsdebatten uden at bringe vores personlige erfaringer og vores børns historie i spil. Det er i hvert fald meget svært.

Vi kan lytte til kritikken, men vi kan ikke bidrage med egne tanker, oplevelser eller erfaringer. Vi kan heller ikke fortælle alle de positive historier

om adoption, som vi for tiden hører alt for lidt om. I nogle tilfælde kan vi ikke engang rette op på fejlopfattelser, myter og manglende viden om adoptionssystemet eller godkendelsesprocessen. Og vi kan slet ikke fortælle de historier om adoption, hvor barnet ikke er blevet udsat for et overgreb ved at blive adopteret, men tværtimod er undsluppet overgreb eller biologiske forældre, der af den ene eller anden grund ikke har magtet at passe på dem. For de historier findes også i international adoption, lige så vel som de findes herhjemme i Danmark. I 2010 blev ca. 12.000 danske børn og unge mellem 0 og 17 år anbragt i pleje eller uden for hjemmet. Børn, der er mere trygge i børnehaven end hjemme hos deres forældre. Spædbørn, der har givet op af mangel på kontakt og ikke engang kan rumme at have øjenkontakt med et andet menneske. Eller børn, der ikke ved, hvordan man får et knus, men må lære, hvordan man bruger sine arme og krop til at tage imod et andet menneskes kram, kærlighed og omsorg. De fortællinger findes i Danmark og også i udlandet.

Det er svært at formidle de historier og deltage i debatten uden også at bringe vores børns personlige historie ind i debatten. Uden at afsløre private detaljer i deres historie eller bruge barnet som argument. Vores ansvar er først og fremmest at passe på vores børn. At værne om dem og deres historie. Derfor har jeg brug for en proaktiv organisation. En organisation, der aktivt går ind i debatten og selv tager initiativ til de undersøgelser, der er nødvendige. En organisation, der markerer sig i pressen både med de positive historier om adoption og det modsatte. For begge dele findes. Det er meget svært at deltage i debatten på det personlige niveau.

Derfor har jeg hårdt brug for en aktiv organisation, der gør det på medlemmernes vegne. ■

A&S' AKTIVITETSUDVALG



Disse lokalambassadører er valgt til aktivitetsudvalget, der hører under bestyrelsen i Adoption & Samfund.

Har du ønsker eller forslag til aktiviteter i dit område, kan du enten kontakte din lokalambassadør eller aktivitetsudvalget via denne mail: au@adoption.dk.

LOKALAMBASSADØRER

Hovedstaden
Jacob Munk Plum
Ved Smedebakken 5
2800 Lyngby
jmp@adoption.dk
29 99 03 13

Sjælland
Lene Borg
Tveje-Merløse 2 B
4300 Holbæk
lb@adoption.dk
40 60 92 01

Midtjylland
Jeanette Lyk
Langballevej 14
8320 Mårslet
jl@adoption.dk
61 28 76 63

Syddanmark
Lilian Vilttoft-Jessen
Nørregade 32
6670 Holsted
lvj@adoption.dk
53 30 12 26

Nordjylland
Else Jungersen Overbye
Parallevej 12, Nørhøne
9430 Vadum
ejo@adoption.dk
60 64 02 85

Aktivitetsudvalget består desuden af Rikke Nyborg og Klaes Sørensen (bestyrelsens repræsentant i udvalget).

GRUPPER



Landegrupper

Bolivia

Formand: John Røschke
jr@r-at.dk, 27 24 62 28
Næstformand: Per Nielsen
ppmo@email.dk, 40 41 23 90
Kasserer: Claus Spaakær
spaabaeko@gmail.com
21 27 55 85

Bulgarien

Anna Maria Poulsen
amfp57@gmail.com
bulgarien.adoption.dk

Burkinagruppen

Rico Bagger-Jørgensen
ricobaggerjorgensen@hotmail.com
24 69 95 74

Colombia

Colombia-foreningen er desværre opløst. Der henvises i stedet til flg. facebookgrupper: »For os der vil adoptere eller har adopteret fra Colombia« og »Adopteret fra Colombia«, som er en gruppe kun for adopterede fra Colombia.

Danmark

Lisbeth Mortensen
danskadoption@gmail.com

Ecuador

Sanne Hasseris
sanne@helsingevej.dk
www.ecuadorklubben.dk

Etiopien

Karina Wollsen
kwd@danskandelsinkasso.dk
www.etiopienforeningen.dk
Se også Etiopienforeningens Facebookside
42 76 59 60

Guatemala

Anni Bech Nielsen
47 52 77 76

Hviderusland

Anette Paetau
anettepaetau@vip.cybercity.dk
www.hvideruslandklubben.dk
75 61 42 15

Indien

Svend Erik Holm
sve@holm.mail.dk
www.123hjemmeside.dk/indiengruppen
64 47 38 35

Kaliningrad/Moskva

Helle Pedersen
97 17 31 01

Kenya

Karen Rosenkjær Rasmussen
formand@kenyalandegruppe.dk
www.kenyalandegruppe.dk
63 95 61 02

Kina

Torben Offersen
Lyngballevej 4
8464 Galten
torben@familien-offersen.dk
28 29 35 65

Madagaskargruppen

Mai-Britt Aaen
madagaskargruppen@outlook.dk
29 49 80 18

Nepal

Hanne og Hans Doktor
hanne.veis@adr.dk
23 47 09 41

Nigeriaforeningen

Karina Kjær
kake@cowi.dk
www.nigeriaadoption.dk
41 76 11 87

Peru

Stine og Bjørn Rude Voldborg
stine.rude.voldborg@mail.dk
Se også Perugruppen på Facebook
48 25 05 95

Rumænien

Elena Wieland
Paludan-Müllers vej 61, 2. th.
8210 Aarhus V
ewt.wieland@gmail.com
60 45 18 58

Sri Lanka (Dansk Sri Lanka Forening)

Henrik Sloth
fryds@os.dk
danskisrilankaforening@gmail.com
www.danskisrilankaforening.dk
28 73 50 51

Sydafrika

Thomas Møller Lassen
landegrupesydafrika@gmail.com
www.landegrupesydafrika.dk
52 34 28 31

Sydkorea

Sofie Koch Jensen
sofie.koch.jensen@gmail.com
landegruppenforsydkorea@gmail.com
www.landegruppe-sydkorea.dk

Thailand

Mette Juul Andersen
vangeddet32@hotmail.com
21 60 19 56

Tjekkiet

Anne-Lise Balle
tjekkiet@adoption.dk
tjekkiet.adoption.dk
29 40 91 95

Vietnam

Michael Thiesen
thiesen.michael@gmail.com
Hjemmesiden er nedlagt til fordel for en Facebookgruppe
30 95 11 08

Interessegrupper

Adoption & Samfund Ungdom

Formand Kasper Hjort Jørgensen
adoptionsamfundungdom@gmail.com
31 17 20 10

Bal Vikas Venner, Indien

Lone Raahauge
michael-lone@hotmail.com
www.balvikasvenner.dk
info@balvikasvenner.dk
21 66 23 93

Welfare Home for Children, New Delhi, Indien

Michael Cornelius Hansen
56 82 00 10

Børnehjemmet Palna, Indien

Mette Thomsen
38 28 50 25

Colombia – Fanas venner

Ulla Gehler
sugehlert@yahoo.dk
66 15 10 98

Eneadoptanter (GEA)

Gitta Wörtwein,
geagitta@gmail.com
Se også GEA's Facebookside
40 93 11 03

Redaktør:

Anna Bridgwater
bladet@adoption.dk

21 43 08 11

Redaktionsmedlemmer:

Heidi Senderovitz
Lykke L. Pedersen
Nina Gath
Marianne Østergaard

Korrektur:

Heidi Senderovitz

Grafisk produktion:

Eks-Skolens Grafisk Design & Tryk 35 35 72 76
Oplag: 2.700 stk.

Adresseændring, udmeldelse m.v. bedes
meddelt medlemsadministrator på e-mail:
medlemsadm@adoption.dk.

Abonnement 450 kr.
Medlemskab inkl. magasin 450 kr.
Annoncepris 10 kr. pr. spaltemillimeter

Magasinet modtager altid gerne artikelforslag, personlige beretninger og billeder. Hvis du ønsker fotografens navn nævnt, skal det anføres. Vi bringer ikke længere fotos af medlemmernes børn, medmindre fotoet illustrerer en artikel i magasinet. Magasinet (inklusive billederne) lægges altid efterfølgende på www.adoption.dk.

Artikler i magasinet udtrykker forfatterens synspunkter og ikke redaktionens eller foreningens. Redaktionen forbeholder sig ret til redigering af indkomne artikler. Redaktionen er ikke forpligtet til at bringe alt indsendt materiale.

Eksterne bidragsydere i dette nummer:

Ingrid Pedersen, Heidi Vesterberg, Lene Borg,
Maria Roslev, Ikayla Nemeth, Sira Broch Nøhr,
Jacob Jung Frellesvig, Malene Fibiger,
Silke Fogelberg Malka, Marie-Claire Schat

Deadline til dette nummer var 26. februar 2021.

Næste deadline oplyses elektronisk.

Næste udgivelse oktober 2021.

Du kan melde dig ind i Adoption & Samfund på
www.adoption.dk.

HOVEDBESTYRELSENS FORMANDSKAB

**Formand**

Michael Paaske
Klanghøj 47
8670 Låsby
michael.paaske@adoption.dk
65 96 05 21 (priv.) / 29 48 53 06 (mob.)

Webmaster

Lene Borg
Tveje-Merløse 2B
4300 Holbæk
lene.borg@adoption.dk
40 60 92 01

Første næstformand

Sanne Vindahl Nyvang
Skovladden 9
2840 Holte
sanne.vindahl.nyvang@adoption.dk
28 93 99 81

**Kasserer og
medlemsadministration**

Jacob Walsøe
MVS Administration ApS
Gl. Byvej 2, Sejet
8700 Horsens
medlemsadm@adoption.dk
70 22 57 75

Anden næstformand

Ina D. Dygaard
Høgh-Guldbergsgade 139
8000 Århus C
ina.dygaard@adoption.dk
20 77 06 70

**Se de øvrige bestyrelsesmedlemmer
på adoption.dk.**

Vi vil så gerne have din mailadresse

Bestyrelsen sender af og til nyhedsbreve ud til medlemmerne, ligesom aktivitetsudvalget løbende sender invitationer til forskellige arrangementer. Men vi har desværre en række medlemmer, der ikke har oplyst deres e-mailadresse til os.

✓ Mails fra os?

Er du en af dem, der aldrig hører fra os, men egentlig gerne vil kunne følge os lidt tættere, så send en mail til medlemsadm@adoption.dk og oplys følgende:

- Fulde navn
- Vejnavn og nummer
- Postnummer og by
- Mobilnummer
- E-mailadresse
- Og gerne dit medlemsnummer

Vi glæder os til at høre fra dig.

✗ Nej tak til mails?

Mener du, du modtager for mange mails fra os, så gå ind på vores hjemmeside: adoption.dk og søg på medlemskab. På denne side kan du få adgang til medlemsdatabasen, hvor du kan markere, hvilke nyheder du vil have fra os.



Har du brug for ET GODT RÅD OM ADOPTION?

RING 40 58 66 66 ELLER SKRIV TIL RADGIV@SIKKERMAIL.ADOPTION.DK

Uanset om du skal til at adoptere, har adopteret, er adopteret, er fagperson, eller på anden måde har adoption inde på livet, så er der hjælp at hente, hvis du har spørgsmål om adoption. Adoption & Samfunds rådgivning er gratis og anonym, hvis du ønsker det, og det er ikke nødvendigt at være medlem af foreningen.

KOM I KONTAKT MED EN RÅDGIVER

Find alle de relevante kontaktdetaljer på adoption.dk. Ring til koordinator for rådgivningen, lærer, specialpædagogisk konsulent med PPR-erfaring, Janet Majlund på 40 58 66 66.

SAGSRÅDGIVER

Hvis du vil vide noget om sagsbehandlingen ved en adoption.

En sagsrådgiver er specialiseret i at rådgive om problemer forud for godkendelse, adoption og modtagelse af barn. De kan svare på generelle spørgsmål om adoptionsprocessen fra de første overvejelser, til adoptionsbevillingen er givet. Det er også sagsbehandlerne, du skal tale med, hvis du vil vide, hvordan du anker en afgørelse. Ring til Charlotte Ellegaard på 41 40 08 39.

FAGLIGE RÅDGIVERE OG TEMARÅDGIVERE

Hjælp til hverdagens udfordringer.

Den offentlige PAS-ordning tager sig nu af de fleste psykologiske og familierelaterede problemstillinger lige op til og efter afhentning af barn og langt ind i voksenlivet. Adoption & Samfunds rådgivere kan noget andet, da de fleste er adoptivforældre, og alle har en relevant faglig uddannelse og baggrund inden for forskellige fag og emner. Adoption & Samfunds rådgivning sætter primært fokus på at hjælpe dig i fasen forud for adoption samt at give praktisk rådgivning, hvis du møder problemer i forbindelse med institution og skole, eller hvis du har brug for en psykolog eller råd fra en læge eller anden fagperson. Rådgiverne kan rådgive om dilemmaer og overvejelser forud for en adoption, svare på spørgsmål om dit helbreds betydning ved ansøgning, vurdere et barns tilstand, forklare reglerne for dansk adoption, dele erfaringer med at adoptere større børn eller søskende samt vejlede om vejen til faglig støtte i skolen eller institutionen og give praktiske råd.

Som ung og voksen adopteret er du også velkommen til at henvende dig direkte til en rådgiver.

ADOPTIONSLINJEN

Hvis du har brug for indsigt fra voksne adopterede.

Adoptionslinjen er en anonym rådgivning, hvor erfarne voksne adopterede med relevante uddannelser er klar til at vende de spørgsmål, du måske har om at være adopteret – uanset om du selv er adopteret, eller om du gerne vil vide noget om at være adopteret i Danmark.

Adoptionslinjen kan give svar på spørgsmål om racisme, rejsen til fødelandet, identitet eller kontakt til den oprindelige familie.

EKSTERNE RÅDGIVERE

Der er også hjælp at hente uden for Adoption & Samfund, hvis du har udfordringer, der handler om adoption.

Post Adoption Service (PAS)

PAS er et offentligt rådgivningstilbud til adoptanter og adopterede.

Siden 1. januar 2016 har alle adoptanter mulighed for at modtage op til 20 timers rådgivning pr. adopteret barn – uanset tidligere forbrug. For dette tilbud er der en egenbetaling på 100 kr., som er væsentligt reduceret ift. normaltaksten for sådanne samtaler. Bemærk, at midlerne til rådgivning til adopterede, der er over 18 år, pt. er opbrugt.

Husk også børnegrupperne, som er gratis. Målet med børnegrupperne er at styrke børnenes identitet. PAS tilbyder også gratis undervisning til professionelle. Tilbuddene varetages af Ankestyrelsen, se mere på ast.dk.

Enkelte kommuner i landet har særlige adoptionsrådgivninger:

- Hillerød Familiebehandling
- Hvidovre Kommune
- Næstved

Private rådgivere

Hvis du eller dit barn har brug for længerevarende behandling, en bisidder til et møde eller anden hjælp, som ikke dækkes af Adoption & Samfunds anonyme gratisrådgivning, er der en række fagpersoner med særlig indsigt i adoptionsområdet. Du skal regne med betale for denne hjælp. Find en liste over kompetente rådgivere via adoption.dk/fa-rad-og-hjaelp/radgiverne.

RING 40 58 66 66 ELLER SKRIV TIL RADGIV@SIKKERMAIL.ADOPTION.DK

Målet for **Adoption & Samfund** er at skabe de bedste betingelser for adoptivforældre og adopterede, både børn og voksne.



Et års medlemskab for hele familien koster kun **450 kr.**

Meld dig ind på **adoption.dk**
eller skriv til **medlemsadm@adoption.dk**

HUSK!

Medlemmer skal oplyse deres mailadresse, hvis de vil have nyheder fra foreningen.

Skriv medlemsnummer sammen med navn og mailadresse til **medlemsadm@adoption.dk.**